

ZIJAD NUMIĆ
ZINETA ŠAHINPAŠIĆ

PRIRUČNIK ZA NASTAVNIKE
UZ MOJU OKOLINU ZA 3. RAZRED
DEVETOGODIŠNJE OSNOVNE ŠKOLE
SA PRIJEDLOGOM
PISMENIH PRIPREMA ZA ČAS

Biblioteka UDŽBENICI I PRIRUČNICI
Knjiga 206.

Urednik:
IVICA VANJA RORIĆ

DTP:
MILA RORIĆ

Sadržaj

Godišnji makroplan i program.....	4	Didaktičko-metodičke napomene.....	9
Godišnji plan i program rada za školsku 2011/2012. godinu, obrazac sš6.....	5	Prijedlog plana tematskog izvođenja nastave.....	11
Znanje – ciljevi predmeta Moja okolina su da učenik zna i razumije.....	8	Prijedlog pismenih priprema za čas – Moja okolina za 3. razred devetogodišnje osnovne škole.....	29
Sposobnosti i vještine.....	8	Literatura.....	178
Razvijanje sopstvenih vrijednosti i stavova.....	9		

Poštovane nastavnice, poštovani nastavnici,
pred vama je prijedlog **godišnjeg makroplana i programa i plan tematskog izvođenja nastave**
za predmet **Moja okolina za 3. razred devetogodišnje osnovne škole**,
kao pomoć pri korištenju udžbenika i radne sveske
(izdanje *Dječije knjige* i *Bosanske riječi*, Sarajevo).

GODIŠNJI MAKROPLAN I PROGRAM

Redni broj	NASTAVNA CJENA	Uvod, motivacija	Obrada novih sadržaja	Ponavljanje i vježbanje Časovi u prirodi	Provjeravanje, sistematizacija, kontrolni radovi i testovi	UKUPNO
	Uvod	1				1
1.	Priroda		3	1		4
2.	Životne zajednice		5	2		7
3.	Značaj biljaka za ishranu i život ljudi		5	2		7
4.	Životinje		2	1		3
5.	Ptice		3	1		4
6.	Međusobna zavisnost biljaka i životinja		1	1		2
7.	Plodno i neplodno tlo		5	2		7
8.	Prostor i vrijeme; Orijentacija u prostoru		4	3		7
9.	Godišnja doba		6	1	1	8
	Završni čas na I polugodištu				1	1
	UKUPNO I POLUGODIŠTE	1	34	14	2	51
10.	Geografska karta		4	3		7
11.	Društvo Moja domovina Bosna i Hercegovina		2	1		3
12.	Naselja u širem zavičaju		3	2		5
13.	Saobraćaj u širem zavičaju		6	5		11
14.	Praznici		2	1		3
15.	Higijena i kultura stanovanja		4	2		6
16.	Zdravlje		6	3		9
17.	Zdrav okoliš		5	3	1	9
	Završni čas na II polugodištu				1	1
	UKUPNO II POLUGODIŠTE		32	20	2	54
	UKUPNO U TOKU ŠKOLSKE GODINE	1	66	34	4	105

GODIŠNJI PLAN I PROGRAM RADA ZA ŠKOLSKU 2011/2012. GODINU

Obrazac SŠ6.

JU OŠ:

NASTAVNIK:

PREDMET: **MOJA OKOLINA** RAZRED: III / 9**PRVO POLUGODIŠTE**

MJE SEC	BROJ ČAS.	NASTAVNI PROGRAM
SEPTEMBAR	13	1. Uvodni čas – upoznavanje učenika sa gradivom
		2. Priroda svuda oko nas
		3. Priroda i djelatnost ljudi ljeti
		4. Biljke
		5. Ponavljanje i vježbanje
		6. Povrtnjak, njiva i vrt
		7. Voćnjak i vinograd
		8. Ponavljanje i vježbanje
		9. Livada
		10. Šuma
		11. Voda
		12. Ponavljanje i vježbanje
		13. Povrće i voće
OKTOBAR	12	14. Žitarice
		15. Industrijske, krmne i ljekovite biljke
		16. Ponavljanje i vježbanje
		17. Ukrasne biljke
		18. Priroda i djelatnost ljudi u jesen
		19. Ponavljanje i vježbanje
		20. Domaće životinje
		21. Šumske životinje
		22. Ponavljanje i vježbanje
		23. Ptice stonarice
		24. Ptice selice
25. Ptice grabljivice		
NOVEMBAR	12	26. Ponavljanje i vježbanje
		27. Međusobna zavisnost biljaka i životinja
		28. Ponavljanje i vježbanje
		29. Obradivo i neobradivo tlo
		30. Ravnice i polja u zavičaju
		31. Poznate planine u zavičaju
		32. Ponavljanje i vježbanje
		33. Šume u zavičaju

		34. Vode u zavičaju
		35. Ponavljanje i vježbanje
		36. Stajalište, vidik, vidikova linija, strane svijeta
		37. Ponavljanje i vježbanje
DECEMBAR	14	38. Određivanje strana svijeta
		39. Orijentacija u vremenu
		40. Ponavljanje i vježbanje
		41. Kalendar i smjena godišnjih doba
		42. Ponavljanje i vježbanje
		43. Jesen
		44. Zima
		45. Proljeće
		46. Ljeto
		47. Ponavljanje i vježbanje
		48. Vremenske promjene
		49. Kalendar prirode
		50. Sistematizacija gradiva, TEST ZNANJA
		51. Završni čas na I polugodištu

DRUGO POLUGODIŠTE

MJE SEC	BROJ ČAS.	NASTAVNI PROGRAM
JANUAR	0	
FEBRUAR	12	1. Reljefna obilježja
		2. Tlocrt jednostavnih predmeta
		3. Ponavljanje i vježbanje
		4. Skica okoline škole
		5. Ponavljanje i vježbanje
		6. Snalaženje na geografskoj karti
		7. Ponavljanje i vježbanje
		8. Uređenje Bosne i Hercegovine
		9. Prošlost, sadašnjost i budućnost
		10. Ponavljanje i vježbanje
		11. Selo
		12. Grad
MART		13. Ponavljanje i vježbanje
		14. Državni, međunarodni i školski praznici
		15. Porodični i vjerski praznici
		16. Ponavljanje i vježbanje

	13	17. Lična higijena
		18. Čistoća odjeće i obuće
		19. Ponavljanje i vježbanje
		20. Kultura stanovanja i objekti za stanovanje ljudi
		21. Pospremanje i čišćenje stana
		22. Ponavljanje i vježbanje
		23. Zdravstvene ustanove; Zdravstveni radnici/radnice
		24. Najčešće bolesti školske djece
		25. Ponavljanje i vježbanje
APRIL	13	26. Zdrava ishrana
		27. Ponavljanje i vježbanje
		28. Ponašanje za stolom
		29. Alkohol i duhan
		30. Droga
		31. Ponavljanje i vježbanje
		32. Zaštita i čuvanje okoliša
		33. Otpad nije smeće
		34. Ponavljanje i vježbanje
		35. Odvojeno prikupljanje otpada
		36. Ponavljanje i vježbanje
		37. Postupanje sa otpadom u školi
		38. Ponavljanje i vježbanje
MAJ	13	39. Zdrava ishrana
		40. Ponavljanje i vježbanje
		41. Ponašanje za stolom
		42. Alkohol i duhan
		43. Droga
		44. Ponavljanje i vježbanje
		45. Zaštita i čuvanje okoliša
		46. Otpad nije smeće
		47. Ponavljanje i vježbanje
		48. Odvojeno prikupljanje otpada
		49. Ponavljanje i vježbanje
		50. Postupanje sa otpadom u školi
		51. Ponavljanje i vježbanje
JUNI	3	52. Uredi svoju okolinu
		53. Sistematizacija gradiva, TEST ZNANJA
		54. Završni čas na I polugodištu

POTPIS NASTAVNIKA:

Datum: _____ . god.

ZNANJE

Ciljevi predmeta Moja okolina 3 su da učenik zna i razumije:

- ✚ raznovrsnosti pojava i procesa u prirodi,
- ✚ o živim bićima, njihovim osobinama, lancima ishrane, uzajamnim vezama,
- ✚ o Sunčevoj svjetlosti, vodi i zraku kao uvjetima života,
- ✚ o zelenoj biljci i njenim dijelovima,
- ✚ o čovjeku kao prirodnom i društvenom biću,
- ✚ o atmosferskim padavinama,
- ✚ o prošlosti i sadašnjosti kraja,
- ✚ o osnovnim obilježjima kraja,
- ✚ o kulturnim, javnim i prosvjetnim ustanovama u kraju,
- ✚ o prirodnim obilježjima kantona,
- ✚ o saobraćajnoj povezanosti, razvijenosti, prirodno-geografskim odlikama i turizmu,
- ✚ o prirodno-geografskim odlikama Bosne i Hercegovine,
- ✚ o kulturi življenja i
- ✚ o zagađenosti tla i zraka i zaštiti od zagađivanja,

a očekivani ishodi učenja bi bili da zna:

- ✚ prepoznati raznovrsne pojave i procese u prirodi,
- ✚ uspostaviti logične veze između živih bića i pojava u prirodi,
- ✚ da je čovjek prirodno i društveno biće i da ima neizmjeran uticaj na okruženje,
- ✚ nabrojati i prepoznati atmosferske pojave,
- ✚ osnovne podatke o prošlosti i sadašnjosti zavičaja,
- ✚ osnovna obilježja kraja u kojem živi,
- ✚ nabrojati kulturne, javne i prosvjetne ustanove u zavičaju,
- ✚ prepoznati i opisati prirodna obilježja zavičaja,
- ✚ da dobra saobraćajna povezanost znači i razvijen kraj, da naša domovina ima izuzetne prirodno-geografske odlike na osnovu kojih se može razvijati turizam kao posebna grana privrede,
- ✚ da je odjeće i obuća životna potreba svakog čovjeka,
- ✚ da je čistoća pola zdravlja i da svaki pojedinac ima svoje higijenske navike koje se usvajaju i razvijaju,
- ✚ da su mikroorganizmi uzročnici bolesti, da su prljave ruke i prostor za stanovanje česti uzročnici bolesti,
- ✚ da je kultura življenja odraz vremena u kojem živimo i da ju je potrebno njegovati i razvijati,
- ✚ da je čovjek i njegovo djelovanje najveći zagađivač tla i zraka i da svaki pojedinac može dati vlastiti doprinos zaštiti od zagađenja.

SPOSOBNOSTI I VJEŠTINE

✚ Učenici će razvijati sposobnosti i vještine tako što će:

- ✚ učiti samostalno, u paru i grupi,
- ✚ posmatrati i izvoditi zaključke; samostalno, u paru i grupi,
- ✚ planirati svoj rad i rad svoje grupe,
- ✚ razvijati kritičko razmišljanje,
- ✚ provoditi istraživanja i bilježiti zaključke,
- ✚ izvoditi mjerenja i voditi evidenciju,
- ✚ dobivati i prezentirati dokaze,
- ✚ razmatrati dokaze i vršiti procjene,
- ✚ prenositi informacije putem individualnog i timskog rada, kroz:

- ✚ učenje u školi, učenje kod kuće, sam ili u timu; korištenje dodatne literature, traženje ideja i provođenjem jednostavnih i vođenih posmatranja i ogleđa, te poređenjem svojih predviđanja sa stvarnim rezultatima i
- ✚ sistematiziranje znanja kroz izradu tematskih plakata, prezentiranje postignutih rezultata.

Učenici će:

- ✚ koristiti prethodna iskustva,
- ✚ koristiti određene kriterije za prikupljanje i zapisivanje podataka,
- ✚ uz pomoć nastavnika razvijati plan istraživanja,
- ✚ pratiti redoslijed uputstava pri istraživanju i mjerenju,
- ✚ uz pomoć nastavnika procjenjivati relevantnost podataka i informacija ,
- ✚ praviti jednostavna poređenja, raspravljati o tome šta se dešava i u kojim uvjetima, te donositi odgovarajuće zaključke,
- ✚ koristiti sopstvenu kreativnost i maštu za rješavanje problema,
- ✚ koristiti jednostavan naučni jezik za saopštavanje ideja i imenovanje i opis živih bića, stvari, pojava i procesa u prirodi i društvu.

RAZVIJANJE SOPSTVENIH VRIJEDNOSTI I STAVOVA

Učenik će razvijati sopstvene vrijednosti i stavove tako što će:

- ✚ pokazivati više samopouzdanja i odgovornosti prema sebi samom, prema drugima, svojoj porodici, prirodnoj i društvenoj okolini i učenju kao cjeloživotnom procesu,
- ✚ poštivati različite stavove,
- ✚ prepoznavati ulogu nauke za razumijevanje svijeta u kojem živi i za poboljšanje kvaliteta života.

DIDAKTIČKO-METODIČKE NAPOMENE

U nastavi Moje okoline važno je osposobljavati učenike da kritički razmišljaju i razumjeti koncepte, na način koji je svojstven nauci. Zato je neophodno podsticati učenički istraživački pristup svijetu koji ga okružuje. Učenike treba naučiti da posmatraju šta se dešava u prirodi a šta prilikom izvođenja ogleđa, te kako objasniti i koristiti dobivene rezultate. Kako učenici o nekoj aktivnosti najbolje uče na neposrednom iskustvu, dominantno mjesto treba da imaju ogledi koje izvode učenici individualno ili u timovima. Pri tome je neophodno objasniti učenicima procedure i tehnike izvođenja ogleđa, naučiti ih kako da koriste svoja čula u tom procesu, predviđaju šta će se desiti, bilježe i uređuju dobivene podatke, pomoći im da uoče sličnosti i razlike, kritički razmatraju uočeno i donose odgovarajuće zaključke i upozoriti ih na eventualne opasnosti. Poslije provedenog ogleđa treba zajedno sa učenicima pažljivo razmotriti šta se događalo i zbog čega, da li su predviđanja bila ispravna, ohrabriti ih za drugačije i nove ogledje. Prilikom planiranja i izvođenja ogleđa bitno je kod učenika podsticati radoznalost, maštu i divergentno mišljenje.

Moja okolina u 3. razredu zasnovana je na senzitivnom iskustvu prirode i društvenoj sredini. Predstavlja nastavak i usmjeravanje spontanog dječjeg istraživanja i otkrivanja međuzavisnosti pojava i procesa u prirodnom i društvenom okruženju. Ta saznanja se u nastavi produbljuju i proširuju. Predmet je istovremeno i izvor informacija za upoznavanje načina kako što više saznati, a znanja povezati i upotrijebiti. Značaj predmeta Moja okolina leži u tome što je to jedan od glavnih nosilaca spoznajnog razvoja na ovom uzrastu. Moja okolina ujedinjuje sadržaje različitih znanstvenih područja. Osnovni cilj mu je doživjeti i osvijestiti složenost, raznolikost i međusobnu povezanost svih činilaca koji djeluju u dječjem prirodnom i društvenom okruženju, razvoj pravilnog odnos prema društvenom i prirodnom okruženju, razvijanje pravilnog odnosa prema ljudima i događajima, snošljivo i otvoreno

prihvatanje različitih stavova i mišljenja te poticanje znatiželje za otkrivanjem pojava u prirodnom i društvenom okruženju.

U 3. razredu šire se znanja o sadržajima obrađenim u 2. razredu.

Izbor nastavnog gradiva i njegovo strukturiranje osigurava povezanost društvenih i prirodnih pojava i proučavanje prirode u njenom jedinstvu sa različitim aspektata. U skladu s tim, potrebno je voditi računa i o međupredmetnoj korelaciji i planirati izradu zajedničkih školskih projekata.

Date teme treba razraditi kroz kontekst pojava i procesa koji su učenicima interesantni, uzimajući u obzir razvoj nauke, njenu primjenu i korištenje, te uticaj na društvo i okolinu i korištenjem metodologije aktivnog učenja. U tom smislu predloženi model može da posluži kao pomoć nastavniku. Za realizaciju programskih sadržaja preporučuje se što češća izvanučionička nastava. Primjena principa korelacije sa drugim predmetima doprinosi racionalizaciji nastavnog procesa, što štedi dragocjeno vrijeme i povećava kvalitet odgojno-obrazovnog procesa. Korelacija omogućava multidisciplinarn pristup nastavnoj temi pa se za kratko vrijeme ostvari više zadataka.

Praćenje i ocjenjivanje

Učenici se ocjenjuju na osnovu sposobnosti da razumjeti koncepte i kritički razmišljaju, njihovih obrazovnih postignuća i sposobnosti primjene novog znanja. Učenike treba posmatrati i ocjenjivati u aktivnosti, za vrijeme izvođenja te aktivnosti.

Prati se napredak učenika i ocjenjuju:

- ✚ sposobnosti i vještine učenika za vrijeme izvođenja aktivnosti (učenički ogled, praktičan rad, usmeno i pisano izvještavanje i drugo),
- ✚ učešće i doprinos u interakciji (rad u velikim i malim grupama, učenički projekti, istraživanja i dr.),
- ✚ putem zadataka objektivnog tipa i drugih odgovarajućih ispitnih postupaka,
- ✚ portfolio učenika.

Dakle, ocjenjivanje u predmetu Moja okolina zasniva se na praćenju cjelokupnih odjeljenjskih aktivnosti. Najvažniji aspekt takvog ocjenjivanja je redovitost (ne samo onih učenika koji traže više pažnje). Praćenje tih aktivnosti od strane nastavnika mora biti kontinuirano i aktivno u smislu da nastavnici aktivno ispituju koliko učenik trenutno zna, a ne da se računa da će to nekako doznati. Pitanja koja nastavnici postavljaju moraju biti tako koncipirana da svi učenici mogu na njih odgovoriti i da imati osjećaj da su jednako važni. Ovim se izbjegava demotiviranost učenika, podstiče aktivnost svih, a rezultati koji se postižu su bolji.

Uobičajeni oblici ocjenjivanja se temelje na nastavnikovom posmatranju aktivnost u odjeljenju. Ocjene kroz duže razdoblje bi se trebale temeljiti na različitim ocjenjivačkim aktivnostima radi pokrića različitih aspekata postignuća. Ocjenjivanje u trećem razredu na kraju drugog polugodišta je brojčano.

Praćenje učenika počinje od prvog školskog dana. Nastavni predmet Moja okolina je kompleksan predmet i zato je vrlo bitno kontinuirano praćenje, posmatranje i vrednovanje. Više nego i u jednom drugom nastavnom predmetu ovdje dolazi do izražaja posmatranje i bilježenje.

Najvažnija zadaća ocjenjivanja je osiguranje korisne i poticajne povratne informacije učeniku o njegovom napretku.

PRIJEDLOG PLANA TEMATSKOG IZVOĐENJA NASTAVE

Redni broj časa/sata	NASTAVNA CJELINA/ NASTAVNA TEMA/ Nastavna jedinica/ mjesto izvođenja (MI)	Zadaci za učenike (nastavni ciljevi)	Novi pojmovi/ radni listovi/ izvori znanja (IZ)
0	1	2	3
PRIRODA			
1.	Uvodni čas – upoznavanje učenika sa gradivom <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ uočiti dijelove (poglavlja) udžbenika, sadržaj ♥ upoznati učenike sa radnim listovima, načinom izvođenja nastave i dr. ♥ definirati ogled kao način istraživanja prirode, definirati postupke pri izvođenju ogleda 	
2.	Priroda svuda oko nas <i>MI: učionica, školsko dvorište</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti da živa priroda ne može bez nežive prirode ♥ znati šta su uvjeti života i razumjeti njihovu važnost ♥ shvatiti da se i živa i neživa priroda neprestano mijenjaju ♥ razlikovati živu i neživu prirodu ♥ navesti osnovna obilježja živih bića ♥ dokazati ogledom koji su uslovi potrebni za život živih bića ♥ razumjeti da se u prirodi stalno dešavaju promjene 	Radni list 1. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
3.	Priroda i djelatnost ljudi ljeti <i>MI: učionica, školsko dvorište</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati da se ljeti odvijaju razne djelatnosti ljudi – pogotovo na selu ♥ ljudi koji rade u tvornicama i upravama koriste godišnje odmor ♥ učenici su na školskom raspustu ♥ znati opisati prirodu ljeti ♥ šta rade životinje ljeti (imaju li dovoljno hrane?) 	Radni list 2. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
4.	Biljke <i>MI: učionica, školsko dvorište</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati specifična obilježja biljaka ♥ znati nabrojati osnovne dijelove biljaka ♥ znati osnovnu podjelu biljaka na zeljaste i drvenaste ♥ razumjeti značaj biljaka za čovjeka 	Radni list 3. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
5.	Ponavljanje i vježbanje	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti podjelu prirode ♥ znati praktično (u okruženju) primijeniti šta spada 	

	MI: učionica	<p>u živu, a šta u neživu prirodu</p> <ul style="list-style-type: none"> ♥ shvatiti da su živa i neživa priroda međusobno povezane i zavisne ♥ razumjeti djelatnost ljudi ljeti ♥ razumjeti i znati glavna obilježja biljaka ♥ razumjeti značaj biljaka za čovjeka 	
ŽIVOTNE ZAJEDNICE			
6.	<p>Povrtnjak, njiva i vrt</p> <p>MI: učionica, povrtnjak, njiva, vrt</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ opisati životne uvjete u povrtnjaku, na njivi i u vrtu ♥ znati razliku između povrtnjaka i njive ♥ razlikovati biljne grupe: povrće, žitarice, industrijske biljke, krmne biljke, ljekovite biljke i životinje koje žive na njivi ♥ shvatiti važnost povrća, žitarica, industrijskog i krmnog bilja u ishrani domaćih životinja i ljudi ♥ razlikovati životne zajednice povrtnjaka i njive i život biljaka i životinja na njima kroz godišnja doba 	<p>Radni list 4.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
7.	<p>Voćnjak i vinograd</p> <p>MI: učionica, voćnjak, vinograd</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ opisati životne uvjete u voćnjaku i vinogradu ♥ znati razliku između voćnjaka i vinograda ♥ znati životne uvjete u voćnjaku i vinogradu ♥ shvatiti važnost voća u ishrani ljudi ♥ prepoznati najpoznatije biljke i životinje voćnjaka i vinograda ♥ razlikovati životne zajednice voćnjaka i vinograda i život biljaka i životinja na njima kroz godišnja doba 	<p>Radni list 5.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
8.	<p>Ponavljanje i vježbanje</p> <p>MI: učionica</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ Uočiti sličnosti i razlike uvjeta za život životnih zajednica povrtnjaka, njive, vrta, voćnjaka i vinograda ♥ Znati da su životne zajednice povrtnjaka, njive, vrta, voćnjaka i vinograda – zajednice specifičnih vrsta životinja i biljaka koje žive na određenom prostoru (mjestu, staništu) ♥ shvatiti da se u prirodi neprestano dešavaju razne pojave i procesi 	
9.	<p>Livada</p> <p>MI: učionica, livada</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ opisati životne uvjete na livadi ♥ znati životne uvjete na livadi ♥ prepoznati najpoznatije biljke i životinje livade ♥ razumjeti promjene u životnoj zajednici livade i život biljaka i životinja na livadi kroz godišnja doba 	<p>Radni list 6.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
10.	<p>Šuma</p> <p>MI: učionica, šuma</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ opisati životne uvjete u šumi ♥ razlikovati listopadnu, miješanu i vazdazelenu (crnogoričnu) šumu ♥ znati životne uvjete u šumi ♥ prepoznati najpoznatije biljke i životinje šume ♥ razumjeti promjene u životnoj zajednici šume i život biljaka i životinja u šumi kroz godišnja doba 	<p>Radni list 7.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
11.	<p>Voda</p> <p>MI: učionica, bara, močvara,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ opisati životne uvjete u vodi ♥ razlikovati izvor, potok, rijeku, baru ♥ opisati životne uvjete u stajaćim i tekućim vodama ♥ znati razliku između stajaćih i tekućih voda ♥ nabrojati životinje koje žive u vodenim tekućim i 	<p>Radni list 8.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>

	<i>obala rijeke ili potoka</i>	<p>stajacim životnim sredinama</p> <ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti da u različitim vodenim sredinama žive različite biljke i životinje ♥ razlikovati drveće i životinje koje žive uz vodu ♥ odrediti stajaće kopnene vode ♥ razlikovati biljke uz vodu trsku, rogoz, lokvanj (lopoč) ♥ opisati i razlikovati životinje u stajacicama, žaba, čaplja, roda ♥ znati životne uvjete u tekućicama ♥ prepoznati najpoznatije biljke i životinje bare i tekućica ♥ razumjeti promjene u životnoj zajednici vode i život biljaka i životinja u vodi kroz godišnja doba 	sveska
12.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razlikovati uvjete i obilježja životne zajednice livade, pašnjaka, šume, vode kroz godišnja doba, tj. aktivnosti ljudi na njima znati koje životinje i koje biljke čine ove životne zajednice ♥ uočiti sličnosti i razlike uvjeta za život životnih zajednica, zajednicu livade, pašnjaka, šume, vode ♥ znati da su životne zajednice zajednice livade, pašnjaka, šume, vode – zajednice specifičnih vrsta životinja i biljaka koje žive na određenom prostoru (mjestu, staništu) ♥ shvatiti da se u prirodi neprestano dešavaju razne pojave i procesi 	
ZNAČAJ BILJAKA ZA ISHRANU I ŽIVOT LJUDI			
13.	Povrće i voće <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ shvatiti značaj povrća i voća za čovjeka ♥ ljudi se hrane biljnim plodovima ♥ biljke sadrže vitamine i minerale ♥ podjela biljaka na žitarice, povrće, voće, industrijske i krmne biljke ♥ razumjeti da bez biljaka ne bi bilo života na Zemlji 	Radni list 9. IZ: udžbenik, radna sveska
14.	Žitarice <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti značaj žitarica u ishrani čovjeka ♥ razlikovati žetvu od berbe ♥ razlikovati sisanje od sadnje ♥ razlikovati klas i klip ♥ shvatiti važnost žitarica za ishranu ljudi i životinja 	Radni list 10. IZ: udžbenik, radna sveska
15.	Industrijske, krmne i ljekovite biljke <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati nabrojati industrijske biljke ♥ nabrojati krmne biljke ♥ nabrojati ljekovite biljke ♥ shvatiti važnost industrijskog i ljekovitog bilja za život ljudi ♥ znati važnost krmnog bilja za uzgoj domaćih životinja 	Radni list 11. IZ: udžbenik, radna sveska
16.	Ponavljanje i vježbanje	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razlikovati biljne grupe: povrće, voće, žitarice, industrijske biljke, krmne biljke, ljekovite biljke ♥ shvatiti značaj biljaka za ishranu i život ljudi i 	

	MI: učionica	životinja	
17.	Ukrasne biljke MI: učionica	♥ razlikovati samoniklo cvijeće i cvijeće koje se uzgaja u saksijama, na balkonima i vrtovima ♥ znati da ukrasne biljke ukrašavaju prostor i život čine ugodnijim ♥ znati da se cvijeće poklanja dragim osobama kao znak pažnje, poštovanja i ljubavi	Radni list 12. IZ: udžbenik, radna sveska
18.	Priroda i djelatnost ljudi u jesen MI: učionica	♥ povezati promjene u prirodi sa dolaskom jeseni ♥ znati karakteristike živih bića u različitim godišnjim dobima – biljke, životinje ♥ shvatiti šta je zimsko mirovanje, zimski san, mijenjanje krzna ♥ shvatiti važnost brige o životinjama i biljkama koje u toku zime ne mogu da dođu do hrane, uzgajanju ukrasnog bilja u školi, pravljenju i postavljanju hranilica za ptice	Radni list 13. IZ: udžbenik, radna sveska
19.	Ponavljanje i vježbanje MI: učionica	♥ Provjeriti da li su dobro shvaćeni novi pojmovi: povrće, voće, žitarice, industrijske biljke, krmne biljke, samonikle biljke, žetva, berba, sadnja, sijanje, rezano cvijeće, sobno cvijeće, balkonsko cvijeće	
ŽIVOTINJE			
20.	Domaće životinje MI: učionica, posjeta farmi stoke ili peradi	♥ znati imenovati domaće životinje ♥ znati da su domaće životinje nastale pripitomljavanjem divljih životinja još u davna vremena ♥ znati koji su uslovi potrebni za život domaćih životinja ♥ znati kako se zove mužjak, kako ženka, a kako mladunče domaćih životinja ♥ znati kako se razmnožavaju i kako se hrane ♥ razlikovati stoku od peradi ♥ znati opisati kravu, kokoš i konja ♥ razlikovati papkare od kopitara ♥ znati da čovjek domaće životinje uzgaja radi koristi ♥ znati koristi od krave, vola, ovce, konja, peradi, svinje, koze,	Radni list 14. IZ: udžbenik, radna sveska
21.	Šumske životinje MI: učionica	♥ znati imenovati šumske životinje ♥ razlikovati šumske životinje od domaćih ♥ znati koji su uslovi potrebni za život šumskih životinja ♥ znati kako se zove mužjak, kako ženka a kako mladunče šumskih životinja ♥ znati kako se hrane šumske životinje	Radni list 15. IZ: udžbenik, radna sveska

22.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati koji su uslovi potrebni za život šumskih životinja ♥ znati kako se zove mužjak, kako ženka a kako mladunče šumskih i domaćih životinja ♥ razumjeti zašto čega ljudi uzgajaju domaće životinje ♥ znati da li ljudi imaju koristi od divljih životinja ♥ znati da neke šumske životinje nanose štetu čovjeku 	
PTICE			
23.	Ptice stanarice <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati imenovati ptice stanarice ♥ znati da su ptice stanarice prilagođene životu u zimskim uslovima ♥ razumjeti značaj pomoći pticama stanaricama da lakše prezime zimu 	Radni list 16. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
24.	Ptice selice <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati imenovati ptice selice ♥ razumjeti zašto ptice selice sele u toplije krajeve u jesen ♥ znati da ptice vole čist zrak 	Radni list 17. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
25.	Ptice grabljivice <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati imenovati ptice grabljivice ♥ opisati kako izgledaju ptice grabljivice ♥ uporediti izgled ptice grabljivice sa pticama stanaricama, selicama i pjevicama 	Radni list 18. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
26.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati razlikovati i pravilno koristiti pojmove: ptice selice, ptice stanarice, ptice grabljivice, ptice pjevačice, gnijezdo ♥ shvatiti značaj ptica u prirodi 	
MEĐUSOBNA ZAVISNOST BILJAKA I ŽIVOTINJA			
27.	Međusobna zavisnost biljaka i životinja <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ shvatiti da su životinje, biljke i čovjek u međusobnoj zavisnosti radi lakšeg preživljavanja i opstanka u prirodi ♥ znati nacrtati nekoliko jednostavnih lanaca ishrane i objasniti ih ♥ znati da su zelene biljke jedini proizvođači hrane u prirodi ♥ razlikovati: biljke proizvođače, životinje sveždere i mesoždere ♥ znati da ako jedna karika nestane u lancu ishrane, lanac se prekida 	Radni list 19. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
28.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti da su biljke, životinje i ljudi međusobno povezani lancima ishrane ♥ znati da u prirodi ima mnogo lanaca ishrane ♥ znati da su biljke jedini proizvođači hrane u prirodi 	

PLODNO I NEPLODNO TLO			
29.	Obradivo i neobradivo tlo <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati nabrojati vrste zemljišta ♥ znati nabrojati vrste obradivog zemljišta ♥ znati nabrojati vrste plodnog tla ♥ znati nabrojati vrste neplodnog tla ♥ razumjeti značaj obradivog, plodnog tla za ratarstvo, povrtlarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo ♥ razumjeti zašto se obradivo tlo gnoji (đubri) ♥ znati nabrojati vrste plodnog tla ♥ razumjeti značaj pretvaranja neobradivog tla u obradivo 	Radni list 20. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
30.	Ravnice i polja u zavičaju <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ pokazati na geografskoj karti Bosne i Hercegovine najveće ravnice, polja i nizije ♥ znati važnost ravnica, polja i nizija za uzgoj raznih kultivisanih biljaka, a naročito žita ♥ znati nabrojati najvažnije ravnice, polja i nizije i pronaći ih na geografskoj karti ♥ znati na slijepoj karti kantona ucrtati ravnice, polja i nizije 	Radni list 21. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
31.	Poznate planine u zavičaju <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati na geografskoj karti Bosne i Hercegovine pokazati veće planine ♥ znati važnost planina za razvoj stočarstva, razvoj turizma ♥ znati imena važnijih planina u Bosni i Hercegovini i znati ih pronaći na geografskoj karti ♥ znati koje su veće planine u kantonu ♥ znati ucrtati na karti kantona planine koje se u njemu nalaze ♥ znati koja je planina najviša u Bosni i Hercegovini 	Radni list 22. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
32.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ prepoznati ravnice, nizije, planine na geografskoj karti ♥ znati nizije, ravnice i planine u širem zavičaju – kantonu i znati ih ucrtati na slijepu kartu kantona ♥ znati nabrojati veće ravnice, polja, nizije i planine u Bosni i Hercegovini ♥ znati važnost nizija, ravnica i polja za uzgoj žita i povrća, te planina za razvoj stočarstva i zimskog turizma 	
33.	Šume u zavičaju <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti značaj šuma za život na Zemlji ♥ znati imenovati listopadno i zimzeleno drveće ♥ shvatiti da čuvanjem šuma čuvamo okoliš ♥ znati imenovati biljke i životinje koje žive u šumi ♥ znati nabrojati jestive šumske plodove (šumsko voće) 	Radni list 23. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
34.	Vode u zavičaju <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ shvatiti važnost čiste vode za živa bića ♥ shvatiti da je čovjek dio prirode, te da je ujedno najveći uzročnik zagađivanja vode ♥ razlikovati zagađenu od nezagađene vode ♥ razumjeti značaj čiste vode za zdravlje ljudi ♥ shvatiti šta je otpadna voda ♥ objasniti da se samo zdrava voda smije koristiti 	Radni list 24. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>

		<p>za piće</p> <ul style="list-style-type: none"> ♥ poznavati načine sprečavanja zagađenja vode ♥ razumjeti važnost ugradnje pročišćivača (filtera) za vodu ♥ na geografskoj karti Bosne i Hercegovine pokazati sve veće rijeke ♥ znati važnost rijeka za razvoj privrede, ribarstva, turizma, ♥ znati imena važnijih rijeka u Bosni i Hercegovini i znati ih pronaći na geografskoj karti ♥ znati koje su veće rijeke u kantonu ♥ znati ucrtati na karti kantona rijeke koje se u njemu nalaze ♥ znati koja je rijeka najzagađenija u Bosni i Hercegovini 	
35.	<p>Ponavljanje i vježbanje</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razlikovati i pravilno upotrebljavati pojmove: listopadna šuma, zimzelena šuma, šumar (lugar), osipanje tla, izvor, ušće, desna i lijeva obala, pritoka, tok 	
<p>PROSTOR I VRIJEME</p> <p>ORIJENTACIJA U PROSTORU</p>			
36.	<p>Stajalište, vidik, vidikova linija, strane svijeta</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati razlikovati i pravilno koristiti pojmove: stajalište, vidik, vidikova linija, odredište, smjer kretanja 	<p>Radni list 25.</p> <p>IZ:</p> <p><i>udžbenik, radna sveska</i></p>
37.	<p>Ponavljanje i vježbanje</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati imenovati glavne i sporedne strane svijeta ♥ znati odrediti glavne strane svijeta pomoću Sunca i kompasa (busole) 	
38.	<p>Određivanje strana svijeta</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati sve načine na koje se mogu odrediti strane svijeta ♥ razumjeti zbog čega postoji više načina ♥ znati da način orijentacije u prostoru zavisi od određene situacije, mjesta 	<p>Radni list 26.</p> <p>IZ:</p> <p><i>udžbenik, radna sveska</i></p>
39.	<p>Orijentacija u vremenu</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ posjedovati znanja o danu i mjerenju vremena ♥ znati da dan traje od 0,00 sati do 24,00 sati (24 sata), ♥ znati mjeriti (očitalavati) vrijeme satom ♥ izgraditi stav o protoku vremena (dana i sata kao jedinica za vrijeme) ♥ prikupiti različite slike i modele satova i napraviti pano ♥ znati razlikovati vrste satova (časovnika, ura) ♥ znati nabrojati jedinice za mjerenje vremena: sat, minuta, sekunda, razlikovati dijelove dana 	<p>Radni list 27.</p> <p>IZ:</p> <p><i>udžbenik, radna sveska</i></p>

40.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati mjeriti vrijeme satom, znati dijelove dana, povezivati pozdrave sa dijelovima dana ♥ znati odrediti glavne strane svijeta pomoću Sunca i kompasa (busole) i shvatiti značaj orijentacije u prostoru ♥ razlikovati pojmove: orijentacija u prostoru i orijentacija u vremenu, glavne strane svijeta, sporedne strane svijeta, kompas (busola) 	
41.	Kalendar i smjena godišnjih doba <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ uočiti promjene na biljkama i životinjama u različito godišnje doba ♥ znati da postoje različiti kalendari ♥ znati koliko traje kalendarska godina ♥ znati objasniti šta je kalendar i znati kako se očitava datum 	Radni list 28. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
42.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	♥ razlikovati i pravilno koristiti termine: prostor, vrijeme, orijentacija, strane svijeta, kalendar prirode	
GODIŠNJA DOBA			
43.	Jesen <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati kada počinje i kada se završava godišnje doba jesen ♥ povezati promjene u prirodi sa promjenama godišnjih doba ♥ znati kako se ljudi oblače u jesen i zašto ♥ znati glavna obilježja godišnjeg doba jesen 	Radni list 29. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
44.	Zima <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati kada počinje i kada se završava godišnje doba zima ♥ povezati promjene u prirodi sa promjenama godišnjih doba ♥ znati kako se ljudi oblače zimi i zašto ♥ znati glavna obilježja godišnjeg doba zima 	Radni list 30. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
45.	Proljeće	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati kada počinje i kada završava godišnje doba proljeće ♥ znati objasniti zašto kažemo da je proljeće najljepše godišnje doba ♥ povezati promjene u prirodi u proljeće sa promjenama godišnjih doba ♥ znati kako se ljudi oblače u proljeće i zašto ♥ znati glavna obilježja godišnjeg doba proljeće 	Radni list 31. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
46.	Ljeto	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati kada počinje i kada se završava godišnje doba ljeto ♥ znati kako se ljudi oblače ljeti i zašto ♥ znati glavna obilježja godišnjeg doba ljeto 	Radni list 32. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
47.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: čas u</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ opisati vremenske prilike u okolini ♥ posjedovati znanja o čovjekovim aktivnostima uvjetovanim godišnjim dobima ♥ shvatiti različito ponašanje životinja, biljaka i ljudi 	

	<p>prirodi ili učionica</p>	<p>kroz godišnja doba, njihove aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ♥ prepoznati godišnja doba na osnovu vremenskih prilika, uočavati potrebe vezane za godišnja doba ♥ znati da se ljudi različito oblače u različitim godišnjim dobima, što zavisi od vremenskih prilika 	
48.	<p>Vremenske promjene</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ Znati da se vrijeme u prirodi neprestano mijenja ♥ Znati nabrojati atmosferske padavine ♥ Znati da se mjerenje temperature, padavina i određivanje smjera vjetera vrši pomoću odgovarajućih instrumenata 	<p>Radni list 33.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
49.	<p>Kalendar prirode</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati opisati promjene u prirodi tokom godine ♥ voditi kalendar prirode 	<p>Radni list 34.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
50.	<p>Sistematizacija gradiva, TEST ZNANJA</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ pismena provjera znaja – zadaci objektivnog tipa za provjeru znanja cjelokupno obrađenog gradiva na kraju I polugodišta 	<p>Radni list 26.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
51.	<p>Završni čas na I polugodištu</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ analiza obrađenog gradiva u I polugodištu, analiza usvojenog znanja, vrednovanje učeničkog rada 	
GEOGRAFSKA KARTA			
52.	<p>Reljefna obilježja</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati šta je reljef, kakav je reljef u Bosni i Hercegovini, a kakav u širem zavičaju – kantonu ♥ razlikovati i prepoznati reljefne oblike 	<p>Radni list 35.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
53.	<p>Tlocrt jednostavnih predmeta</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti šta je tlocrt ♥ znati nacrtati tlocrt jednostavnih predmeta (sveska, gumica, olovka, novčić) ♥ znati (uz pomoć drugih učenika) nacrtati tlocrt učionice 	<p>Radni list 36.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
54.	<p>Ponavljanje i vježbanje</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati reljefna obilježja uže okoline ♥ razlikovati dijelove uzvišenja: podnožje, vrh, padina (strana) 	
55.	<p>Skica okoline škole</p> <p><i>MI: učionica</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati odrediti strane svijeta ♥ znati procijeniti udaljenost ♥ znati izmjeriti udaljenost između dva objekta ♥ znati skicirati tlocrt okoline škole 	<p>Radni list 37.</p> <p>IZ: udžbenik, radna sveska</p>
56.	<p>Ponavljanje i</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razlikovati i pravilno upotrebljavati pojmove: 	

	vježbanje <i>MI: učionica</i>	tlocrt, skica, dogovoreni znak, legenda	
57.	Snalaženje na geografskoj karti <i>MI: učionica, školsko dvorište</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati čemu služi, kako se koristi, kako se čita geografska karta, razlikovati kartografske znake, kartografske boje ♥ znati pronaći na geografskoj karti mjerilo u kojem je izrađena, legendu (tumač znakova) ♥ znati šta je mjerilo i kako nastaje geografska karta 	Radni list 38. IZ: udžbenik, radna sveska
58.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: čas u prirodi</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ imati osnovna znanja o geografskoj karti i snalaženju na njoj ♥ znati prepoznati značajna geografska obilježja na osnovu boje, linije, kartografskih znakova ♥ razviti sposobnost snalaženja na geografskoj karti (određivanje strana svijeta) i sposobnost prepoznavanja značajnih geografskih obilježja ♥ razlikovati i znati pronaći na geografskoj karti mjerilo u kojem je izrađena i legendu (tumač znakova) ♥ posjedovati elementarna znanja za pretvaranje skice u jednostavnu geografsku kartu, raspoznati kartografske znake i boje na geografskoj karti ♥ imati razvijen stav prema geografskoj karti ♥ znati izraditi jednostavnu geografsku kartu šire okoline sa pravilnom upotrebom simbola i boja ♥ znati pripremiti materijale za izradu geografske karte i demonstrirati načine izrade geografske karte ♥ znati povezati boje na geografskoj karti sa izvornom stvarnošću (prirodom) ♥ odrediti smještaj zavičaja na geografskoj karti ♥ znati izraditi jednostavnu geografsku kartu ♥ znati koji je svoj širi zavičaj, znati ga pronaći na karti Bosne i Hercegovine 	
DRUŠTVO			
MOJA DOMOVINA BOSNA I HERCEGOVINA			
59.	Uređenje Bosne i Hercegovine <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ prepoznati grb, zastavu i himnu Bosne i Hercegovine ♥ imati sposobnost opisivanja prošlosti zavičaja – prepoznavanje na slikama, fotografijama, ilustracijama ♥ imati izgrađen stav prema historiji kraja, tradiciji i običajima 	Radni list 39. IZ: udžbenik, radna sveska
60.	Prošlost, sadašnjost i	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati razlikovati sadašnjost, prošlost i budućnost ♥ odrediti vrijeme kao slijed događaja u životu pojedinca 	Radni list 40. IZ: udžbenik,

	budućnost		<i>radna sveska</i>
	<i>MI: učionica</i>		
61.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ imati osnovna znanja o širem zavičaju – kantonu, o geografskim i drugim obilježjima zavičaja: kako se zove kanton u kojem žive, koji je glavni grad tog kantona, gdje se nalazi na geografskoj karti Bosne i Hercegovine, sa kojim kantonima graniči, koliko ima općina, u kojoj općini se nalazi škola u koju idu itd. ♥ imati stav prema širem zavičaju – kantonu u kojem žive ♥ koristiti dodatne izvore znanja da bi saznali što više o svom kantonu ♥ posjetiti razna mjesta u kantonu ukoliko za to ima mogućnosti (pripremanje nastavnog procesa, organizacija i izvođenje nastave i jednodnevnih izleta u kantonu) ♥ prikupljati fotografije vezane za kanton i izraditi pano kantona 	
NASELJA U ŠIREM ZAVIČAJU			
62.	Selo <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati glavna obilježja sela ♥ razlikovati osnovna zanimanja ljudi koji žive na selu: ratari, povrtlari, vinogradari, voćari, stočari, peradari 	Radni list 41. <i>IZ: udžbenik, radna sveska, geografska karta</i>
63.	Grad <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati glavna obilježja grada ♥ razlikovati osnovna zanimanja ljudi koji žive u gradu: radnici u tvornici, zanatlije, prodavači, službenici, nastavnici, poštari, policajci, ljekari, vatrogasci, kulturni radnici 	Radni list 42. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
64.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ shvatiti razlike i sličnosti između grada i sela ♥ znati da je danas sve manja razlika u uslovima života ljudi koji žive na selu i onih koji žive u gradu ♥ razumjeti međusobnu povezanost grada i sela 	
65.	Privreda u užem zavičaju <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti šta je privreda ♥ shvatiti zašto ljudi moraju da rade ♥ razumjeti da svako radno mjesto zahtijeva određen alat, odijelo, radno mjesto i dr. ♥ shvatiti da su ljudi zaposleni u raznim granama privrede ♥ posjedovati osnovna znanja o privredi i njoj razvijenosti u kantonu, te turizmu, ugostiteljstvu i trgovini kao značajnim privrednim granama ♥ stav prema privrednim granama u zavičaju ♥ znati da je razvoj privrede ovisan o obilježjima zavičaja, konfiguraciji terena, geografskom položaju, 	Radni list 43. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>

		saobraćajnoj povezanosti ♥ obilaziti značajne privredne kapacitete, posmatrati i bilježiti svoja zapažanja tokom tih posjeta	
66.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	♥ razlikovati i pravilno upotrebljavati pojmove: privreda, grane privrede, zanimanja ljudi na selu, zanimanja ljudi u gradu, radno mjesto, radno odijelo	
SAOBRAĆAJ U ŠIREM ZAVIČAJU			
67.	Kopneni saobraćaj <i>MI: učionica</i>	♥ znati kako se obilježavaju ceste na geografskoj karti ♥ shvatiti važnost saobraćaja ♥ razlikovati vrste saobraćaja ♥ znati da je saobraćaj u našoj zemlji nedovoljno razvijen ♥ znati da je za razvoj jedne države veoma važna njena međunarodna i unutrašnja saobraćajna povezanost ♥ razumjeti važnost povezivanja raznih dijelova zemlje saobraćajnicama ♥ znati nabrojati kopnena prevozna sredstva ♥ objasniti čemu služi autobuska stanica ♥ shvatiti važnost javnog (gradskog i međugradskog) prevoza ♥ prepoznavati značaj saobraćajne povezanosti za razvoj zavičaja – kantona ♥ pravilano se odnositi prema saobraćaju, čuvanju saobraćajnih znakova ♥ znati da je željeznički saobraćaj u našoj zemlji nedovoljno razvijen ♥ razumjeti važnost povezivanja raznih dijelova zemlje željezničkim prugama ♥ objasniti čemu služi željeznička stanica	Radni list 44. IZ: udžbenik, radna sveska, geografska karta
68.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	♥ razumjeti važnost saobraćaja za razvoj države i svoga kraja ♥ razumjeti da je cestovni saobraćaj u našoj državi nedovoljno razvijen ♥ razumjeti važnost željezničkog saobraćaja za razvoj države i svoga kraja ♥ razumjeti da je željeznički saobraćaj u našoj državi slabo razvijen	
69.	Zračni saobraćaj <i>MI: učionica</i>	♥ znati kako se obilježavaju aerodromi ♥ znati da je avio saobraćaj u našoj zemlji nedovoljno razvijen ♥ znati da je za razvoj jedne države veoma važna njena zračna povezanost sa ostatkom svijeta ♥ razumjeti važnost povezivanja raznih dijelova svijeta avionskim saobraćajem ♥ objasniti čemu služi aerodrom ♥ prepoznavanje značaja saobraćajne povezanosti za razvoj zavičaja – kantona	Radni list 45. IZ: udžbenik, radna sveska, geografska karta

70.	Vodeni saobraćaj	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati kako se obilježavaju brodske luke na geografskoj karti ♥ objasniti čemu služi brodska luka 	Radni list 46. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
71.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti važnost saobraćaja u savremenom društvu ♥ znati da su selo i grad danas povezani saobraćajnicama da bi ljudi mogli razmjenjivati plodove svoga rada ♥ znati da saobraćajna sredstva koristimo za prevoz robe i putnika 	
72.	Osnovni pojmovi u saobraćaju <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati važnost saobraćajnih znakova i poznavati saobraćajne propise ♥ znati objasniti značenje osnovnih saobraćajnih znakova važnih za pješake 	Radni list 47. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
73.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati objasniti pojmove: raskrsnica, pješački prelaz, saobraćajni znak, javni prevoz, saobraćajno sredstvo 	
74.	Bezbjednost djece u saobraćaju <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati da je pješak učesnik u saobraćaju ♥ znati da se ulica prelazi samo na označenom pješačkom prelazu (zebri) ♥ znaju da zeleno svjetlo na semaforu znači slobodan prolaz a crveno da se obavezno mora stati ♥ znati da nikada ne treba pretrčavati cestu ♥ znati da je bicikl, rolšue i skejtbord bezbjedno voziti samo na biciklističkoj stazi 	Radni list 48. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
75.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: čas u prirodi ili učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ objasniti učenicima konkretno na ulici i praktično pokazati kako se mora ponašati pješak kao učesnik u saobraćaju ♥ organizirati susret i razgovor sa saobraćajnom policijom 	
76.	Ponašanje u sredstvima javnog prevoza <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ Znati da u sredstvima javnog prevoza treba ustupiti mjesto za sjedenje starijim osobama, da treba imati voznu kartu, biti tih i pristojan 	Radni list 49. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
77.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati značenje osnovnih pojmova u saobraćaju: raskrsnica, pješački prelaz, saobraćajni znak, javni prevoz, saobraćajno sredstvo ♥ znati da je učenik učesnik u saobraćaju ♥ shvatiti i razumjeti zašto treba poštovati pravila ponašanja u sredstvima javnog prevoza ♥ razumjeti važnost bezbjednosti u saobraćaju 	

PRAZNICI			
78.	Državni, međunarodni i školski praznici <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razumjeti zašto ljudi obilježavaju značajne datume ♥ znati imenovati državne, međunarodne i školske praznike ♥ razumjeti zašto se ljudi raduju praznicima 	Radni list 50. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
79.	Porodični i vjerski praznici <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ razgovarati o običajima tokom nekog od porodičnih ili vjerskih praznika, kako se vrše pripreme, šta se sprema od jela i pića i dr. ♥ razumjeti važnost porodičnih i vjerskih praznika (tada se okuplja porodica, poznanici, prijatelji, darivaju jedni druge poklonima – vesele se, trpeza je bogata raznim jelima i pićima, što nije svakodnevno dešavanje i dr. 	Radni list 51. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
80.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati značaj praznika ♥ razlikovati praznike: državne, porodične, vjerske 	
HIGIJENA I KULTURA STANOVANJA			
81.	Lična higijena	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati važnost lične higijene za zdravlje ♥ znati objasniti osnovne higijenske navike: pranje tijela, zuba, kose, ruku, nogu, podrezivanje noktiju i dr. ♥ znati kako se održava higijena tokom dana, šta je sedmična a šta mjesečna (povremena) higijena ♥ znati šta se može desiti ukoliko je higijena loša (svrab, ušljivost) ♥ razumjeti važnost zdravlja zuba i higijene usta i zuba 	Radni list 52. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
82.	Čistoća odjeće i obuće	<ul style="list-style-type: none"> ♥ usvojiti osnovna znanja o odjeći i obući kao dijelu kulture i tradicije, te zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba ♥ razumjeti važnost higijene obuće i odjeće za zdravlje čovjeka ♥ shvatiti da su čista, ispeglana, lijepa, udobna i čista obuća ukras čovjeka ♥ razumjeti zavisnost nošenja odjeće i obuće od godišnjih doba ♥ znati se samostalno obuti i obući ♥ znati održavati odjeću i obuću, slagati odjeću poslije svlačenja ♥ organizovati prikupljanje odjeće i obuće za humanitarne organizacije 	Radni list 53. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
83.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati šta je higijena, higijenske navike i razumjeti važnost održavanja lične higijene ♥ razumjeti važnost održavanja higijene usta i zuba, kao i kako se to postiže 	
84.	Kultura	♥ znati razlikovati objekte za stanovanje ljudi	Radni list

	stanovanja i objekti za stanovanje ljudi	<ul style="list-style-type: none"> ♥ opisati porodičnu kuću ♥ opisati stambenu zgradu ♥ znati razliku između porodične kuće i stambene zgrade ♥ znati objasniti šta je kućni red ♥ znati koje su zajedničke prostorije u porodičnoj zgradi 	54. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
85.	Pospremanje i čišćenje stana	<ul style="list-style-type: none"> ♥ shvatiti važnost pospremanja stana ♥ znati nabrojati kućne poslove ♥ shvatiti da je važno da svi ukućani učestvuju u pospremanju i čišćenju prostorija za stanovanje ♥ razumjeti zašto je najvažnije dobro čistiti kuhinju i kupatilo 	Radni list 55. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
86.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	♥ razumjeti pojmove: higijena stanovanja, kultura stanovanja, stambena zgrada, porodična kuća, kućni red, kućni poslovi, pospremanje stana	
ZDRAVLJE			
87.	Zdravstvene ustanove; zdravstveni radnici/radnice <i>MI: organizovati posjetu nekoj zdravstvenoj ustanovi</i> <i>MI: učionica – pozvati stomatologa na čas</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati čemu služe zdravstvene ustanove i njihov značaj za život čovjeka ♥ znati nabrojati različite zdravstvene ustanove ♥ znati da za posjetu ljekaru treba imati ovjerenu zdravstvenu knjižicu ♥ znati da je oznaka svih zdravstvenih ustanova i vozila hitne pomoći crveni krst/križ ♥ znati da u apoteci kupujemo lijekove ♥ shvatiti da u zdravstvenim ustanovama treba biti tih i poštovati kućni red, jer su to ustanove u kojima se liječe bolesnici ♥ imati stav o važnosti zdravstvenih ustanova 	Radni list 56. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
88.	Najčešće bolesti školske djece <i>MI: učionica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati nabrojati čuvare zdravlja ♥ znati da su osnovni uzročnici najčešćih bolesti školske djece virusi i bakterije ♥ razumjeti da je čistoća pola zdravlja ♥ znati da je važno preventivno djelovanje na sprečavanju zaraznih bolesti ♥ shvatiti važnost pravilne upotrebe lijekova ♥ imati izgrađen odnos prema uzročnicima bolesti ♥ organizovati posjetu nekoj od zdravstvenih ustanova i razgovarati sa ljekarima o uzročnicima bolesti ♥ naučiti kako ojačati organizam, kako se štititi od bolesti i očuvati zdravlje 	Radni list 57. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
89.	Ponavljanje i	♥ shvatiti važnost zdravstva	

	vježbanje <i>MI: učionica</i>	♥ shvatiti da se od bolesti štitimo i tako što odlazimo na liječničke preglede i kada smo zdravi	
90.	Zdrava ishrana <i>MI: učionica</i>	♥ razumjeti značaj pravilne ishrane ♥ znati pravila pravilne i raznovrsne prehrane ♥ znati da hrana hrani naše mišiće ♥ znati važnost voća, povrća i žitarica u ishrani ♥ znati nabrojati dnevne obroke ♥ shvatiti važnost higijene hrane i poljedice koje može izazvati zagađena hrana ♥ znati razvrstati hranu s obzirom na različite kriterije (prehrambena piramida) ♥ razlikovati zdravu hranu od manje zdrave i nezdrave hrane ♥ poštovati kulturu ponašanja za stolom	Radni list 58. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
91.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	♥ razumjeti važnost pravilne ishrane za razvoj organizma i zdravlje ♥ razumjeti važnost higijene odjeće i obuće za zdravlje ljudi ♥ razumjeti važnost pravilnih navika za odmor i rekreaciju	
92.	Ponašanje za stolom <i>MI: učionica</i>	♥ znati pravilnu upotrebu pribora za jelo ♥ svakodnevno se pristojno ponašati za stolom	Radni list 59. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
93.	Alkohol i duhan <i>MI: učionica</i>	♥ razumjeti štetan uticaj alkohola na zdravlje ljudi ♥ razumjeti štetan uticaj duhana na zdravlje ljudi ♥ shvatiti važnost razvijanja zdravih navika	Radni list 60. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
94.	Droga <i>MI: učionica</i>	♥ znati da droga izaziva ovisnost i da je ona veliko društveno zlo, jer dovodi do smrti zbog toga što se vremenom javlja potreba za uzimanjem sve veće i veće količine (droge) ♥ znati da je zdravlje najveće bogatstvo čovjeka	Radni list 61. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>
95.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	♥ razumjeti opasnosti od pušenja, alkoholizma i droge ♥ neprestano učiti zdravo živjeti i imati zdrave navike	
ZDRAV OKOLIŠ			
96.	Zaštita i čuvanje okoliša <i>MI: učionica</i>	♥ znati da je čovjek najveći zagađivač prirode ♥ shvatiti da se zagađiti mogu voda, zrak, tlo ♥ shvatiti važnost čuvanja životne sredine od zagađivanja ♥ voditi brigu o čistoj i zdravoj životnoj sredini, počev od učionice	Radni list 62. <i>IZ: udžbenik, radna sveska</i>

		♥ znati na koje načine možemo obezbijediti uvjete za zdrav život	
97.	Otpad nije smeće <i>MI: učionica</i>	♥ pravilno koristiti pojmove: okolina, smeće, otpad, čuvanje čovjekove okoline, zagađenje, recikliranje ♥ otići u prirodu – izletišta i razgovarati kakva je okolina (čista, neuredna, prljava, zagađena), naučiti učenike kako da se ponašaju u prirodi	Radni list 63. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
98.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica</i>	♥ razumjeti važnost čiste okoline za zdravlje i opstanak svih živih bića ♥ razumjeti šta je ekologija i znati da moraju i sami dati doprinos očuvanju zdrave okoline ♥ shvatiti važnost čistog zraka za živa bića i da zagađenje zraka ima za posljedicu (putem kiselih kiša) zagađenje tla i vode	
99.	Odvojeno prikupljanje otpada <i>MI: učionica, ili čas realizirati tokom škole u prirodi</i>	♥ pravilno razumjeti pojmove: kućno smeće, otpad, opasni otpad, ugroženi okoliš; razlikovati kante za razvrstavanje otpada: plastiku, papir, staklo ♥ shvatiti značaj ponovne prerade (reciklaže) papira, plastike, stakla i dr.	Radni list 64. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
100.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: učionica ili čas realizirati tokom škole u prirodi</i>	♥ razumjeti značaj odvojenog prikupljanja otpada i praktično pokazati učenicima šta to znači (imati korpu za papir, staklo, plastiku, tekstil, baterije...)	
101.	Postupanje sa otpadom u školi <i>MI: učionica</i>	♥ naučiti da se otpaci odlažu u korpe za tu namjenu ♥ znati da nije lijepo, niti kulturno razbacivati otpatke po školskom dvorištu, ostavljati ispod klupe i dr.	Radni list 65. IZ: <i>udžbenik, radna sveska</i>
102.	Ponavljanje i vježbanje <i>MI: školsko dvorište</i>	♥ shvatiti važnost čistog zraka za život živih bića ♥ shvatiti da je čovjek dio prirode i, ako zagađuje okolinu, zagađuje i sebe ♥ shvatiti važnost čuvanje okoline, izvođenje akcije čišćenja okoline, ♥ shvatiti šta je ekologija i važnost razvoja ekološke svijesti ♥ dokazati ogledom: na Zemlji je veoma malo plodnog zemljišta i zbog toga ga treba čuvati od zagađenja, posaditi drvo u znak sjećanja na boravak u osnovnoj školi – dati doprinos očuvanju čovjekove okoline: napraviti eko vrt u školskom dvorištu ukoliko	

		za to postoje mogućnosti, uzgajati ukrasno bilje u učionici, odvojeno sakupljati otpatke, organizovati akcije prikupljanja papira, plastike i dr.	
103.	Uredi svoju okolinu <i>MI: učionica, ili čas realizirati tokom škole u prirodi</i>	<ul style="list-style-type: none"> ♥ znati da je uzročnik zagađenja u prirodi čovjek i da on upravo treba da učini sve da prirodu što manje zagađuje ♥ otići u prirodu – izletišta i razgovarati kakva je okolina (čista, neuredna, prljava, zagađena), naučiti učenike kako da se ponašaju u prirodi ♥ znati kako možemo smanjiti zagađenje ♥ razviti svijest za čuvanje okoline, izvođenje akcije čišćenja okoline škole, uređenje školskog eko vrta, sađenje cvijeća, ukrasnog drveća, pošumljavanje i dr. 	Radni list 66. IZ: udžbenik, radna sveska
104.	Sistematizacija gradiva, TEST ZNANJA <i>MI: učionica</i>	♥ analiza obrađenog gradiva u II polugodištu, analiza usvojenog znanja, vrednovanje učeničkog rada	
105.	Završni čas na I polugodištu <i>MI: učionica</i>	♥ kakav smo uspjeh postigli u nastavi predmeta Moja okolina 3 – analiza i vrednovanje učeničkih postignuća	

PRIJEDLOG PISMENIH PRIPREMA ZA ČAS

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 1.****Nastavna jedinica: Uvodni čas – upoznavanje učenika sa gradivom**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna

Cilj časa: Imenovati nastavni predmet Moja okolina i upoznati učenike sa udžbenikom

Zadaci nastave

Obrazovni – spoznati zadatke nastavnog predmeta Moja okolina.

Funkcionalni – razvijanje pažnje, mišljenja, misaonih procesa.

Odgojni – razviti pozitivan odnos prema životu, radu, zdravlju, školi, knjizi kao izvoru znanja.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponavljanje gradiva drugog razreda.

Razgovor sa učenicima:

1. Šta su sve naučili u drugom razredu?
2. Kako je izgledao udžbenik iz kojeg ste učili Moju okolinu u drugom razredu?
3. Šta je sadržavao?

Isticanje cilja časa: ponoviti kroz razgovor sadržaje udžbenika iz prethodnog razreda.

Glavni dio časa

Učenicima pokazati kako se služiti udžbenikom i radnom sveskom. Kazati im gdje će pronaći dodatne izvore znanja. Učenici će pogledati naslovnu stranicu udžbenika i radne sveske i i spričati šta na njoj vide. Podstaći ćemo učenike da usmjere pažnju i postavljaju potpitanja. Prvih nekoliko stranica udžbenika zajedno komentarisati, podstaći ih da opišu crteže u udžbeniku. Zadati im da u parovima pregledaju udžbenik, a onda da ga zatvore i da ispričaju šta su zapazili. Slijedi razgovor kakve su crteže i naslove uočili i šta misle o čemu će sve učiti u 3. razredu na času Moje okoline.

Učenike je potrebno uputiti na sadržaj udžbenika, koji će im pomoći da brže pronađu određeni naslov ili sadržaj.

Pitanja:

1. Šta je napisano u udžbeniku Moja okolina 3?
2. Čemu služi udžbenik?
3. Kako se zove udžbenik?
4. Šta nam govori ime udžbenika?

5. O čemu ćemo učiti u nastavi Moje okoline?
6. Čemu služi radna sveska?
7. Po čemu se razlikuju udžbenik i radna sveska?

Završni dio časa

Upoznati učenike sa nastavnim sadržajima koje će učiti u trećem razredu. Nacrtati u svesku šta bi željeli učiti na času Moje okoline.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 2.****Nastavna jedinica:****PRIRODA SVUDA OKO NAS**

Tip nastavnog časa: obrada
Nastavne metode: metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora, metoda ilustracije,
Oblici rada: frontalni, individualni
Nastavna sredstva: slike, ilustracije, udžbenik

Cilj časa: proširivanje i usvajanje znanja o prirodi**Zadaci nastave**

Obrazovni – utvrđivanje znanja o prirodi – živoj i neživoj, uslovima za život, po čemu se razlikuju živa i neživa priroda.

Funkcionalni – razvijanje sposobnosti uočavanja i vizuelnog zapažanja, razvijanje sposobnost upoređivanja, razvoj misaonih operacija: analiza, sinteza, diferencijacija, generalizacija, razvijanje logičkog mišljenja, pamćenja i zaključivanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodi, razvijanje ekološke svijesti, razvijanje samostalnosti, upornosti, marljivosti.

STRUKTURA NASTAVNOG SATA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kroz razgovor šta je priroda ili razgovarati o uslovima za život.

1. Šta znači izraz – uslov za život?
2. Da li je istinita tvrdnja da je Sunce izvor života?
3. Šta se pod tim podrazumijeva?

Najava cilja časa: Razgovarat ćemo o prirodi.

Glavni dio časa

Nakon razgovora, učenicima podijeliti nastavne listove na kojima se nalazi tekst o uslovima za život. Nakon čitanja razgovarati o onim segmentima koji su učenicima najzanimljiviji. Također bi bilo korisno da učitelj pripremi fotografije iz enciklopedije, kojima bi bilo moguće ilustrovati izgled nekih pojava koje utiču na život.

Završni dio časa

Učitelj pravi kratak rezime najvažnijeg, a potom daje instrukcije kako se na osnovu datih tekstova mogu napraviti dobre bilješke. Pravljenje bilješki je odličan način za učenje. Po završetku rada, nekoliko učenika čita svoje odgovore.

Uraditi pitanja i zadatke iz radnog lista 1 u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 3.****Nastavna jedinica:****Priroda i djelatnost ljudi ljeti**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, rad na tekstu, frontalni, individualni

Oblici rada:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike,

Nastavna sredstva:

nastavni plakat

Cilj časa:

proširivanje znanja o djelatnosti ljudi u ljeto

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti znanja o djelatnosti ljudi u ljeto, povezati nova znanja sa već naučenim, naučiti zašto se razlikuju djelatnosti ljudi u godišnjim dobima, uočavanje karakteristika ljeta.

Funkcionalni – razvijanje percepcije, posmatranje okoline i promjena koje se dešavaju u prirodi, iznošenje zaključaka.

Odgojni – razvijanje i njegovanje ljubavi prema prirodi, bogaćenje rječnika, osjećaj za istrajnost u poslu i učenju.

STRUKTURA SATA:**Uvodni dio časa**

Nastavnik je pripremio slike ili nastavni plakat na kojem je prikazano godišnje doba ljeto.

Razgovarati o tome šta učenici vide na plakatu. Moguća pitanja:

1. Šta sve vidite na plakatu?
2. Kakvo je vrijeme?
3. Koje godišnje doba je opisano?
4. Po čemu to znate?

Najava cilja časa: Danas ćemo razgovarati o djelatnosti ljudi u ljeto.

Glavni dio časa

Učenici otvaraju udžbenike sa tekstom ili nastavnik dijeli nastavne listove sa tekstom o djelatnosti ljudi u ljeto. Jedan učenik čita tekst naglas. Zatim zajedno odgovaraju na pitanja:

1. Šta ljudi rade ljeti?
2. Kakvi su dani?
3. Kakvu odjeću ljudi tada nose?
4. Šta ljudi rade na livadama? A farmeri?
5. Šta djeca rade na ljetnom raspustu?

Zatim učenike podijeliti u tri ili više grupa. Svaka grupa treba da napiše koje su sličnosti i razlike između ljeta i ostala tri godišnja doba.

Nakon završetka rada, grupe izlažu svoja zapažanja.

Završni dio časa

Učenici ovu aktivnost mogu izvesti grupno ili samostalno. Učenici treba da nacrtaju sebe u tom vremenu, tj. ljeti (šta tada rade, kako se zabavljaju i sl.).

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 2** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA: **DATUM:****ČAS 4.****Nastavna jedinica:** **Biljke**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, ilustrativna metoda
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, nastavni plakat, biljke

Cilj časa: ponavljanje i usvajanje znanja o biljkama**Zadaci nastave**

Obrazovni – usvojiti pojam cvjetnice – šta to znači; usvojiti takođe i pojam zeljaste i drvenaste biljke, odnosno višegodišnje i jednogodišnje, razliku zeljastih i drvenastih biljaka.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razvoj kreativnosti, percepcije.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodi i živom svijetu, razvijanje navika za čuvanje živog svijeta.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj treba za ovaj čas pripremiti jednu zeljastu i jednu drvenastu biljku. Razgovarati o sličnostima i razlikama biljaka.

Najava cilja časa:

Mi smo učili o biljkama i životinjama u prethodnim razredima. Sada mi recite da li bi ljudi mogli živjeti bez biljaka? Da li bi životinje mogle živjeti bez biljaka i biljke bez životinja?

Glavni dio časa**Učitelj razgovara sa učenicima i objašnjava:**

Biljke, životinje i ljudi žive u prirodi na istom prostoru. Zajedno čine **živi svijet**.

Biljke i životinje zavise jedni od drugih. Mnoge životinje se hrane biljkama, bez biljaka one ne bi mogle živjeti.

Ljudi takođe ne bi mogli živjeti bez biljaka.

Biljke zavise od životinja, životinje od biljaka, a čovjek i od biljaka i od životinja.

Biljke i životinje su hrana za čovjeka. Živa bića su u međusobnoj zavisnosti. Tako stvaraju lance ishrane. Lanaca ishrane u prirodi ima mnogo.

Učitelj treba pripremiti i plakat na kojem su nacrtani dijelovi zeljaste i drvenaste biljke. Razgovarati o tome šta vide.

Završni dio časa

Učenici će za sljedeći čas pripremiti slike zeljastih i drvenastih biljaka ili nacrtati jednu biljku po izboru i označiti njene dijelove.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 3** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 5.****Nastavna jedinica: Ponavljanje i vježbanje**

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija,
Oblici rada: frontalni, individualni
Nastavna sredstva: osnovna sredstva, udžbenik, slike, biljke, nastavni list,

Cilj časa: ponoviti naučeno o biljkama; potreba čuvanja biljnog i životinjskog svijeta

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti koje su sličnosti i razlike između biljaka i životinja, da li su biljke i životinje u međusobnoj zavisnosti, koje koristi čovjek ima od biljaka.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja, logičkog zaključivanja, uočavanja, percepcije.

Odgojni – njegovanje svijesti o porebi čuvanja i zaštiti biljnih i životinjskih zajednica.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponavljjanje možemo započeti metodom razgovora, tako da pojedini učenici postavljaju pitanja ostalim učenicima prema planu table.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o biljkama.

Glavni dio časa

Nastavnik može da pripremi nastavni listić kako bi provjerio naučeno o biljkama i prirodi. Učenici samostalno rješavaju zadatke, a zatim provjeravaju tako što zamijene nastavni list sa drugom ili drugaricom do koje sjede.

Završni dio časa

Od učenika možemo zatražiti da prema uputama presuju određenu biljku iz svog okruženja.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 6.****Nastavna jedinica: Povrtnjak, njiva i vrt – životna zajednica**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, metoda rada na tekstu,
 Oblici rada: frontalni, individualni, grupni
 Nastavna sredstva: osnovna, povrće

Cilj časa: Usvajanje znanja o vrtu i njivi kao životnoj zajednici.**Zadaci nastave**

Obrazovni – usvojiti osnovna znanja o povrtnjaku, vrtu, njivi, vrstama povrća, radovima ljudi, ishrani, usvojiti pojam kompost.

Funkcionalni – razvijanje perceptivnih sposobnosti, buđenje svih čula, misaonih procesa.

Odgojni – razvijanje i njegovanje pozitivnog odnosa prema prirodi i zdravoj ishrani.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Kao uvod u čas učenici dobivaju zadatak da riješe rebuse koji se odnose na kultivisanje životne zajednice (rješenja: vrt i njiva).

Ili razgovarati sa učenicima:

1. Zašto je ljeti pijaca bogata mnoštvom boja, ukusa i mirisa?
2. Najava cilja časa: Učit ćemo u vrtu i njivi kao životnoj zajednici.

Glavni dio časa

Učenici formiraju dvije grupe. Svaka grupa predstavlja jednu životnu zajednicu, ili podijeliti učenicima određene zadatke: njihov zadatak je da prema pročitanim tekstovima iz udžbenika na hamer papiru predstave životnu zajednicu koju zastupaju. Potrebno je da nacrtaju, zalijepu ili objasne neke stanovnike životne zajednice, nacrtaju koje sve poslove čovjek obavlja u životnoj zajednici i sl.

Nakon završenog rada svi panoi se izlože na vidnom mjestu u učionici, a zatim po jedan predstavnik svake grupe treba da, koristeći ono što je prikazano na panou, kaže nešto o životnoj zajednici koju je njegova grupa obradila.

Završni dio časa

Učitelj na tabli ispisuje po dva pitanja za svaku životnu zajednicu, a učenici u sveskama odgovaraju na njih. Pitanja formulirati na osnovu onoga što su učenici istakli kao najvažnije u svojim izlaganjima.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 4.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 7.****Nastavna jedinica:** **Voćnjak i vinograd
(životna zajednica)**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna, slike, udžbenik

Cilj časa: Usvojiti nova znanja o voćnjaku i vinogradu.**Zadaci nastave**

Obrazovni – svjesno i aktivno usvajanje znanja o voćnjaku i vinogradu, naučiti šta je voćnjak i vinograd, razlikovati pojmove voćarstvo i vinogradarstvo.

Funkcionalni – razvijanje perceptivnih sposobnosti, praktičnih sposobnosti učenika – zaključivanje, rasuđivanje.

Odgojni – razvijanje i njegovanje pozitivnog odnosa prema prirodi i zdravoj ishrani.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Razgovor o tekstu koji su učenici čitali:

1. O kome se govori u tekstu „ Na pijaci“?
2. Šta kupujemo na pijaci? Volite li više voće ili povrće?
3. Gdje uzgajamo povrće? A voće?

Najava cilja časa: Danas učimo o voćnjaku i vinogradu.

Glavni dio časa

Za ovaj čas učenici treba da donesu slike iz novina raznih biljaka i životinja koje se mogu naći u voćnjaku i vinogradu. Razgovarati o slikama.

Učitelj učenicima govori o životnoj zajednici voćnjaka i vinograda.

Pčela je u proljeće, skupljajući cvjetni prah sa cvjetova voćki, pomogla da rastu mladi plodovi.

Mnoge životinje, insekti i ptice nalaze hranu u voćnjacima.

U voćnjaku uzgajamo: jagode, trešnje, šljive, jabuke, kruške,

U sušnim danima voćke se navodnjavaju (zalijevaju).

U vinogradu tokom ljeta treba zalijevati vinovu lozu.

Uklanja se donje lišće, prorjeđuje se cvat i grozdovi da bi rod grožđa bio bolji.

Vinova loza se prehranjuje đubrivom.

Završni dio časa

Učitelj dijeli učenicima nastavni listić sa pitanjima u vezi sa životnim zajednicama.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 5.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 8.****Nastavna jedinica:****Povrtnjak, vrt, njiva, voćnjak, vinograd**

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
 Nastavne metode: razgovor, rad na tekstu, demonstracija
 Oblici rada: frontalni, individualni, grupni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, nastavni list, slike

Cilj časa: ponoviti znanje o životnim zajednicama povrtnjaka, vrta, voćnjaka, njive, vinograda.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti znanje o životnim zajednicama povrtnjak, voćnjak, vinograd, njiva, vrt, koje životinje žive u tim zajednicama, po čemu se razlikuju životne zajednice, šta je voćarstvo i vinogradarstvo.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja, pažnje, donošenje zaključaka na osnovu zapažanja i uočenih tvrdnji.

Odgojni – razvijanje i njegovanje ljubavi prema prirodi i prirodnim procesima.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kroz razgovor gradivo sa prethodnih časova:

1. Zašto kažemo da je voćnjak životna zajednica?
2. Koje biljke čovjek uzgaja u voćnjaku?
3. Šta je voćarstvo a šta vinogradarstvo?
4. Zašto živa bića žive u zajednicama?

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o pomenutim životnim zajednicama.

Glavni dio časa

Učenici formiraju pet grupa. Svaka grupa predstavlja jednu životnu zajednicu. Njihov zadatak je da na osnovu naučenog o ovim životnim zajednicama na hamer papiru predstave životnu zajednicu koju zastupaju. Potrebno je da nacrtaju životnu zajednicu – neke njegove stanovnike, prikažu lanac ishrane tog staništa, koje sve poslove čovjek obavlja u životnoj zajednici i napišu nekoliko rečenica o onome što smatraju važnim za to stanište.

Završni dio časa

Nakon završenog rada, svi plakati se izlažu na vidnom mjestu u učionici, a zatim po jedan predstavnik grupe treba da, koristeći ono što je prikazano na plakatu, kaže nešto o životnoj zajednici koju je njihova grupa obradila.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 9.****Nastavna jedinica:****Livada, travnjak – životna zajednica**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna, ilustracije, udžbenik

Cilj časa:

Usvajane znanja o livadi kao životnoj zajednici.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti osnovna znanja o životnoj zajednici – livada, travnjak; naučiti koji su članovi životne zajednice, naučiti kako dijelimo livade.

Funkcionalni – razvijanje perceptivnih sposobnosti, buđenje svih čula, misaonih procesa.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodi, izgrađivanje zanimanja učenika da upoznaju i istražuju prirodu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj dijeli učenicima nastavni listić na kojem se nalaze slike (park, zooški vrt, predjeli sa oskudnom vegetacijom, seoski predio) koje služe za razgovor učitelja i učenika. Cilj razgovora je da se učenici podsjetite na elemente žive prirode.

Najava cilja časa: Danas ćemo saznati nešto više o livadi (travnjaku).

Glavni dio časa

Učitelj čita ili govori o životnoj zajednici livade:

Na livadi rastu trava i ostale zeljaste biljke. Livada na kojoj pase stoka zove se pašnjak.

Biljke koje vidimo na livadi su: maslačak, djetelina, kiselica, stolisnik... U svijetu livade žive: insekti, ptice, miševi, krtice...

Izdvojiti i objasniti ključne riječi.

Završni dio časa

Učitelj na tabli piše nekoliko pitanja na koja učenici treba da odgovore:

1. Šta čini životnu zajednicu livade?
2. Koje životinje naseljavaju livade?
3. Koje su naše najzastupljenije livadske biljke?

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 6.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 10.****Nastavna jedinica: Šuma – životna zajednica**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, rad na tekstu,
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna, slike, udžbenik

Cilj časa: Usvajanje i proširivanje znanja o životnoj zajednici šuma.**Zadaci nastave**

Obrazovni – shvatiti i usvojiti važnost šume za život ljudi, koristi od nje i opasnosti kojima je izložena.

Funkcionalni – razvijanje perceptivnih sposobnosti, sposobnosti uočavanja, zaključivanja, rasuđivanja.

Odgojni – njegovanje kulture i ponašanja i ophođenja prema prirodi.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Podsjetiti učenike šta su naučili o šumi u prethodnom razredu: život u šumi, koristi od nje i opasnostima kojima je izložena te opasnostima u šumi.

Najava cilja časa: cilj časa istaći kroz razgovor o šumi.

Glavni dio časa

Učenici otvaraju udžbenik i samostalno čitaju tekst pod naslovom „Šuma“. Oni imaju zadatak da tokom drugog čitanja u tekstu pronađu i podvuku najvažnije informacije. Nakon toga u sveskama prave kratke bilješke. Provjeru o naučenom provjeriti usmenim putem.

Zapis u sveskama: Biljke i životinje žive u zajednici u šumi.

Šuma je stanište i u njoj šumske životinje nalaze hranu. Biljke i životinje ovise jedni od drugih.

Ptice se hrane šumskih plodovima, insektima, crvićima, gusjenicama i tako čiste šumu. Ljudi beru i koriste šumske plodove: borovnice, šumske jagode, gljive i ljekovite biljke. Neke gljive su otrovne. U šumi rastu drvenaste biljke koje imaju čvrsta stabla. Neke od njih su: breza, bor, kesten, hrast.

Završni dio časa

Ponoviti naučeno kroz pitanja:

1. Šta čini životnu zajednicu šume?
2. Šta čini životinjski svijet listopadnih šuma?
3. Zašto su zimzelene šume tamne?

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 7.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 11.****Nastavna jedinica:****Životne zajednice vode**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: usmeno izlaganje, razgovor
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, slike

Cilj časa: ponavljanje i proširivanje znanja o oblicima pojavljivanja vode u prirodi.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti potrebno znanje o vodi, njenim osobinama, tekućim i stajaćim vodama, za šta nam služi, kome je potrebna za život, gdje se sve u prirodi nalazi voda.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, mišljenja, rasuđivanja.

Odgojni – razvijanje urednosti, tačnosti, ljubavi prema prirodi, čuvati prirodu, jer ako je uništimo, unišićemo život na Zemlji.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenici dobijaju nastavni list na kojem su nacrtane različite životne zajednice vode (bare, močvare, jezera,...). Zadatak je da ispod svake slike napišu da li voda teče ili stoji. Učitelj zatim kratko razgovara sa učenicima. Moguća pitanja:

1. Gdje sve ima vode?
 2. Za šta nam je potrebna voda?
 3. U koja tri agregatna stanja se može nalaziti voda?
 4. Koje vode razlikujemo? Šta spada u tekuće a šta u stajaće vode?
- Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o životnoj zajednici vode.

Glavni dio časa

Učitelj je na grafofoliji pripremio neke karakteristike vode kao životne zajednice, npr:

Rijeke i potoci

Mnogo živih bića je dom našlo u tekućim vodama.

Ribe koje žive u tekućim vodama su: pastrmka, šaran, som i štuka. Tu je i riječni rak, a u vodi žive i vodene biljke. Pored vode žive vidre i ptice koje se hrane ribom.

Jezera i bare

U jezerima i barama je život vrlo zanimljiv. Tu žive i rastu brojne vrste biljaka i životinja. U bari ima mnogo sićušnih životinja, koje se vide samo pod mikroskopom.

More

Mora i okeani su najveće vodene životne zajednice. Najsitnije životinje u moru su planktoni. Njima se hrani najveća životinja koja živi na zemlji – plavi kit. On može biti dug i do 34 metra.

Kratak razgovor o ekološkoj strani nastavne jedinice: Koliko su vode naših krajeva čiste? Da li vodimo dovoljno računa o njima? Na koji način čovjek zagađuje vodu?

Završni dio časa

Učenici na papiriće bilježe pitanja koja žele da znaju o vodi kao životnoj zajednici i daju učitelju, koji ima zadatak da odgovore donese na sljedeći čas.

Provjeriti naučeno moguće je kroz grupno ili individualno rješavanje ukrštenice ili rebusa.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 8.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 12.****Nastavna jedinica:** **Livada, šuma, voda (životne zajednice)**

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode: razgovor, demonstracija, rad na tekstu
Oblici rada: frontalni, individualni
Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, nastavni list

Cilj časa: ponavljanje znanja o životnim zajednicama.**Zadaci nastave**

Obrazovni – ponoviti koje životinje žive u pomenutim životnim zajednicama, kako su nastale livade, koje čovjek koristi ima od ovih životnih zajednica.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja, pamćenja, logičkog zaključivanja, uočavanja.

Odgojni – razvijanje pravilnog odnosa prema prirodi: biljke i životinje čuvati, lijepo se ponašati i ne uništavati prirodu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenici ponavljaju šta je to životna zajednica, kakve predjele nazivamo životnim zajednicama, šta svaka životna zajednica sadrži, koje životne zajednice postoje u njihovoj neposrednoj okolini i sl.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati gradivo o životnim zajednicama.

Glavni dio časa

Učitelj učenicima dijeli nastavne listove sa pitanjima o životnim zajednicama o kojima su učili. Učenici samostalno odgovaraju na pitanja sa listića. Učitelj nadgleda rad i, ukoliko je to potrebno, daje dodatna uputstva.

Kada završe sa radom na nastavnom listiću, učenici predaju listić učitelju, a zatim rade zadatke iz udžbenika. Ponavljajući naučeno gradivo, ujedno provjeravaju koliko su tačno odgovorili na pitanja sa nastavnog listića.

Završni dio časa

Nakon završenog rada učitelj može organizovati usmenu provjeru napisanih odgovora.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 13.****Nastavna jedinica:**

Tip nastavnog časa:

Nastavne metode:

Oblici rada:

Nastavna sredstva:

Povrće i voće

obrada

razgovor, usmeno izlaganje

frontalni, individualni

osnovna, ilustracije

Cilj časa:

Ponoviti i proširiti znanja o povrću i voću te vrstama povrća i voća.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti sve što znamo o biljkama, skupinama biljaka, usvojiti nova znanja o povrću, voću, važnost i vitamina u životu čovjeka.

Funkcionalni – razvijanje praktičnih sposobnosti, podsticanje razvoja individualnih sposobnosti učenika, razvoj sposobnosti logičkog rasuđivanja, uočavanje bitnih karakteristika.

Odgojni – razvijanje navika redovnog unošenja vitamina u organizam, pravilne ishrane, odgovornosti.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Na tabli se nalaze slike biljaka.

1. Razgovarati o slikama, o onome šta se nalazi na njima.
2. Kako jednim imenom zovemo ovo što se nalazi na slikama?
3. U koliko skupina dijelimo biljke i koje su to skupine?
4. Najava cilja časa: Danas ćemo nešto više govoriti o povrću i voću.

Glavni dio časa

Za ovaj čas učitelj je pozvao čovjeka koji se bavi poljoprivredom kako bi učenicima što bolje objasnio kako se povrće uzgaja i njegovu važnost).

Upoznati učenike sa gostom. Učenici razgovaraju sa povrtlarom, tako što mu postavljaju pitanja koja ih interesiraju.

Učenici će naučiti sljedeće:

Jeste li znali da svu hranu na Zemlji, kojom se hrane ljudi i životinje, proizvode biljke? One su bogate vitaminima. Povrće je zeljasto bilje koje raste u vrtu.

Ljudi ga uzgajaju za ishranu.

Povrće se u velikim količinama uzgaja na njivama.

Povrće možemo jesti svježe, skuhanu, sušeno, zaleđeno i prerađeno.

Poljoprivrednici koji proizvode povrće zovu se povrtlari, a uzgoj i prerada povrća zove se povrtlarstvo.

Poljoprivrednici koji proizvode voće zovu se voćari, a uzgoj i prerada voća zove se voćarstvo.

Završni dio časa

Učitelj na tabli zapisuje osnovne podatke o povrću i voću.

Učenici u svoje sveske prepisuju zapis i crtaju povrće i voće.

Pripremiti voćnu salatu.

Na svaku klupu staviti tanjir sa nekoliko vrsta voća. Jedan učenik zatvori oči, a drugi mu stavi u usta jedno parče voćke. Njegov zadatak je da pogodi o kojem voću je riječ.

Prepis zapisa sa table.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 9**. u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 14.****Nastavna jedinica:****Žitarice**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija,

Oblici rada:

frontalni, individualni, grupni

Nastavna sredstva:

osnovna, aplikacije

Cilj časa:

proširivanje znanja o žitaricama.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvajanje novih pojmova, gdje se uzgajaju žitarice, za šta nam služe, šta dobijamo od njih, naučiti koja je hrana najzdravija za čovjeka.

Funkcionalni – razvijanje perceptivnih sposobnosti, opažanja, zaključivanja, upoređivanja, uočavanja važnosti žitarica.

Odgojni – razvijanje opštih sposobnosti ličnosti: upornosti, zalaganje, aktivnost, važnost vitamina u životu čovjeka.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenici treba da za ovaj čas donesu razne vrste žitarica, tj. žitarice koje se uzgajaju u našim krajevima.

Napraviti pano raznih vrsta žitarica.

Najava cilja časa: Učenici će naučiti nešto novo o žitaricama.

Glavni dio časa

Razgovarati sa učenicima o važnosti žitarica u životu čovjeka, ali i životinja.

Žitarice su pšenica, zob, kukuruz, ječam, raž.

One se u mlinovima melju u brašno. U krajevima gdje nema mlinova žito se melje u vodenicama.

Brašno se koristi kao sirovina za različite proizvode i ishranu ljudi.

Od kukuruza se još proizvodi ulje.

Za stočnu hranu se koristi zob, ječam i kukuruz.

Kukuruz i ječam se koriste za proizvodnju alkohola (piva).

Završni dio časa

Učenici dobijaju zadatak da nacrtaju u sveske žitarice koje rastu u njihovim krajevima i da saznaju neke zanimljivosti o žitaricama.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 10.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA: DATUM:

ČAS 15.

Nastavna jedinica: Industrijske, krmne i ljekovite biljke

Tip nastavnog časa: obrada

Nastavne metode: metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora, metoda ilustracije,

Oblici rada: frontalni, individualni, grupni

Nastavna sredstva: slike, ilustracije, udžbenik, ljekovite biljke, industrijske biljke, krmne biljke

Cilj časa: Usvojiti nova znanja o ljekovitim, industrijskim i krmnim biljkama.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvajanje pojmova ljekovite biljke, industrijske i krmne biljke, vrste ljekovitih biljaka, njihovo prepoznavanje u prirodi; uočiti izgled i osobine ljekovitog bilja; upoznavanje s koristima koje imamo od ljekovitih biljaka; naučiti kada se beru i kako se koriste.

Funkcionalni – razvijanje sposobnosti uočavanja i vizuelnog zapažanja, razvijanje sposobnosti upoređivanja, razvoj misaonih operacija: analiza, sinteza, diferencijacija, generalizacija, razvijanje logičkog mišljenja, pamćenja i zaključivanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodi, razvijanje ekološke svijesti, razvijanje samostalnosti, upornosti, marljivosti.

STRUKTURA ČASA

Uvodni dio časa:

Učitelj treba pripremiti korpu u kojoj se nalaze razne biljke (voće, povrće, žitarice, industrijske biljke). Prozivati učenike da izlaze pred tablu, izvlače iz korpe jednu od biljaka i imenuju je. Mijenja se nekoliko učenika dok se ne imenuju sve biljke. U kutiji se nalaze: jabuka, narandža, krompir, mrkva, kukuruz, pšenica, suncokret i duhan. Nakon što učenici imenuju biljku, razgovarati o koristima od nje.

Zatim kratko razgovarati sa učenicima:

1. Da li je neko od vas bio prehladen?
2. Šta ste pili da biste ozdravili? (razne čajeve, sirupe, lijekove)
3. Koje čajeve najviše volite? (čaj od kamilice, šipka, metvice,...)

Isticanje cilja časa: Znači, za naše zdravlje, liječenje, mi koristimo razne čajeve, sirupe, lijekove, a biljke od kojih se prave čajevi i ostali lijekovi zovu se LJEKOVITE BILJKE.

Glavni dio časa

Organizovati grupni oblik rada:

Učenici su podijeljeni u 6 grupa. Prije nego što grupe izvuku zadatke iz koverti, objasniti im zadatak i sadržaj koverti.

Svaka grupa dobija nastavni list na kojem se nalazi tekst sa jednom vrstom biljke i pitanja na koja učenici treba pismeno da odgovore.

Moguća pitanja:

1. Kakva je stabljika i listovi kod kamilice?
2. U kojem mjesecu cvjeta?
3. Gdje sve raste?
4. Koji dijelovi biljke su ljekoviti i kada pijemo čaj od kamilice?

Nakon što su pročitali tekstualni materijal, učenici na poseban papir lijepe sliku biljke koju su dobili, a ispod odgovaraju na postavljena pitanja.

Dok grupe rade zadatak, obilaziti ih i dati upute ukoliko je potrebno.

Kada su sve grupe uradile svoj zadatak, uraditi prezentaciju na pametnoj tabli, tj. otkrivati sliku jedne ljekovite biljke; učenici koji su radili zadatke o toj biljci prepoznaju je i vođa grupe izvještava šta su to oni naučili o toj biljci. Nakon što vođa grupe izvijesti, otkriti sve podatke o toj biljci i uočiti je li vođa grupe tačno izvijestio.

Isti postupak je i za ostale grupe.

Završni dio časa

Na pametnoj tabli učitelj će otkriti vježbu koju će uraditi uz pomoć učenika. Čitati pitanje po pitanje, nakon čega učenici izlaze pred tablu i pišu odgovor.

Moguća pitanja:

1. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora:

U ljekovite biljke spadaju:

a)	kamilica
b)	djetelina
c)	sljez
d)	majčina dušica
e)	duhan
f)	zohva
g)	pamuk
h)	kadulja
i)	metvica

2. Za pravljenje ljekovitih čajeva koriste se ljekovite biljke:

3. Zašto treba biti pažljiv kada sakupljamo ljekovite biljke?

Zadaća:

1. Uz maminu pomoć, napiši za šta se koristi čaj od kamilice!
2. Osim ovih ljekovitih biljaka, koje još ljekovite biljke poznaješ?
3. Koje industrijske biljke se prerađuju u fabrikama?
4. Nacrtaj krmne biljke!

Uradi pitanja i zadatke iz **radnog lista 11.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 16.****Nastavna jedinica: Povrće, voće, žitarice, industrijske, krmne i ljekovite biljke**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, plakat

Cilj časa: ponoviti gradivo o značaju biljaka za ishranu i život ljudi.**Zadaci nastave**

Obrazovni – ponoviti šta sve sadrži voće i povrće, koje voće i povrće uspijeva u našem kraju, gdje se uzgajaju žitarice, koje zaštitne tvari sadrže.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijati i poticati zajednički rad.

Odgojni – razvijanje navike za zdrav način života, važnost unošenja voća i povrća u organizam, urednost, tačnost i preciznost u radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Kao uvod u čas učenici dobijaju zadatak da riješe rebuse koji se odnose na zdravu ishranu i zdrav način života. Nakon toga učitelj objašnjava temu časa i princip rada.

Glavni dio časa

Učitelj učenicima dijeli nastavne listove sa pitanjima o životnim zajednicama o kojima su učili i značaju biljaka za ishranu i život ljudi. Učenici samostalno odgovaraju na pitanja sa listića. Učitelj nadgleda rad i, ukoliko je potrebno, daje dodatna uputstva.

Kada završe sa radom na nastavnom listiću, učenici predaju listić učitelju, a zatim rade zadatke iz udžbenika. Ponavljajući naučeno gradivo, ujedno provjeravaju koliko su tačno odgovorili na pitanja sa nastavnog listića.

Završni dio časa

Učenici mogu u udžbeniku pronaći pitanja koja su bila zadata da riješe i na taj način provjere da li su tačno odgovorili.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 17.****Nastavna jedinica:****Ukrasne biljke**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora, metoda ilustracije
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: slike, ilustracije, udžbenik, ukrasne biljke

Cilj časa: proširivanje znanja o ukrasnim biljkama**Zadaci nastave**

Obrazovni – usvajanje znanja o ukrasnim biljkama, vrste ukrasnih biljaka, njihovo prepoznavanje u prirodi; uočiti izgled i osobine, upoznavanje sa koristima koje imamo od ukrasnih biljaka, naučiti kada se i koje mogu brati i kako se održavaju i koriste.

Funkcionalni – razvijanje sposobnosti uočavanja i vizuelnog zapažanja, razvijanje sposobnosti upoređivanja, razvoj misaonih operacija: analiza, sinteza, diferencijacija, generalizacija, razvijanje logičkog mišljenja, pamćenja i zaključivanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodi, razvijanje ekološke svijesti, razvijanje samostalnosti, upornosti, marljivosti.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ako je moguće, učitelj izvede učenike u dvorište, školski hol i sl. kako bi učenici uočili razne ukrasne biljke. Ili nastavnik pripremi nastavni plakat, ili u učionici razne vrste ukrasnih biljaka.

Razgovarati sa učenicima o onome što su vidjeli, uočavati sličnosti i razlike sa drugim biljkama.

Isticanje cilja časa: Učit ćemo o ukrasnim biljkama.

Glavni dio časa

Pročitati tekst iz udžbenika ili na grafopliji pripremiti tekst o ukrasnim biljkama.

Učenici su podijeljeni u 6 grupa. U koverti se nalaze slike raznih ukrasnih biljaka; učenici ih lijepe i imenuju. Zapisuju sve što znaju o njima.

Završni dio časa

Učenici prezentiraju šta su uradili.

Izabрати najljepši plakat i postaviti ga na školski pano.

Zadaća: mami ili sestri pokloniti cvijet.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 12.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 18.****Nastavna jedinica:****Priroda i djelatnosti ljudi u jesen**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna, plodovi voća i povrća, aplikacije, slike, grafoskop, tekst o jeseni

Cilj časa:

Ponavljanje i proširivanje znanja o jeseni i promjenama u prirodi u jesen.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti usvojena znanja, a zatim proširiti znanje o godišnjem dobu jesen, važnosti i karakteristikama jeseni – prepoznavanje i opisivanje, jesenja ravnodnevnica, uočavanje vremenskih promjena.

Funkcionalni – razvijanje perceptivnih sposobnosti, razvijanje sposobnosti uočavanja, logičkog rasuđivanja i zaključivanja.

Odgojni – razvijanje navike pravilne ishrane, redovnog unošenja vitamina i ljubavi prema prirodi.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj na tablu postavlja ranije pripremljen crtež koji pokazuje jesen ili ističe školski pano sa slikama jeseni. Na osnovu prikazanog učenici ponavljaju koje su glavne karakteristike jeseni, koji su glavni poslovi koji se tada obavljaju, po čemu se u jesen život bića razlikuje od života u ostalim godišnjim dobima.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o godišnjem dobu jesen.

Glavni dio časa

Učitelj na grafoskopu pokazuje učenicima tekst o jeseni:

JESEN počinje 21. septembra/rujna.

U jesen sa drveća opada lišće.

Kiše često padaju. Pojavljuje se magla.

Hladnije je, jer sunce slabije grije.

Toplije se oblačimo.

Ptice (laste, rode) su odletjele u toplije krajeve.

Životinje imaju gušće krzno i sakupljaju hranu za zimu.

Prvi dan jeseni je 21. septembar. Tog dana noć i dan jednako traju – po 12 sati.

Tada je **jesenja ravnodnevnica**.

Završni dio časa

Učenici dobijaju zadatak da od plastelina ili glinamola naprave voće i povrće koje se može naći na pijaci u jesen.

Priprema kaledara.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 13**. u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 19.****Nastavna jedinica:****Priroda i djelatnost ljudi u jesen**

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
 Nastavne metode: razgovor, demonstracija
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa: uočavanje karakteristika jeseni, ponavljanje naučenog.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti usvojeno znanje, zašto ljudi jesen nazivaju zlatnom, zašto je ona najbogatije godišnje doba, šta ljudi rade u jesen u vrtu i njivi, zašto spremaju zimnicu.

Funkcionalni – razvoj pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razvoj kreativnosti, percepcije.

Odgojni – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti, uočavanja karakteristika jeseni.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj na tablu lijepi ranije pripremljen plakat koji prikazuje jesen. Na osnovu prikazanog učenici ponavljaju koje su glavne karakteristike jeseni, koji su glavni poslovi koji se tada obavljaju, po čemu se u jesen život živih bića razlikuje od života u ostalim godišnjim dobima i sl.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o djelatnosti ljudi u jesen.

Glavni dio časa

Učenici dobijaju zadatak da zapišu svoje utiske poslije pomenute nastavne jedinice ili teme. Učitelj upućuje učenike da opišu sopstveno iskustvo, razmišljanje, osjećanje, doživljaj koji je data tema izazvala u njima.

Učenici rade na svojim zadacima, učitelj daje dodatne upute ukoliko je potrebno.

Završni dio časa

Učenici izlaze pred tablu i čitaju svoje radove, ostali učenici pažljivo slušaju, postavljaju pitanja ukoliko žele objašnjenje.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:**

ČAS 20.**Nastavna jedinica: Domaće životinje**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna, ilustracije, udžbenik,

Cilj časa: Proširivanje znanja o domaćim životinjama.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti pojmove krupna i sitna stoka, veterinar, uzgoj domaćih životinja, stajski i nomadski način gajenja stoke.

Funkcionalni – razvijanje perceptivnih sposobnosti, buđenje svih čula, misaonih procesa.

Odgojni – razvijanje i njegovanje pozitivnog odnosa prema prirodi, životinjama, pravilno i humano se ponašati prema životinjama.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj je za čas pripremio plakat koji je prekriven ali dijelovi plakata su obilježeni brojevima. Učenici izlaze pred tablu, biraju broj i imenuju životinju koju su otkrili a zatim govore sve što znaju o toj životinji. Kada otkriju sva polja, postavljati pitanja: Kakve su životinje prikazane na slikama? Kako ih zovemo jednim imenom?

Naučili smo mnogo toga o domaćim životinjama u prethodnim razredima.

Zašto ih nazivamo domaće životinje?

Najava cilja časa: Danas ćemo saznati nešto više o domaćim životinjama.

Glavni dio časa

Učenici su prethodni čas dobili zadatak da donesu slike različitih vrsta životinja. Učitelj je pripremio jedan plakat. Učenici izlaze pred tablu, nose slike koje su pripremili i lijepe na plakat, ali samo domaće životinje, a ostale slike ostavljaju za sljedeći čas.

Kada svi učenici završe sa radom, učitelj priča o domaćim životinjama a učenici pažljivo slušaju:

Domaće životinje dijelimo na krupne i sitne.

Krupne su: krava, konj, magarac, koza, ovca, svinja... Zovemo ih još i stoka.

Sitne su: kokoš, patka, ćurka, guska... Zovemo ih perad.

Čovjek se brine o uzgoju domaćih životinja.

Uzgoj može biti stajski i nomadski (objasniti). Perad se leže iz jaja.

Domaće životinje rađaju mlade.

Razgovaramo: Mužjak, ženka, gdje žive? Kako se oglašavaju? Čime se hrane?

Završni dio časa

Učenici zapisuju osnovne informacije o domaćim životinjama a zatim crtaju jednu domaću životinju po izboru.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 14.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 21.****Nastavna jedinica:****Šumske životinje**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, rad na tekstu
Oblici rada:	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva:	osnovna, ilustracije, udžbenik

Cilj časa: Proširiti znanja o divljim životinjama.**Zadaci nastave**

Obrazovni – ponoviti znanje o šumskim životinjama, usvojiti nova znanja o ishrani divljih životinja i njihovim osobinama.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja na osnovu pažnje, misaonim procesima izvoditi zaključke.

Odgojni – razvijanje i njegovanje pozitivnog odnosa prema životinjama i prirodi.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj vodi razgovor sa učenicima o načinu života prvobitnih ljudi. Zatim postavlja pitanja o potrebi pripitomljavanja životinja tih ljudi (mogu učenici i pismeno da odgovore na ovo pitanje); slijedi čitanje učeničkih odgovora. Zatim učenici treba da nabroje koje se životinje gaje u kraju u kome žive i da saopšte koje koristi ljudi od njih imaju, ukoliko im je poznato.

1. Gdje žive? Nabroj neke od njih?
2. Čime se hrane?

Najava cilja časa: Danas ćemo naučiti nešto više o divljim životinjama.

Glavni dio časa

Učenici samostalno čitaju o divljim životinjama u udžbeniku. Podsjećaju se na osnovne razlike u načinu života i ishrani između domaćih i divljih životinja.

Posmatramo sliku na str. 22.

Ishrana divljih životinja: biljojedi, mesojedi, svaštojedi.

Razgovaramo o osobinama divljih životinja.

Divlje životinje žive u šumi i brinu se same o sebi. Hrane se šumskim plodovima, manjim životinjama.

Čitamo zanimljivosti o divljim životinjama.

Završni dio časa

Učenici se dijele u četiri grupe, od kojih svaka dobija naziv jedne „kuće“ životinja (štala, kokošinjac, jazbina, drvo...) i različit domaći zadatak: da napišu koje životinje tu žive, koristi koje ljudi imaju od tih životinja, te šta je karakteristično za svaku od tih životinja.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 15.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 22.****Nastavna jedinica:****Domaće i šumske životinje**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, slike, nastavni list

Cilj časa: Ponoviti usvojena znanja o domaćim i šumskim životinjama.

Obrazovni – ponoviti zašto ljudi uzgajaju domaće životinje, kako se brinu o njima, zašto životinje žive u šumi, šta je zimski san.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razvoj kreativnosti, percepcije.

Odgojni – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti, uočavanja razlike između domaćih i šumskih životinja.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj je pripremio za učenike igru. Izradio je dvije vrste kartica. Na jednoj kartici su osobine životinje. Na drugoj polovini kartica su slike životinja.

Zadatak: Učenici treba da pronađu par životinje sa slike i njene osobine.

Npr. krupno tijelo. Široki razgranati rogovi koji u proljeće otpadaju. Ženka je košuta. (JELEN)

Najava cilja časa: Ponašnjat ćemo o divljim i domaćim životinjama.

Glavni dio časa

Učitelj je za ovaj dio časa pripremio nastavni list na kojem se nalaze pitanja o domaćim i šumskim životinjama.

Na ovaj način će učitelj provjeriti koliko su učenici usvojili znanje o ovoj nastavnoj jedinici.

Učenici samostalno rade. Kada završe, predaju učitelju nastavni list. Povratnu informaciju o urađenom će dobiti sljedeći čas.

Završni dio časa

Igra „Pogodi ko sam“.

Jedan učenik stane iza nekog zaklona i oponaša glas jedne od domaćih životinja. Ostali učenici pogađaju koja je to životinja.

Ime i prezime: _____

Datum: _____

SISTEMATIZACIJA GRADIVA IZ MOJE OKOLINE**Bodovi**

1. Planine su _____

2

2. Niži od planina su _____ i _____.

1

3. Prema visini, planine dijelimo na _____, _____ i _____.

1,5

4. Zaokruži tačan odgovor!

Na geografskoj karti planine su prikazane:

Što su planine više, boje su:

- a) plavom bojom
- b) zelenom bojom
- c) smeđom bojom

- a) tamnije
- b) svjetlije

1

5. Nabroj bar četiri planine u našoj zemlji!

2

6. Šta se sve nalazi na planinama? _____

2

8. U šumi biljke čine nekoliko slojeva ili spratova. To su: _____, _____ i _____.

1,5

9. Po godovima se određuje _____. Jedan god označava _____.

1

10. Imamo dvije vrste drveća, to su _____ ili _____ i _____ ili _____.

2

11. Voda je tekućina _____.

1

12. Koja su to tri agregatna stanja vode? Navedi po jedan primjer za svako agregatno stanje!

1) _____ (_____);

2) _____ (_____);

3) _____ (_____).

3

13. Zaokruži DA ili NE

Vode koje teku su stajaće vode.

DA NE

Rijeka je voda tekućica.

DA NE

Izvor je udubljenje koje je napravila rijeka ili potok.

DA NE

Vodotok je mjesto gdje se potok ili rijeka ulijeva u drugu rijeku, jezero ili more.

DA NE

2

14. Dopuni!

Vodotok je put tekućice od _____ do _____. Potok ili rijeka koja se ulijeva u

drugu rijeku je _____. Sve tekuće vode imaju _____.

Udubljenje koje je napravila rijeka ili potok je _____. Mjesto gdje voda počinje teći

6

je _____. U stajaće vode spadaju _____, _____, _____ i _____.

_____. Jezera mogu biti _____ i _____.

15. Voda je životna zajednica. Navedi po dva primjera živih bića čije su stanište tekuće i stajaće vode!

3

RIJEKE I POTOCI: _____

JEZERA I BARE: _____

MORA: _____

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 23.****Nastavna jedinica:****Ptice stanarice**

Tip nastavnog časa: obrada
Nastavne metode: usmeno izlaganje, razgovor, rad na tekstu,
Oblici rada: frontalni, individualni
Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, enciklopedija

Cilj časa: proširiti i ponoviti znanja o pticama stanaricama.

Nastavni zadaci:

Obrazovni – usvojiti osnovno znanje o pticama stanaricama, građi tijela ptice, načinu ishrane, koje ptice nazivamo stanaricama.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja.

Odgovjni – razvijanje urednosti u radu, ljubav prema prirodi i životinjama.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj je iz kabineta biologije donio preparirane ptice ili plakat na kojem je nacrtan golub. Slika je sastavljena iz dijelova i svaki dio je označen brojem. Učenik izlazi pred tablu, bira broj, odgovara na pitanje koje je skriveno iza broja i otkriva jedan dio ptice. Cilj je da učenici što prije odgonetnu o kojoj se ptici radi.

Golub je kakva ptica? Gdje ga najčešće vidite? Kako se hrani? I sl.

Najava cilja časa: Danas učimo o pticama stanaricama.

Glavni dio časa

Nastavnik je na grafopliji pripremio slike i tekst o pticama stanaricama.

Razgovara sa učenicima i objašnjava im:

U ptice stanarice spadaju: vrapci, golubovi, vrane, svrake, čavke, sjenice, djetlići.

Pticama stanaricama je teško prezimiti zimu. Šta mislite zašto?

Za ishranu ptica tokom zime prave se hranilišta. Djeca koja vole ptice, prave kućice za ptice dupljašice i u njima im ostavljaju hranu.

Završni dio časa:

Ponoviti naučeno kroz pitanja:

1. Kako dijelimo ptice?
2. Koje ptice nazivamo stanaricama?
3. Zašto su ptice korisne?

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 16.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 24.****Nastavna jedinica:****Ptice selice**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, rad na tekstu,
Oblici rada:	frontalni, individualni,
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, slike, udžbenik

Cilj časa: proširiti nivo znanja o pticama selicama.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti potrebna znanja o pticama selicama, kao i naučiti nešto novo o pticama pjevicama, zašto su važne ptice, gdje odlaze ptice tokom zime.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, mišljenja, rasuđivanja.

Odgojni – razvijanje urednosti, tačnosti, ljubavi prema prirodi, čuvati prirodu (jer ako uništimo prirodu, unišćićemo život na Zemlji).

STRUKTURA ČASA

Uvodni dio časa Učitelj čita tekst o ptici koja zimi seli na jug. Učenici pažljivo slušaju, a nakon pročitane priče pogađaju o kojoj je ptici riječ. Zatim razgovaraju kako izgleda lasta, zašto odlaze na jug, da li još neke ptice sele u južne krajeve.

Najava cilja časa: Naučit ćemo nešto o pticama selicama.

Glavni dio časa

Učitelj na tablu postavlja slike ptica, a učenici pogađaju o kojoj je ptici riječ.

Moguća pitanja: Zašto ptice idu na jug? Kada se vraćaju sa juga? Kako se zovu male ptice? Da li ima ptica u prirodi gdje je zrak zagađen?

Učitelj pokazuje tekst na grafoskopu o pticama selicama, jedan učenik čita naglas.

Završni dio časa

Ukoliko neko želi da sazna nešto više o pticama selicama, neka potraži u enciklopediji i pročita na sljedećem času.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 17.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 25.****Nastavna jedinica:****Ptice grabljivice**

Tip nastavnog časa:	obrada
Cilj časa:	usvojiti nova znanja o pticama grabljivicama.
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna, slike, aplikacije, grafoskop

Cilj časa: Proširiti znanje o pticama grabljivicama.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti sve o pticama, njihovim navikama, podjeli, osobinama svih pernatih životinja, imenovanje ptica grabljivica.

Funkcionalni – razvijanje sposobnosti uočavanja, rasuđivanja, zaključivanja.

Odgojni – razvijanje i njegovanje pozitivnog odnosa prema životinjama.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj sa učenicima ponavlja gradivo o domaćim životinjama:

1. Nabroj domaće životinje.
2. Zašto perad tako nazivamo?
3. Šta je zajedničko za svu perad?
4. Koje vi ptice poznajete? Imenujte ih!

I danas ćemo razgovarati o pernatim životinjama i o pticama grabljivicama.

Glavni dio časa

Šta znači riječ grabiti? Šta zaključuješ na osnovu te riječi? Zašto se ptice grabljivice baš tako zovu?

Nastavnik na tablu postavlja nekoliko slika ptica grabljivica: Prepoznajete li neku pticu? Imenujte ptice koje prepoznajete. Po čemu se one razlikuju? Šta sve rade ptice?

Znamo da su ptice veoma korisne, one čiste voćke i šumsko drveće od štetočina.

Ptice mogu biti mesojedi, svaštojedi i biljojedi.

Ptice grabljivice su: jastreb mišar, jastreb kokošar, orao, kobac, soko, sova.

Učitelj na grafoskopu pokazuje slike ptica grabljivica kada idu u lov ili, ako je moguće, prikazuje kratki film o pticama grabljivicama.

Završni dio časa

Zajedničko iznošenje zaključka i zapisivanje osnovnih informacija o pticama grabljivicama. Nacrtati po želji pticu grabljivicu i pronaći u enciklopediji zanimljivosti vezane za tu pticu.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 18.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA: **DATUM:**

ČAS 26.

Nastavna jedinica: 38. Ptice

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, ilustrativna metoda
Oblici rada: frontalni, individualni
Nastavna sredstva: osnovna, enciklopedija, slike, grafoskop,

Cilj časa: ponoviti naučeno o pticama selicama, grabljivicama, stanaricama.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti gradivo o osnovnim karakteristikama ptica, kako dijelimo ptice, zašto je ptičje tijelo pokriveno perjem, šta jedu ptice, gdje žive.

Funkcionalni – *razvijanje* pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razumijevanja, percepcije.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodnim naukama i zakonitostima prirodnih procesa.

STRUKTURA ČASA

Uvodni dio časa

Učitelj je pripremio slike ptica svih vrsta i pokazuje učenicima na grafoskopu. Učenici pogađaju o kojoj je ptici riječ i govore o svim karakteristikama te ptice.
Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o pticama.

Glavni dio časa

Organizovati grupni oblik rada. Učenike podijeliti u tri ili više grupa. Svaka grupa predstavlja jednu vrstu ptica. Zadatak svim grupama jeste da nacrtaju ptice koje pripadaju određenoj vrsti i napišu osnovne karakteristike te vrste ptica.

Završni dio časa

Prezentacija grupa. Prestavnici grupa izlaze pred tablu i objašnjavaju šta je njihova grupa uradila. Ostali učenici slušaju i postavljaju pitanja ukoliko im je nešto nejasno.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 27.****Nastavna jedinica:****Međusobna zavisnost živog svijeta;
biljke, životinje i ljudi**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, ilustrativna metoda,

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, plakat

Cilj časa:

uočavanje veze između biljaka, životinja i ljudi.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti pojam međusobne zavisnosti, koje dijelove imaju živa bića, usvojiti takođe i pojam lanac ishrane.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razvoj kreativnosti, percepcije.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodi i živom svijetu, razvijanje navika za čuvanje živog svijeta.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj poziva učenike da se pripreme za čas pominjući različite dijelove tijela: Hajde sada svi sjedite na svoje mjesto. Ispravite leđa, podignite glave, noge uvucite ispod klupe. Uzmite udžbenik i pogledajte slike. Učenici posmatraju ilustracije u udžbeniku.

Slijedi razgovor:

Učili smo o biljkama i životinjama. Sada mi recite: da li bi ljudi mogli živjeti bez biljaka i životinja? Da li bi životinje mogle živjeti bez biljaka i biljke bez životinja?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o međusobnoj zavisnosti biljaka, životinja i čovjeka.

Glavni dio časa

Učitelj na tablu lijepi ranije pripremljene ilustracije: biljka, životinja i čovjek (ili tri različite životinje, ali da jedna hoda, druga leti i treća pliva). Slijedi analiza prema sličnostima i razlikama u građi tijela ponuđenih životinja.

Moguća pitanja:

Učenik kaže ime jedne životinje.

Nastavnik zatim lijepi sliku hrane koju te životinje jedu.

Zatim nastavnik čita tekst ili pokazuje tekst na grafofoliji:

Biljke, životinje i ljudi žive u prirodi na istom prostoru. Zajedno čine **živi svijet**.

Biljke i životinje zavise jedni od drugih. Mnoge životinje se hrane biljkama, bez biljaka one ne bi mogle živjeti.

Ljudi takođe ne bi mogli živjeti bez biljaka

Biljke zavise od životinja, životinje od biljaka, a čovjek i od biljaka i od životinja.

Biljke i životinje su hrana za čovjeka. Živa bića su u međusobnoj zavisnosti. Tako stvaraju lance ishrane. Lanaca ishrane u prirodi ima mnogo.

Završni dio časa

Zajedničko izvođenje zaključaka o tome kolika je međusobna zavisnost biljaka, ljudi i životinja.

Učenici crtaju lanac ishrane.

Uraditi pitanja i zadatke iz radnog lista 19. u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 28.****Nastavna jedinica: Međusobna zavisnost živog svijeta**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Cilj časa:	ponoviti naučeno o međusobnoj zavisnosti živih bića.
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, ilustrativna metoda
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna, enciklopedija, slike, grafoskop

Cilj časa: utvrditi znanje o vezama između biljaka, životinja i ljudi.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti gradivo o osnovnim karakteristikama živih bića, kako ih dijelimo, ko su proizvođači a ko potrošači.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razumijevanja, percepcije.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodnim naukama i zakonitostima prirodnih procesa.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj je pripremio slike životinja i pokazuje učenicima na grafoskopu. Učenici govore o načinu ishrane životinja na slikama.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o međusobnoj zavisnosti biljaka, životinja i ljudi.

Glavni dio časa

Organizovati grupni oblik rada. Učenike podijeliti u tri ili više grupa. Svaka grupa crta jedan lanac ishrane.

Završni dio časa

Prezentacija grupa. Prestavnici grupa izlaze pred tablu i objašnjavaju šta je njihova grupa uradila. Ostali učenici slušaju i postavljaju pitanja ukoliko im je nešto nejasno.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 29.****Nastavna jedinica:****Obradivo i neobradivo tlo**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, papir za grupni rad, slike plodnog obradivog i neobradivog zemljišta

Cilj časa: usvojiti nova znanja o obradivom i neobradivom tlu.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti znanje o obradivom i neobradivom zemljištu, kakvo je to obradivo (plodno) zemljište, kakvo neobradivo (neplodno), usvojiti znanje o tome da se neplodno zemljište može pretvoriti u plodno.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja, pažnje, donošenje zaključaka na osnovu zapažanja i uočenih tvrdnji.

Odgojni – razvijanje i njegovanje ljubavi prema prirodi i prirodnim procesima.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Igra otkrivanja riječi ZEMLJIŠTE pomoću pitanja koje će grupe dobiti napisane na papiriću.

Najava cilja časa: 'Danas ćemo govoriti o obradivom plodnom zemljištu i neobradivom zemljištu.'

Glavni dio časa

Nastavnik je na grafoskopu pripremio slike praćene tekstom o obradivom i neobradivom zemljištu. Učenici čitaju i međusobno razgovaraju. Učitelj odgovara na pitanja koja učenici postavljaju.

1. Kako dijelimo zemljište?
2. Čemu služi obradivo zemljište?
3. Kakvo je neobradivo zemljište?

Zatim učenici rade u grupama: njihov zadatak je da zalijepe slike zemljišta na hamer papir i da ispod svake slike napišu sve što znaju o tom zemljištu. Nakon što učenici završe sa radom, izlaze pred tablu i prezentiraju svoj rad.

Završni dio časa

Zapisati u sveske osnovne karakteristike obradivog i neobradivog zemljišta.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 20.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 30.****Nastavna jedinica:****Ravnice i polja u zavičaju**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, rad na tekstu
Oblici rada:	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, geografska karta

Cilj časa: upoznati osnovna geografska obilježja ravnice i polja.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti osnovno znanje o poljima i ravnicama u zavičaja, naučiti da su visoravni zaravnjeni dijelovi zemljišta na nadmorskoj visi preko 200 m.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodnim naukama, zakonitostima prirodnih procesa.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj razgovara sa učenicima:

Govorili smo i naučili da je kraj – zavičaj u kojem mi živimo okružen brdima i planinama, a da je naše naselje smješteno u ravnici.

Da li bi neko znao da mi kaže šta je to ravnica? Probajte svojim riječima. Šta mislite, zašto se zove ravnica, šta nam govori samo ime?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o ravnicama i poljima u zavičaju.

Glavni dio časa

Učenici u svojim udžbenicima pronalaze tekst o ravnicama i poljima i čitaju u sebi. Nakon pročitanoog teksta učitelj dijeli učenike u tri ili četiri grupe. Svaka grupa dobija nastavni list (geografsku kartu treba da ima svaki učenik), na kojem se nalazi tekst o ravnicama i poljima. Grupe imaju zadatak da objasne i na karti pokažu osnovne karakteristike polja, ravnica i visoravni i da ih pokažu na geografskoj karti.

Da li je naš zavičaj ravničarski? Ima li u našem zavičaju polja? Zna li neka? Lijepo.

Ravnica je veliki ravni dio zemljišne površine. U ravnicama se ljudi bave poljoprivredom. Najviše uzgajaju žitarice i industrijske biljke. Tamo gdje je klima pogodna, uzgajaju i povrće ili voće.

Manje zemljišna površina od ravnice je polje.

Polje je ravno zemljište između brda ili u dolinama rijeka. Vrijedne ljudske ruke obrađuju polja.

Visoravan je ravnina na visini (brdu, planini). Na visoravnima su pašnjaci. Ljudi tamo uzgajaju stoku.

Grupe prezentiraju svoje radove, ostali učenici prate i paze da li su tačno uradili.

Završni dio časa

Ponoviti naučeno kroz pitanja ili odgovore zapisati u sveske:

1. Šta su ravnice?
2. Šta su polja?
3. Šta su visoravni?
4. Koje životinje i insekti žive u ravnicama i poljima?

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 21.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 31.****Nastavna jedinica:****Poznate planine u zavičaju**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija.

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, geografska karta

Cilj časa:

upoznati osnovne karakteristike planina u zavičaju.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti sve o reljefu, usvojiti osnovno znanje o planinama, imenovanje planina, najpoznatije i najveće planine u zavičaju.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodnim naukama, zakonitostima prirodnih procesa, očuvanju prirode.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj započinje čas razgovorom:

Naučili smo da se sve što nas okružuje zove prostor. I mi smo dio prostora. Ko mi zna reći šta je to reljef? Šta čini reljef? Tako je, vidim da niste zaboravili. A šta su to planine? Dobro.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti nešto više o planinama.

Glavni dio časa

Učitelj učenicima pokazuje geografsku kartu Bosne i Hercegovine. Kojom bojom su planine obilježene na geografskoj karti? Zna li imenovati neke planine? Gdje se one nalaze? A zatim učenicima objašnjava:

Planine su neravna uzvišenja na površini Zemlje. Neke planine su niže, dok su neke veoma visoke. Brda i brežuljci su niži od planina. Prema visini, planine dijelimo na: *niske, srednje i visoke*.

Rekli smo da se planine na geografskoj karti obilježavaju smeđom bojom. Niže planine su obojene svijetlo-smeđe. Što je planina viša, boja je tamnija. Ako je neka planina stalno prekrivena snijegom, onda je to na karti obilježeno bijelom bojom. Visine planina su izmjerene i obilježene brojem.

Planina je velika životna zajednica mnogih živih bića. Na planinama se nalaze najljepše šume. U višim predjelima planina ima sočnih pašnjaka.

Učenici izlaze pred tablu i na geografskoj karti traže određenu planinu koju im je učitelj rekao, a ostali učenici je pronalaze na svojim geografskim kartama.

Završni dio časa

Učitelj je pripremio nastavne listove, odnosno slike poznatih planina u zavičaju. Učenici ih lijepe u sveske, a ispod svake slike pišu osnovne karakteristike te planine.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 22.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA: **DATUM:****ČAS 32.****Nastavna jedinica:** **Ponavljanje i vježbanje – Planine u zavičaju**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, demonstracija, ilustracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slijepa karta, geografska karta

Cilj časa: ponoviti naučeno o poznatim planinama u zavičaju.**Zadaci nastave**

Obrazovni – ponoviti usvojeno znanje o planinama, znati na slijepoj kari ucrtati i obilježiti poznate planine.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodnim naukama, zakonitostima prirodnih procesa, očuvanju planina, znati koliko je važno boraviti na čistom zraku.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti nastavnu jedinicu sa prethodnog časa kroz pitanja:

Ko će mi reći šta smo učili na prošlom času iz Moje okoline? O čemu smo to govorili? Tako je, govorili smo o planinama. Šta su to planine? Šta je manje od planina? Kako planine dijelimo prema visini? Kako se one obilježavaju na geografskoj karti?

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati gradivo o planinama u našem zavičaju.

Glavni dio časa

Učenici su ispred sebe pripremili geografske karte. Učitelj je organizovao igru „Ko će prije pronaći“. Cilj igre jeste da učenici razvijaju pamćenje i da upoznaju gdje se na geografskoj karti nalaze planine u našem zavičaju. Prije toga, kratko razgovara sa učenicima:

Poznajete li neke planine u našem zavičaju? Koje su to planine?

Volite li ići na planinu? Kada više volite ići na planinu, ljeti ili zimi? Zašto?

Planine kriju mnoge prirodne ljepote. Dom su mnogim biljkama i životinjama. Osim što ih krasi lijepe šume, na planinama je čist zrak (vazduh). Na nekim planinama ima prirodnih *planinskih jezera, bistrih izvora, potoka i planinskih rijeka*. Boravak na planini je veoma zdrav.

Planinari se iz hobija penju po planinama. Ko želi zdrav život, ide redovno u šetnju u planinu ili na najbliže brdo, jer je u višim predjelima čišći zrak.

Učitelj imenuje jednu planinu, a učenici je traže na geografskoj karti. Igra traje dok svi učenici ne nauče gdje se nalazi koja planina u zavičaju.

Završni dio časa

Učitelj dijeli učenicima slijepe karte na koje treba da ucrtaju planine iz zavičaja.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 33.****Nastavna jedinica:****Šume u zavičaju**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, grafoskop

Cilj časa: proširiti nivo znanja o vrstama drveća u šumama u zavičaju.

Zadaci nastave

Obrazovni – utvrditi usvojeno znanje o šumama.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijati i poticati zajednički rad.

Odgojni – čuvati prirodu, jer ako uništimo prirodu, uništit ćemo život na Zemlji.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj na tablu lijepi plakat ili na grafoskopu pokazuje izreku: ŠUME SU PLUĆA PLANETE. Zašto kažemo da su šume pluća planete? Šta sve ima u šumi? Koje drveće raste u šumi?

Najava cilja časa: Danas učimo o šumama u zavičaju.

Glavni dio časa

Učitelj na grafoskopu pokazuje slike određenih vrsta šuma i razgovara sa učenicima:

U šumi se često ne nalazi samo jedna vrsta drveća. Nekada jedne vrste ima više od ostalih, pa kažemo da je to hrastova ili borova šuma.

U šumi biljke čine nekoliko slojeva (spratova), a to su: **drveće, grmlje i zeljaste biljke**. Zeljaste biljke žive samo jednu godinu i ima ih bezbroj vrsta. Grmlje i drveće su drvenaste biljke i žive više od jedne godine.

Prsten koji se vidi na prerezanom stablu zove se **god**. Po godovima se određuje starost stabla. Jedan god označava jednu godinu.

Šume se u toku cijele godine mijenjaju. Prema tome koje se drveće u njima nalazi, šume dijelimo na **zimzelene i listopadne**.

Zimzeleno drveće ne gubi svoje lišće, pa je zeleno tokom cijele godine. Zovemo ga još i igličasto ili četinarsko jer je prekriveno dugim tankim iglicama – četinama. Još jedan naziv za ovo drveće je crnogorično.

Listopadno drveće gubi svoje lišće dolaskom hladnijih dana. U proljeće se javljaju prvi lisni pupoljci na drveću.

Učenici u svoje sveske pišu osnovne karakteristike zimzelenih i listopadnih šuma.

Završni dio časa

Učenici dobivaju zadatak da pronađu zanimljive informacije u enciklopedijama ili knjigama o šumama. Također, bilo bi poželjno da nacrtaju jedan lanac ishrane u šumi.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 23.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 34.****Nastavna jedinica:****Vode u zavičaju**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa: Usvojiti nova znanja o vodama u zavičaju.**Zadaci nastave**

Obrazovni – usvojiti potrebno znanje o vodi, za šta nam služi, kome je potrebna za život, gdje se sve u prirodi nalazi voda.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, mišljenja, rasuđivanja.

Odgovorni – razvijanje urednosti, tačnosti, ljubavi prema prirodi, čuvati prirodu jer, ako uništimo prirodu, uništićemo život na Zemlji.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj razgovara sa učenicima:

Kada vam neko spomene svijet, sigurno pomislite na zemlju, tlo.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti nešto više o vodi, o tekućim i stajaćim vodama.

Glavni dio časa

Jedan učenik naglas čita tekst iz udžbenika o tekućim i stajaćim vodama:

Znamo da je ljudima, životinjama i biljkama za život potrebna voda i zemlja. Zemlja, zrak i voda daju živim bićima sve što im treba.

Vode ima u okeanima, morima, jezerima, rijekama, potocima i barama.

Vode ima i u oblaku i magli. Iz oblaka pada kiša, snijeg, grad.

Voda u prirodi stalno kruži. Vode ima i u ljudskom tijelu. Tijelo životinja, stablo i lišće biljaka sadrže mnogo vode.

Voda nam treba za piće, održavanje higijene, industriju, sport i rekreaciju.

Za vode koje se kreću niz strmo tlo kažemo da teku. To su potoci i rijeke, a njih nazivamo tekuće vode ili tekućice. Mjesto gdje voda počinje teći je izvor. Tekuće vode imaju lijevu i desnu obalu.

Ako se okrenemo od izvora u pravcu kretanja vode prema ušću, onda nam desna ruka pokazuje desnu obalu a lijeva lijevu obalu.

Mjesto gdje se potok ili rijeka ulijeva u drugu rijeku, jezero ili more naziva se ušće. Potok ili rijeka koja se ulijeva u drugu rijeku je pritoka.

Vode koje stoje u nekom udubljenju u tlu i nigdje ne teku zovu se *stajaće vode*. U njih spadaju *mora, jezera i bare*.

Učenici na geografskoj karti traže rijeke, jezera i mora. Pišu osnovne karakteristike voda u zavičajju u sveske.

Završni dio časa

Ponoviti naučeno kroz pitanja:

1. Možeš li živjeti bez vode?
2. Koje su vode tekuće?
3. Koje su vode stajaće?
4. Ko najviše zagađuje vodu?
5. Kako možemo smanjiti zagađivanje vode?

Uradi pitanja i zadatke iz **radnog lista 24.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 35.****Nastavna jedinica: Ponavljanje i vježbanje – Vode u zavičaju**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, demonstracija, rad na tekstu,
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik

Cilj časa: ponoviti naučeno o stajaćim i tekućim vodama.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti potrebno znanje o vodi, njenim osobinama, stajaćim i tekućim vodama, za šta nam voda služi, kome je potrebna za život, gdje se sve u prirodi nalazi.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, mišljenja, rasuđivanja.

Odgojni – razvijanje urednosti, tačnosti, ljubavi prema prirodi; čuvati prirodu, jer ako uništimo prirodu, unišćićemo život na Zemlji.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Po mogućnosti, obići potok ili obližnju rijeku. Sa učenicima razgovarati o onome što su vidjeli. Zatim posmatrati slike iz udžbenika i razgovarati:

1. Gdje sve ima vode?
2. Za šta nam je potrebna voda?
3. U koja tri agregatna stanja se može nalaziti voda?
4. O kojim smo vodama učili na prošlom času? Tako je! Ko će mi reći koje vode spadaju u tekuće? A u stajaće?

Ukratko ponovimo o tekućim i stajaćim vodama.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o stajaćim i tekućim vodama.

Glavni dio časa

Organizovati grupni oblik rada. Učitelj je već ranije rekao učenicima da pripreme slike stajaćih i tekućih voda. Svaka grupa dobija hamer papir na koji treba da nalijepi slike koje su pripremili i da ispod svake slike napišu: Koja je to vrsta vode? Po čemu je ona specifična? Da li je moguć život u toj vrsti vode?

Nakon što učenici urade svoje zadatke, izlaze grupe pred tablu i izvještavaju o svom radu.

Završni dio časa

Izvesti ogled koji je ponuđen u udžbeniku. U sveske zapisati šta su zapazili tokom ogleda.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 36.****Nastavna jedinica:****Orijentacija u prostoru
Stajalište, vidik, vidikova linija, strane svijeta**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, geografska karta, kompas

Cilj časa: objasniti snalaženje u prostoru, znati odrediti glavne strane svijeta.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti pojam orijentacija u prostoru, šta to znači, kako se sve možemo orijentisati u prostoru, pomoću čega, odrediti stajalište, označavanje strana svijeta pomoću kratica.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razvoj kreativnosti, percepcije, razvijati sposobnosti snalaženja u prostoru.

Odgojni – razvijanje snalažljivosti, spretnosti, preciznosti; osjećaj za grupni oblik rada i lijepo ponašanje.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj razgovara sa učenicima:

1. Gdje se mi danas nalazimo?
2. Jeste li došli sami u školu?
3. Kako ste znali doći sami u školu? Šta vam je pomoglo dok ste dolazili u školu, šta ste prepoznali na putu do škole?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o orijentaciji u prostoru.

Glavni dio časa

Učenik čita naglas tekst iz udžbenika, ostali učenici prate i slušaju:

Sve što nas okružuje zove se prostor. Za one koji se dobro snalaze u prostoru kažemo da se dobro orijentišu.

Mjesto na kojem stojimo i posmatramo okolinu zove se stajalište, a sve što vidimo oko sebe zove se vidik.

Linija na kojoj nam se čini da se nebo i zemlja sastaju zove se vidikova linija. Spominjali smo i određivali strane svijeta pomoću Sunca. Međutim, kako biste se snašli kada je oblačno i kada ne vidimo Sunce?

Tada se orijentišemo pomoću kompasa. On nam pokazuje strane svijeta u svako doba dana i pri svakom vremenu. On je sličan ručnom satu, ali su umjesto brojeva ispisane strane svijeta. (Pokazati kompas učenicima i objasniti šta je sve potrebno da bi funkcionisao).

Pored kompasa, u prirodi se možemo orijentisati i pomoću mahovine (na stablu drveta nam pokazuje u kojem je pravcu sjever), godovi na panju, koji su uži i gušći na njegovoj sjevernoj strani; mravi obično grade mravinjake s južne strane nekog zaklona, suncokret se uvijek okreće prema Suncu, zatim se orijentišemo pomoću zvijezda, onda pomoću vjerskih objekata. Vidjeli ste da je mnogo načina da se orijentišete u prostoru i, ako pažljivo naučite ovu lekciju, uvijek ćete se moći dobro orijentisati u prostoru. Nakon čitanja, učenici postavljaju pitanja o onome što ih interesuje vezano za orijentaciju u prostoru. Učitelj pokazuje učenicima strane svijeta na geografskoj karti.

Završni dio časa

Učenici zapisuju osnovne informacije o stajalištu, vidiku, vidikovoj liniji. U sveske crtaju kompas.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 25.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA: **DATUM:****ČAS 37.****Nastavna jedinica:** **Ponavljanje i vježbanje – Orientacija u prostoru**

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija, ilustracija
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, kompas, plakat

Cilj časa: ponoviti usvojeno znanje o orijentaciji u prostoru.**Zadaci nastave**

Obrazovni – ponoviti pojam orijentacija u prostoru, šta to znači, kako se sve možemo orijentisati u prostoru, pomoću čega; ponoviti osnovna znanja o glavnim i sporednim stranama svijeta; buđenje istančanog osjećaja uspješne orijentacije u prostoru, ponoviti usvojene pojmove (lijevo, desno, ispred, nazad).

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, kreativnosti, percepcije.

Odgojni – – snalažljivosti, spretnosti, preciznosti, ljubavi prema prirodnim naukama i zakonitostima prirodnih procesa.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Razgovor sa učenicima:

1. Gdje se mi danas nalazimo?
2. Jeste li došli sami u školu?
3. Kako ste znali doći sami u školu? Šta vam je pomoglo dok ste dolazili u školu, šta ste prepoznali na putu do škole?

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o orijentaciji u prostoru!

Glavni dio časa

Učitelj će organizovati grupni oblik rada. Svaka grupa će dobiti zadatak koji treba da uradi. Učitelj također može i da ponudi tekst o orijentaciji u prostoru ili da se učenici sjete šta su učili.

Mogući zadaci za grupe:

1. Grupa – objasniti pojmove (vidik, stajalište, vidikova linija)
2. Grupa – nacrtati kompas i objasniti kako se orijentišemo pomoću kompasa.
3. Grupa – objasniti ostale načine određivanja strana svijeta pomoću:
 - kompasa,
 - Sunca,
 - mahovine,
 - vjerskih objekata,
 - groblja,
 - snijega,
 - mrava,

- zvijezde Sjevernjače,
- geografske karte,
- radara.

Kada svi učenici završe svoje radove, grupa po grupa izlaze pred tablu i prezentiraju urađeno.

Završni dio časa

Učenici čitaju zanimljivosti iz enciklopedije. Za domaći rad imaju zadatak da pronađu panj, mravinjak ili mahovinu. Objasniti zašto mravi grade mravinjak sa južne strane, zašto mahovina raste na sjevernoj strani.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 38.****Nastavna jedinica: Određivanja strana svijeta**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	usmeno izlaganje, razgovor, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	grafoskop, udžbenik, kompas, enciklopedije, mahovina

Cilj časa: naučiti kako i pomoću čega možemo odrediti strane svijeta.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti osnovno znanje o glavnim i sporednim stranama; buđenje istančanog osjećaja uspješne orijentacije u prostoru, ponoviti usvojene pojmove (lijevo, desno, ispred, nazad).

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razumijevanja, percepcije.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema prirodnim naukama i zakonitostima prirodnih procesa.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti sa učenicima glavne i sporedne strane svijeta. Kako se zove sprava koja nam pokazuje strane svijeta? Kako ona izgleda? Jeste li je nekad držali u rukama? Pokazati učenicima kompas. A zatim:

Izlazimo ispred škole. Odlazimo na igralište. Kakvo je danas vrijeme? Pogledajmo prema nebu, Sunce se nalazi visoko. Jutros je izašlo na istoku, a navečer zalazi na zapadu.

Najava cilja časa: Danas ćemo učiti različite načine određivanja strana svijeta.

Glavni dio časa

Učitelj na grafoskopu učenicima predstavlja i pokazuje ovu nastavnu jedinicu. Postoje četiri glavne strane svijeta – istok, zapad, sjever, jug. Bitno je da znamo jednu stranu svijeta, a onda ćemo lako znati ostale strane. **Prema istoku ćemo pružiti desnu ruku, a lijeva pokazuje zapad; pred nama je sjever, a iza nas je jug.** Postoje četiri sporedne strane – one se nalaze između glavnih strana svijeta.

U svijetu se ljudi služe engleskim nazivima za glavne strane svijeta. Ponavljamo gradivo sa prethodnog časa. Orijentišemo se pomoću:

- kompasa,
- Sunca,
- mahovine,
- vjerskih objekata,
- groblja,

- snijega,
- mrava,
- zvijezde Sjevernjače,
- geografskih karti,
- radara.

Učenicima po mogućnosti pronaći i pokazati mahovinu da vide kako izgleda.

Završni dio časa

Vježbati određivanje glavnih i sporednih strana svijeta.

U sveske napisati načine pomoću kojih određujemo strane svijeta.

Uraditi pitanja i zadatke iz radnog lista 26. u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 39.****Nastavna jedinica:****Orijentacija u vremenu**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, sat, kalendar

Cilj časa: razvijanje sposobnosti mjerenja vremena; snalaženje u vremenu; potreba mjerenja vremena.

Zadaci nastave

Obrazovni – zapaziti (uočiti) proticanje vremena, potreba mjerenja vremena; izdvojiti sat kao osnovnu jedinicu za mjerenje vremena; imenovati i izdvojiti mjerenje vremena pomoću sata, dana, sedmice, mjeseca, godine, decenije, vijeka.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, kreativnosti, percepcije; razlikovati jedinicu za mjerenje vremena.

Odgojni – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti, utjecaj na stvaranje kulturnih i radnih navika.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj je pripremio sat da ga pokaže učenicima, a zatim slijedi razgovor:

1. Šta je ovo što držim?
2. Čemu nam sat služi?
3. Koja kazaljka nam pokazuje sat, koja minute, a koja sekunde?
4. Čime još možemo mjeriti vrijeme?

Najava cilja časa: Pored orijentacije u prostoru, mi se možemo orijentisati i u vremenu.

Glavni dio časa

Učenici iz udžbenika čitaju tekst u sebi.

Sve što se dešava oko nas sada, u ovom vremenu zovemo sadašnjost. Sve što se desilo jučer zove se bliža prošlost. Nešto što se desilo davno zove se dalja prošlost. Za događaje koji će se desiti sutra kažemo da će se desiti u bližoj budućnosti, a dalja budućnost je ono što će se dogoditi za nekoliko dana, mjeseci, godina.

U dalekoj prošlosti ljudi su vrijeme mjerili pomoću Sunca.

Vrijeme se računa od ponoći do ponoći. To vrijeme traje 24 sata i čini jedan dan. Dan ima svoje dijelove – jutro, prijepodne, podne, poslijepodne, večer, noć. Sprava kojom se mjeri vrijeme zove se sat. Sat ima 60 minuta, a minuta ima 60 sekundi.

Orijentišemo se i pomoću dana u sedmici. Ko će mi nabrojati dane u sedmici? Koji su radni dani? Koji su dani vikenda? Koliko mjeseci ima godina? Ko će mi nabrojati? Mjeseci imaju od 30 ili 31 dan, izuzetak je februar koji ima 28 ili 29 dana. Godina ima 365 dana. To je prosta godina, kada februar ima 28 dana, a svaka četvrta godina ima 366 dana, to je prestupna godina – februar ima 29 dana. Godina počinje 1. januara, a završava 31. decembra, to je kalendarska godina.

Završni dio časa

Zapisati osnovne informacije o orijentaciji u vremenu. Za domaći rad napraviti sat od kartona.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 27.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 40.****Nastavna jedinica:****Orijentacija u vremenu**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, demonstracija, ilustracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, sat od kartona

Cilj časa: ponoviti naučeno o orijentaciji u vremenu.**Zadaci nastave**

Obrazovni – ponoviti šta je to orijentacija u vremenu, šta to znači, čime se orijentišemo u vremenu, ponoviti gradivo o orijentaciji u prostoru i o stranama svijeta, vježbati mjerenje vremena satom.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razvoj kreativnosti, percepcije.

Odgojni – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti naučeno sa prethodnog časa:

1. Šta smo učili na prethodnom času?
2. Jesmo li učili još neku orijentaciju?
3. Jeste li svi napravili sat od kartona?

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o orijentaciji u vremenu.

Glavni dio časa

Kratko, kroz pitanja ponoviti gradivo sa prethodnog časa:

1. Šta znači orijentacija?
2. Zašto je važno da se dobro orijentišemo?
3. Čime se orijentišemo u vremenu? Kako?
4. Postoji li još neki način?
5. Kako se orijentišemo u prostoru?

Učitelj je na grafoskopu ili plakatu pripremio nekoliko slika na kojima su nacrtani satovi koji pokazuju različito vrijeme. Učenici se javljaju i govore koliko sati pokazuje koji sat.

Završni dio časa

Svaki učenik dobija zadatak da svoj sat navije na određeno vrijeme. Ukoliko neko ne zna, pomaže mu drug iz klupe. Učitelj treba da prema prethodnom znanju učenika bira vrijeme koje zadaje. Postupak navijanja ponoviti nekoliko puta.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 41.****Nastavna jedinica:****Kalendar i smjena godišnjih doba**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, plakat

Cilj časa:

proširiti znanja o godišnjim dobima.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti već naučeno o godišnjim dobima, šta znamo o njima, usvojiti nova znanja; imenovanje i redosljed godišnjih doba; opisati glavna obilježja godišnjih doba.

Funkcionalni – uočavanje bitnih karakteristika, razvijanje misaonih sposobnosti.

Odgojni – razvijanje opštih sposobnosti kod učenika, urednosti, samostalnosti u radu, odgovornosti, jačanje samopouzdanja, razvijanje navike življenja u skladu sa prirodom.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj na tablu postavlja križaljku na kojoj učenici treba da pronađu određene pojmove, slova koja su ostala neiskorištena, a daju pojam – godišnja doba. Slijedi nabranje godišnjih doba i kratak razgovor o njihovim glavnim odlikama, zasnovan na svakodnevnom iskustvu i do sada stečenom znanju učenika.

Najavljujem cilj sata: Danas ćemo ponoviti sve o godišnjim dobima. Ponovićemo kako se godišnja doba smjenjuju.

Glavni dio časa

Učenici imaju zadatak da u svoje sveske napišu koji su proljetni, ljetni, jesenji i zimski mjeseci. Nakon toga slijedi rezime urađenog, kao i imenovanje i prebrojavanje mjeseci koji pripadaju određenim godišnjim dobima.

Učitelj donosi traku od papira na kojoj je predstavljena kalendarska godina sa ucrtanim datumima promjene godišnjih doba. Analizira se početak i kraj svakog godišnjeg doba: Koliko su početak i kraj godišnjih doba u skladu sa vremenskim prilikama? Da li se dešava da snijeg padne i prije nego što dođe zima? Da li se zaista najesen kreće u školu?

Završni dio časa

Učenici u sveske zapisuju datume kada počinje koje godišnje doba.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 28.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 42.****Nastavna jedinica: Ponavljanje i vježbanje****Kalendar i smjena godišnjih doba**

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada: frontalni, individualni
Nastavna sredstva: osnovna, ilustracije

Cilj časa: proširivanje znanja o smjeni godišnjih doba.**Zadaci nastave**

Obrazovni – ponoviti i proširiti znanje o godišnjim dobima.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja na osnovu pažnje, zaključivanje misaonim procesima.

Odgovorni – razvijanje i njegovanje pozitivnog odnosa prema prirodi.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj na tabli lijepi ranije pripremljen crtež koji prikazuje godišnja doba ili ističe školski pano sa slikama svakog godišnjeg doba. Na osnovu prikazanog učenici ponavljaju koje su glavne karakteristike jeseni, koji su glavni poslovi koji se tada obavljaju, po čemu se život živih bića razlikuje od života u različitim godišnjim dobima.

Isticanje cilja časa: utvrđivanje znanja o smjeni godišnjih doba i svrsi kalendara prirode.

Glavni dio časa

Učitelj dijeli učenicima nastavne listove na kojima se nalaze rečenice o smjeni godišnjih doba i kalendaru prirode i koje treba dopuniti. Kada učenici završe sa radom, provjeriti njihove odgovore.

Učitelj bi mogao da podijeli učenike u grupe i da prati promjene: U kojim godišnjim dobima najčešće pada kiša? Opisati promjene u prirodi tokom godine. Kako te promjene utiču na promjene i ponašanje ljudi?

Završni dio časa

Napraviti kalendar prirode za godišnje doba koje je trenutno u prirodi. Bilježiti vrijeme svaki dan.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 43.****Nastavna jedinica:****Jesen**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna, ilustracije

Cilj časa:

proširivanje znanja o jeseni i o promjenama u prirodi u jesen.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti i proširiti znanje o jeseni, usvojiti nova znanja o tom godišnjem dobu.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja i zaključivanja.

Odgojni – razvijanje i njegovanje pozitivnog odnosa prema prirodi.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj na tabli lijepi ranije pripremljen crtež koji prikazuje jesen ili ističe školski pano sa slikama jeseni. Na osnovu prikazanog učenici obnavljaju koje su glavne karakteristike jeseni, koji su glavni poslovi koji se tada obavljaju, po čemu se ujesen život živih bića razlikuje od života u ostalim godišnjim dobima.

Isticanje cilja časa: Učit ćemo nešto novo o jeseni.

Glavni dio časa

Učitelj dijeli učenicima nastavne listove na kojima se nalaze rečenice o jeseni, ali koje treba dopuniti. Kada učenici završe sa radom, provjeriti njihove odgovore.

Učitelj bi mogao da podijeli učenike u grupe i da prate promjene: Šta se dešava kada ujesen pada kiša? Šta kada puše jak vjetar? Kakve su promjene u prirodi? Kako te promjene ujesen utiču na promjene i ponašanje ljudi?

Završni dio časa

Napraviti kalendar prirode za jesen. Bilježiti vrijeme svaki dan.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 29.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 44.****Nastavna jedinica:****Zima**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa: ponavljanje i proširivanje znanja o zimi i o promjenama koje se događaju u prirodi zimi.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti gradivo o godišnjim dobima, šta znamo o zimi, usvojiti nova znanja o zimi, osnovne karakteristike.

Funkcionalni – uočavanje bitnih karakteristika, zaključivanje misaonim procesima.

Odgojni – razviti opšte sposobnosti kod učenika, urednosti, samostalnosti u radu, odgovornosti, jačanje samopouzdanja.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenicima pročitati pjesmu o zimi. Zatim učitelj govori učenicima da riječ zima upotrebljavamo kada želimo da opišemo kako se osjećamo, ali i kada je riječ o godišnjem dobu.

Učitelj postavlja pitanja:

1. Ko će mi nabrojati godišnja doba?
2. Koje je bilo godišnje doba? Do kada traje jesen?
3. Šta nam dolazi poslije jeseni?

Najava cilja časa: Danas govorimo o zimi.

Glavni dio časa

Moguće je organizovati grupni oblik rada (šest grupa), tako će se biljkama baviti dvije grupe, životinjama dvije grupe, a sličnostima i razlikama u načinima života ljudi zimi dvije grupe.

Učitelj saopštava učenicima nove informacije ili učenici čitaju iz udžbenika.

Svako godišnje doba ima neke svoje posebnosti po kojima ga prepoznajemo.

Po prvom snijegu, niskim temperaturama, odlasku nekih životinja da spavaju zimski san znamo da nam je stigla zima.

To je najhladnije godišnje doba.

Razgovaramo o zimskim sportovima.

Moguća pitanja: Zašto vi volite zimu? Koje zimske sportove poznajete? Gdje odlazite na skijanje, sanjkanje, grudvanje?

Kakva je priroda zimi? Čime su prekriveni krovovi kuća, drveće, šume?

Zima počinje 22.12.

Učenici treba da odgovore na pitanja: Da li neke biljke iščeznu tokom zime? Da li neke biljke zimi izgledaju isto? Kako se životinje hrane zimi? Učenici u grupama raspravljaju o pitanjima koja je nastavnik podijelio svakoj grupi, a zatim učenici zapisuju zaključke na list papira. Zatim jedna grupa čita svoje zaključke pred cijelim odjeljenjem, a ostali učenici pažljivo slušaju.

Završni dio časa

Učenici treba da prikažu crtežom, maskom, figurom od plastelina kako zimu dočekuju životinje ili djeca i da predstave njihovu radost ili tugu zbog dolaska zime.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 30.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 45.****Nastavna jedinica:****Proljeće**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna, ilustracije

Cilj časa: proširivanje znanja o proljeću i o promjenama u prirodi u proljeće.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti i proširiti znanje o jeseni, usvojiti nova znanja o godišnjem dobu proljeće.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja na osnovu pažnje, zaključivanje misaonim procesima.

Odgojni – razvijanje i njegovanje pozitivnog odnosa prema prirodi.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj na tabli lijepi ranije pripremljen crtež koji prikazuje proljeće ili ističe školski pano sa slikama proljeća. Na osnovu prikazanog učenici ponavljaju koje su glavne karakteristike proljeća, koji su glavni poslovi koji se tada obavljaju, po čemu se u proljeće život živih bića razlikuje od života u ostalim godišnjim dobima. Isticanje cilja časa: Učit ćemo novo o proljeću.

Glavni dio časa

Učitelj dijeli učenicima nastavne listove na kojima se nalaze rečenice o proljeću, ali koje treba dopuniti. Kada učenici završe sa radom, provjeriti njihove odgovore. Učitelj bi mogao da podijeli učenike u grupe da prate promjene: Šta se dešava kada u proljeće pada kiša? Šta kada puše jak vjetar? Kakve su promjene u prirodi? Kako te promjene utiču na ponašanje ljudi?

Završni dio časa

Napraviti kalendar prirode za proljeće. Bilježiti vrijeme svaki dan.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 31.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 46.****Nastavna jedinica:****Ljeto (I)**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna, ilustracije

Cilj časa:

Proširivanje znanja o ljetu i o promjenama u prirodi.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti i proširiti znanje o ljetu, usvojiti nova znanja o godišnjem dobu ljeta.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja na osnovu pažnje, zaključivanje misaonim procesima.

Odgojni – razvijanje i njegovanje pozitivnog odnosa prema prirodi.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj na tabli lijepi ranije pripremljen crtež koji prikazuje ljetu ili ističe školski pano sa slikama ljeta. Na osnovu prikazanog učenici ponavljaju koje su glavne karakteristike ljeta, koji su glavni poslovi koji se tada obavljaju, po čemu se u ljetu život živih bića razlikuje od života u ostalim godišnjim dobima.

Isticanje cilja časa: Učit ćemo nešto novo o godišnjem dobu ljetu.

Glavni dio časa

Učitelj dijeli učenicima nastavne listove na kojima se nalaze rečenice o ljetu, ali koje treba dopuniti. Kada učenici završe sa radom, provjeriti njihove odgovore.

Učitelj bi mogao da podijeli učenike u grupe i da prate promjene: Šta se dešava kada u proljeće pada kiša? Šta kada puše jak vjetar? Kakve su promjene u prirodi? Kako te promjene utiču na promjene i ponašanje ljudi?

Završni dio časa

Napraviti kalendar prirode za ljetu. Bilježiti vrijeme svaki dan.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 32.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 46.****Nastavna jedinica:****Godišnje doba ljeta (II)**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

usmeno izlaganje, razgovor

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna

Cilj časa:

proširivanje znanja o ljetu i o promjenama u prirodi.

Obrazovni – ponoviti ranije stečeno znanje o godišnjim dobima, usvojiti i proširiti znanje o ljetu, promjenama u prirodi koje sa sobom donosi ljetu, radovima koje obavljamo u toku ljeta.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijati i poticati zajednički rad.

Odgovorni – čuvati prirodu, jer ako uništimo prirodu, unišćemo život na Zemlji.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Pregled zadaće.

– Šta smo učili na prošlom času?

– Koji je mjesec?

– Skoro je kraj školske godine. Idemo na raspust.

– Kako se zove ovaj raspust?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o godišnjem dobu ljeta.

Glavni dio časa

Ponovimo

– Kada počinje ljetu, kada se završava?

Razgovor.

– Kakve se promjene u prirodi dešavaju dolaskom ljeta?

– Gdje uočavamo te promjene?

– Kako se odijevamo u ljetu?

– Koje poslove obavljamo u našim vrtovima, njivama, dvorištima?

– Kako se hranimo?

– Koji alat koristimo za obradu zemljišta?

– Koje povrće dozrijeva u baštama?

– Kako brinemo o voću?

Razgovaramo do kraja časa.

Završni dio časa

Učenici prepisuju zapis sa table.

Obilazak školskog dvorišta, uočavanje gore spomenutih radova.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 32.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 47.****Nastavna jedinica: Ponavljanje i vježbanje**

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje
 Oblici rada: frontalni, individualni, grupni
 Nastavna sredstva: osnovna, slike

Cilj časa: uviđanje veze između radova ljudi i vremenskih promjena.

Obrazovni – usvojiti znanje o radovima ljudi s obzirom na vremenske prilike koje sa sobom donose godišnja doba.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja, pažnje, donošenje zaključaka na osnovu zapažanja i uočenih tvrdnji.

Odgojni – razvijanje i njegovanje ljubavi prema prirodi i prirodnim procesima.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti znanje sa prethodnog časa:
 Kada se dešavaju vremenske promjene u prirodi?
 Kada se smjenjuju temperature, godišnja doba?

Najava cilja časa: Danas ćemo naučiti šta sve ljudi rade na njivama, u vrtovima, voćnjacima.

Glavni dio časa

Učenike podijeliti u četiri grupe.

I grupa – proljeće

Prisjetiti se šta radimo u proljeće, koje poslove obavljamo u vrtovima, na njivama, u voćnjacima, kakve su vremenske prilike.

II grupa – ljeto

Prisjetiti se šta radimo u ljeto, koje poslove obavljamo u vrtovima, na njivama, u voćnjacima, kakve su vremenske prilike.

III grupa – jesen

Prisjetiti se šta radimo u jesen, koje poslove obavljamo u vrtovima, na njivama, u voćnjacima, kakve su vremenske prilike.

IV grupa – zima

Prisjetiti se šta radimo zimi, koje poslove obavljamo u vrtovima, na njivama, u voćnjacima, kakve su vremenske prilike.

Razgovarati koje plodove skupljamo kada je proljeće, ljeto, jesen, zima.
 Zašto je jesen najbogatije godišnje doba?

Završni dio časa

Zadati učenicima da nacrtaju kojim radovima bi se rado bavili u prirodi.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 48.****Nastavna jedinica: Vremenske promjene**

Tip nastavnog časa: obrada

Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada: frontalni, individualni

Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik

Cilj časa: razvijanje zanimanja za praćenje vremenskih promjena, nastajanje padavina zavisno od godišnjeg doba.**Zadaci nastave****Obrazovni:**

- nabrojati, imenovati, opisati i razlikovati vremenske pojave
- razlikovati vremenske pojave prema osnovnim obilježjima
- unošenje podataka o vremenskim pojavama u kalendar prirode.

Funkcionalni:

- razvijati sposobnost i vještinu izražavanja pri promatranju, opisivanju i upoređivanju vremenskih pojava
- razvijati sposobnost promatranja i razlikovanja vremenskih promjena
- zapisivanje vremenskih promjena u kalendar promjene pomoću simbola

Odgojni:

- neprekidno i planski utjecati na formiranje kulturnih i radnih navika
- utjecati na razvoj kolektivnog odnosa i ugodnog rasploženja u razredu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Pregled zadaće (zadatak je bio da učenici posmatraju neku vremensku promjenu i da je opišu). Učenici čitaju svoja zapažanja.

Najava cilja časa: Danas ćemo razgovarati o vremenskim promjenama.

Glavni dio časa

Kako nastaju vremenske promjene?

Kako nastaju kiša, snijeg, grad?

Kakvo vrijeme može biti u prirodi?

Ovo su pitanja koja učitelj može postavljati učenicima kako bi ih uveo u temu. Zatim može na grafoskopu ponuditi tekst koji jedan učenik čita naglas, a ostali učenici slušaju. Padavine ili oborine nastaju uslijed isparavanja vode iz bara, potoka, rijeka, jezera i mora. Vodena para se u visinama zgušnjava i tako nastaju oblaci.

Objasniti učenicima kako nastaje kiša, snijeg, rosa, grad, magla.

Objasniti šta je termometar, vjetrokaz, kišomjer.

Završni dio časa

Ukoliko je učitelj u mogućnosti, treba da pokaže učenicima neke meteorološke instrumente.

Zapisivanje osnovnih informacija o vremenskim promjenama.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 33.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 49****Nastavna jedinica:****Kalendar prirode**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, demonstracija, ilustracija
Oblici rada:	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva:	nastavna sredstva, udžbenik, kalendar prirode materijal za izradu kalendara

Cilj časa: ponoviti znanja o godišnjim dobima, naučiti šta je kalendar prirode.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti gradivo o godišnjim dobima, te orijentaciji u vremenu.

Funkcionalni – uočavanje bitnih karakteristika, razvijanje misaonih sposobnosti.

Odgovorni – razvijanje opštih sposobnosti kod učenika, urednosti, samostalnosti u radu, odgovornosti, jačanje samopouzdanja.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

1. Učitelj kroz razgovor sa učenicima ponavlja o godišnjim dobima:
2. Ko će mi nabrojati godišnja doba?
3. Koje je bilo godišnje doba? Do kada traje jesen?
4. Šta nam dolazi poslije jeseni?

Najava cilja časa: Danas ćemo naučiti šta je kalendar prirode.

Glavni dio časa

Učitelj čita učenicima tekst iz udžbenika:

Vremenske promjene zapisujemo u kalendar prirode. Pokazati učenicima simbole pomoću kojim predstavljamo vremenske promjene u kalendaru.

Zatim učenicima objasniti ko su meteorolozi, šta je vremenska prognoza.

Pokazati učenicima kako izgleda kalendar prirode.

Izrada kalendara – rad po grupama – četiri grupe.

Završni dio časa

Izložba kalendara.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 34.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 50.****Nastavna jedinica****Sistematizacija**

Tip nastavnog časa:	sistematizacija
Nastavne metode:	razgovor, pismeni radovi
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, nastavni listić

Cilj časa: Provjera usvojenog znanja.**Zadaci nastave***Obrazovni* – provjeriti usvojeno znanje učenika putem pismenih radova.*Funkcionalni* – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, kreativnosti, percepcije.*Odgojni* – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti.**STRUKTURA ČASA**

Uvodni dio časa

Učitelj kratko razgovara sa učenicima:

Prošli čas smo razgovarali o lekcijama koje smo učili u ovom polugodištu. Najavili smo kontrolni koji ćemo danas raditi. Nadam se da ste spremni i da će rezultati biti dobri.
 Najava cilja časa: Danas ćemo raditi test.

Glavni dio časa

Učenicima podijeliti nastavne listove.
 Pročitati pitanja i dati objašnjenja.
 Učenici počinju sa radom.
 Samostalno rade zadatke.

Završni dio časa

Pokupiti nastavne listiće.

NASTAVNI LISTIĆ

Ime i prezime: _____ Datum: _____

POLUGODIŠNJA PISMENA PROVJERA IZ MOJE OKOLINE

1. Šta je pašnjak? _____

2. Dopuni!

Voće se uzgaja u _____, a ljudi koji ga uzgajaju zovu se _____.

Povrće uzgajamo u _____, a ljudi koji ga uzgajaju zovu se _____.

Na njivi uzgajamo _____, a ljudi koji se bave uzgojem ovih biljaka zovu se _____.

Ljudi koji se bave uzgojem grožđa zovu se _____.

3. Nabroj po dvoje od sljedećih vrsta!

POVRĆE: _____

ŽITARICE: _____

INDUSTRIJSKE BILJKE: _____

LJEKOVITE BILJKE: _____

4. Krupne domaće životinje zovemo još i _____, a sitne domaće životinje _____

5. Crvenom bojom zaokruži krupne domaće životinje, a plavom sitne domaće životinje!

KRAVA	OVCA	PILE	KONJ	KOKOŠKA
GUSKA	ĆURKA	MAGARAC	PATKA	KOZA

6. Napiši kako dijelimo divlje (šumske) životinje prema načinu ishrane!

7. Šta je zajedničko za sve ptice? _____

8. Dopuni!

Mjesto na kojem stojimo i posmatramo okolinu zove se _____. Sav prostor koji vidimo oko sebe zove se _____, a linija na kojoj nam se čini da se nebo i zemlja sastaju zove se _____.

9. Da li poznaješ strane svijeta? Ako poznaješ, neće ti biti teško odgovoriti na ovo pitanje!

Lijeva ruka pokazuje _____.

Desna ruka pokazuje _____.

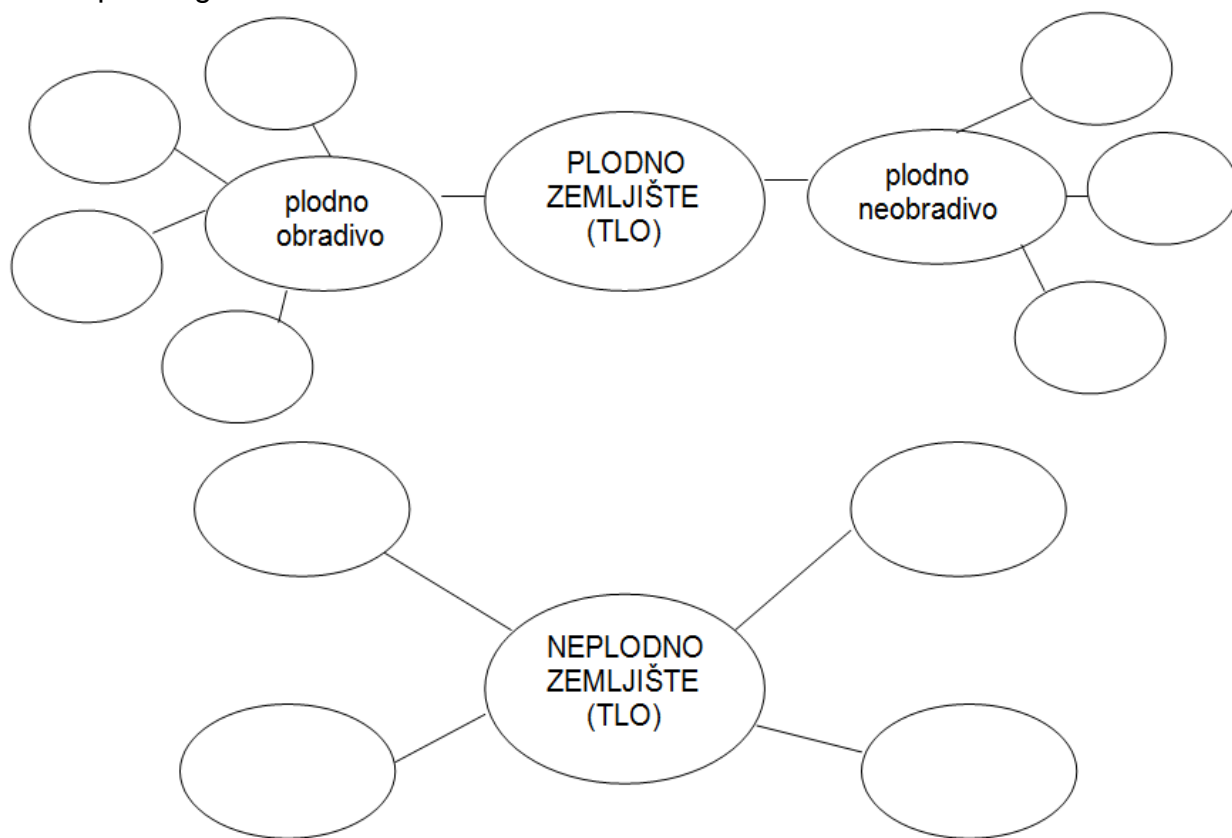
Ispred nas je _____.

Iza nas je _____.

10. Nabroj dijelove dana. _____

Prvi mjesec u godini je _____, a posljednji je _____.

11. U prazna polja upiši koje tlo je plodno obradivo, koje plodno neobradivo i koje su vrste neplodnog tla!

REDNI BROJ ČASA: **DATUM:****ČAS 51.****ZAVRŠNI ČAS NA I POLUGODIŠTU****Nastavna jedinica:****Godišnja provjera znanja**

Tip nastavnog časa:	sistematizacija
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, pismeni radovi
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna, nastavni listić

Ciljevi časa: provjera znanja*Obrazovni* – provjeriti usvojeno znanje učenika putem pismenih radova.*Funkcionalni* – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razvoj kreativnosti, percepcije.*Odgojni* – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti.**STRUKTURA ČASA**

Uvodni dio časa	Razgovor. Na prošlom času razgovarali smo o lekcijama koje smo učili u ovom polugodištu. Najavili smo da ćemo danas raditi test. Nadam se da ste spremni i da će rezultati biti dobri.
Glavni dio časa	Učenicima dijelim nastavne listove. Čitam pitanja, dajem objašnjenja. Učenici počinju sa radom. Samostalno rade zadatke.
Završni dio časa	Prikupljanje nastavnih listića od učenika.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 52.****Nastavna jedinica:****Reljefna obilježja zavičaja**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, geografska karta udžbenik

Cilj časa:

usvojiti nova znanja o reljefu.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti osnovno znanje o reljefnim obilježjima zavičaja, naučiti šta je reljef.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja, mišljenja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, jačanje discipline rada.

Odgojni – pažnja na času, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, razvijanje ljubavi prema prirodnim naukama, zakonitostima prirodnih procesa.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Čas započeti razgovorom o temama koje su učenici učili ranije. Ili ako učitelj ima prethodno pripremljen video-zapis različitih kopnenih i vodenih reljefa, može ga pustiti pa nakon toga razgovarati sa učenicima šta su vidjeli.

Naučili smo da se sve što nas okružuje zove prostor. I mi smo dio prostora. Prostor oko nas je različit (priroda, naselja, običaji i ljudi) u odnosu na neki drugi prostor.

Kraj – zavičaj u kojem mi živimo je okružen brdima i planinama, a mi i naše naselje nalazimo se u ravnici.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o zavičaju – kraju gdje živimo, obilježja zavičaja.

Glavni dio časa

Učenici otvaraju udžbenike i čitaju tekst o reljefnim obilježjima. Analizirati slike koje su ponuđene. Uočiti oblik reljefa.

Sve ravnine i neravnine na zemlji (udubljenja, ravnice i uzvisine) jednim imenom nazivamo **reljef**.

Zavičaj može biti:

- ravničarski (nizinski),
- brežuljkasti,
- brdski,

- planinski,
 - primorski.
-
- **Ravnica** je prostrani dio zemljišta.
 - **Brežuljak** je najmanje uzvišenje.
 - **Brda** su uzvišenja viša od brežuljaka.
 - **Planine** su prostrana i najviša uzvišenja (iznad 500 m)
 - **Doline** su najniži dijelovi ravničarskog, brežuljkastog, brdskog i planinskog prostora.
 - **Kotlina** je uska ravnina između dvaju uzvišenja.
 - **Visoravan** je ravnina na visini (brdu, planini).

Završni dio časa

Posmatramo slike pomenutih obilježja. Razgovaramo.
Učenici samostalno ponavljaju koliko su usvojili osnovne pojmove poglavlja.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 35.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 53.****Nastavna jedinica:****Tlocrt jednostavnih predmeta**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

usmeno izlaganje, razgovor

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik
pribor za crtanje**Cilj časa:**

naučiti umanjeno predstavljati / crtati predmete.

Zadaci nastave*Obrazovni* – naučiti umanjeno crtati predmete, naučiti šta je tlocrt, šta je mjerilo.*Funkcionalni* – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijati i poticati zajednički rad.*Odgovjni* – razvijati i njegovati urednost u radu, preciznost, tačnost, odgovornost.**STRUKTURA ČASA****Uvodni dio časa**

Učitelj kroz razgovor učenike uvodi u temu. Postavlja pitanja:

Kada crtate svog ljubimca, da li ga crtate u stvarnoj veličini ili umanjeno? Zašto? Da li znate koliko ga puta umanjite? A koje predmete možete nacrtati u stvarnoj veličini?

Najava cilja časa: Danas učimo umanjeno predstavljanje predmeta.

Glavni dio časa

Učitelj je pripremio pribor za rad koji je potreban. Zadatak je detaljno objašnjen u udžbeniku. Učitelj čita zadatak, a učenici mu pomažu da umanjeno nacrtaju učionicu, tj. plan učionice.

Kada nacrtaju plan učionice, ponavljaju kako su uradili i izvode zaključak.

Završni dio časa

Učitelj je na grafoskopu pripremio osnovne informacije o tlocrtu umanjenih predmeta, a učenici prepisuju u sveske.

Zadatak za domaći rad jeste da nacrtaju tlocrt svoje sobe i raspored namještaja u njoj.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 36.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 54.****Nastavna jedinica:** **Tlocrt jednostavnih predmeta, skica okoline škole**

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, praktičan rad
 Oblici rada: frontalni, individualni, grupni
 Nastavna sredstva: osnovna, pribor i materijal za crtanje

Cilj časa: Ponoviti naučeno o tlocrtu i skici, vježbati crtanje.**Zadaci nastave**

Obrazovni – ponoviti kako se umanjeno crtaju predmeti, šta je skica, koji su postupci pri skiciranju.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, kreativnosti, percepcije.

Odgojni – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Kratko ponoviti gradivo sa prethodnih časova:

Šta je skica? A tlocrt? Šta treba prvo da odredimo pri skiciranju? Mora li se skica crtati u mjerilu? Šta znači uprošteni plan?

Najava cilja časa: Danas ćete pokazati kako ste usvojili crtanje i skiciranje.

Glavni dio časa

Učenike podijeliti u više grupa, zavisno od njihovog broja u odjeljenju. Svaka grupa dobija zadatak da umanjeno predstavi neki predmet i da skicira neki objekat ili prostoriju.

Učenicima podijeliti pribor za rad; samostalno rade. Pomagati ukoliko je to neophodno.

Završni dio časa

Prezentacija urađenih radova. Svi članovi grupe izlaze pred tablu i svi članovi prezentiraju urađeno.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 55.****Nastavna jedinica:****Skica okoline škole**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, metoda pisanih radova, metoda praktičnih radova, usmeno izlaganje,
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	udžbenik, nastavni list, osnovna nastavna sredstva

Cilj časa: sticanje novih znanja o značenju i funkciji skica.**Zadaci nastave**

Obrazovni – usvojiti šta je to skica / plan / model; uočiti razliku između pomenutih naziva; trajnost stečenih znanja.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijati i poticati zajednički rad (rad u grupama).

Odgojni – razvijati radne i organizacijske sposobnosti i tačnost u radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Kratko ponoviti gradivo sa prethodnih časova.

Na prethodnim časovima smo naučili šta je reljef, kako se snalazimo u prostoru, kakav može biti zavičaj.

Koji objekti postoje u našem naselju? Šta se obavezno nalazi u nekom naseljenom mjestu? Koji objekti se nalaze samo u velikim naseljima?

Najava cilja časa: Danas ćemo naučiti šta je skica – napravićemo skice, pokazat ću vam još neke stvari o kojima ćete učiti detaljno kada budete stariji.

Glavni dio časa

Učitelj ovaj dio časa započinje izlaskom ispred škole i posmatrajući školu i okolinu škole.

Razgledamo predmete i objekte koji se nalaze oko škole. To nam treba da bismo napravili skicu.

Objašnjenje – kako nacrtati skicu okoline škole .

Skicu crtamo nakon što smo razgledali i „snimili“ teren.

- Na većem papiru označiti strane svijeta,
- školsku zgradu nacrtati na sredini papira (tlocrt učenici nisu učili!) tako da izgleda kao da je gledamo iz aviona, tj. ptičija perspektiva,
- ucrtati ulice, puteve, drveće, školsko igralište, kako izgleda predio oko škole.
- Skica se crta slobodnom rukom i uprošteno.

Informativno: Objasniti šta je plan, modeli, maketa; pokazati.

Plan – *umanjeni crtež nekog prostora.*

Na planu možemo prepoznati oblik, veličinu i položaj predmeta u prostoru.

Planom umanjeno prikazujemo prostor, ucrtavajući važne objekte dogovorenim znacima. Dogovoreni znaci za izradu plana su za bolnice, objekte, puteve, pruge, zelene površine, zimzelene šume, listopadne šume, mješovite šume, bogomolje, rijeke, pošte i škole.

Kako izrađujemo plan?

- prvo odredimo glavne strane svijeta na crtežu,
- ucrtamo dogovorene znakove za važne objekte,
- određujemo smjer saobraćajnica i ucrtavamo ih.

Učenici crtaju skicu škole – pažljivo, vodeći računa da na svakom planu bude jasno ucrtana škola.

Završni dio časa

Učenici pokazuju skice koje su uradili.

Uradi pitanja i zadatke iz **radnog lista 37.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 56.****Nastavna jedinica:****Ponavljanje i vježbanje****Skica okoline škole**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, metoda pisanih radova, metoda praktičnih radova, usmeno izlaganje
Oblici rada:	grupni, individualni
Nastavna sredstva:	udžbenik, nastavni list, osnovna nastavna sredstva

Cilj časa: utvrđivanje znanja o značenju i funkciji skica.

Zadaci nastave

Obrazovni – utvrđivanje pojmova: skica / plan, model; uočiti razliku između pomenutih naziva, trajnost stečenih znanja.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijati i poticati zajednički rad (rad u grupama).

Odgojni – razvijati radne i organizacijske sposobnosti i tačnost u radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Kratko ponoviti gradivo sa prethodnih časova.

Koji objekti postoje u našem naselju? Šta se obavezno nalazi u nekom naseljenom mjestu? Koji objekti se nalaze samo u velikim naseljima?

Najava cilja časa: Danas ćemo analizirati skicu okoline škole koju smo nacrtali na prošlom času.

Glavni dio časa

Razgovor – kako smo nacrtati skicu okoline škole.

Skicu crtamo nakon što smo razgledali i „snimili“ teren.

- Na većem papiru označiti strane svijeta,
- školsku zgradu nacrtati na sredini papira (tlocrt učenici nisu učili!), tako da izgleda kao da je gledamo iz aviona, tj, ptičija perspektiva,
- ucrtati – ulice, puteve, drveće, školsko igralište, kako izgleda predio oko škole.
- Skica se crta slobodnom rukom i uprošteno.

Učenici objašnjavaju šta je predstavljeno na skici škole – pažljivo, vodeći računa i objašnjavajući gdje se nalazi koji objekat u odnosu na školsku zgradu.

Završni dio časa:

Učenici pokazuju skice koje su uradili.

REDNI BROJ ČASA: DATUM:**ČAS 57.****Nastavna jedinica: Snalaženje na geografskoj karti**

Tip nastavnog časa:	obrada – praktičan rad
Nastavne metode:	razgovor, metoda pisanih radova, metoda rada na tekstu
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	udžbenik, geografska karta BiH

Cilj časa: upoznavanje načina snalaženja na geografskoj karti.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti teoretsko i praktično znanje o snalaženju na geografskoj karti, naučiti šta su kartografski znaci.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijati i poticati otvorenost u komunikaciji.

Odgojni – razvijati radne i organizacijske sposobnosti i tačnost u radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Čas započeti razgovorom o temama sa prethodnih časova, na kojima su obrađivani planovi učionice i sl. Podsjetiti se na značenje simbola koje sadrže planovi i načine njihovog predstavljanja.

Ukratko objasniti kako je nastajala geogr. karta (enciklopedija „Povijesni atlas“)

- Šta je geografska karta?
- Šta je slijepa karta?
- Šta uočavamo na tematskoj karti?
- Šta znači riječ karta?

Objašnjenje – Kartografski znaci, legenda na karti

Danas ćemo učiti i nastaviti sa ponavljanjem kroz razgovor i praktičan rad o snalaženju na geografskoj karti.

Glavni dio časa

Učenici otvaraju udžbenik, posmatraju crteže i čitaju objašnjenja o geografskoj karti. Učitelj kroz pitanja navodi učenike na zaključke:

Kakav je naš zavičaj? Pogledaj na karti, je li on ravničarski ili planinski? Uoči boje. Čitajmo kartografske znake radi boljeg i lakšeg snalaženja na geografskoj karti. Znamo da su **reljefna obilježja, geografski objekti** na karti predstavljeni **znacima i bojama**.

- Kako su označene strane svijeta na svim geografskim kartama?
- Gledaj boje na karti, odredi gdje su ravničarski, a gdje planinski predjeli.

– Gdje se nalazi Igman u odnosu na položaj Sarajeva?

Završni dio časa

Igra: Učenik kaže ime rijeke ili grada (Mostar). Majo, pronađi na karti grad Mostar. Do kraja časa ponavljati ono što smo učili.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 38.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 58.****Nastavna jedinica:****Reljefna obilježja,
snalaženje na geografskoj karti**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	udžbenik, geografska katra, slijepa karta

Cilj časa:

ponoviti naučeno o reljefnim obilježjima i snalaženju na geografskoj karti.

Zadaci nastave*Obrazovni* – utvrđivanje stečenog znanja, vježbanje snalaženja na geografskoj karti.*Funkcionalni* – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijanje samostalnosti, razvijanje pravilne orijentacije.*Odgojni* – razvijati radne i organizacijske sposobnosti i tačnost u radu.**STRUKTURA ČASA****Uvodni dio časa**

Ponoviti naučeno sa prethodnog časa kroz pitanja:

Šta je geografska karta?

Kako glasi drugi naziv za geografsku kartu?

Koje boje uočavamo na karti?

Šta predstavlja plava, smeđa, crvena i crna boja na geografskoj karti? Šta prikazuju kartografski znakovi na zemljovidu (geografskoj karti)?

Najava cilja časa: Danas ćemo vježbati snalaženje na geografskoj karti (uočit ćemo strane svijeta, boje i kartografske znakove). Ponovit ćemo i o reljefu.

Glavni dio časa

Učenici izlaze pred tablu a učitelj zadaje šta učenici treba da pronađu na karti.

Na geografskoj karti pronalazimo uzvisine i brda. Ponavljamo imena gradova, rijeka, planina, uočavamo ih na karti.

Završni dio časa

Učitelj dijeli učenicima slijepe karte na koje oni treba bojama da ucrtaju i napišu nizije, planine, rijeke.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 59.****Nastavna jedinica:****Uređenje Bosne i Hercegovine**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija,
 Oblici rada: frontalni, individualni,
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, plakat,

Cilj časa: Proširiti znanja o našoj domovini i njenom uređenju.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti znanje da je naša domovina ljepa zemlja, da ima svoju tradiciju, kulturna obilježja.

Funkcionalni – primjena ranije stečenih znanja i povezivanje sa novim znanjima, razvijati logičko mišljenje, sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijati i poticati zajednički rad.

Odgojni – čuvati tradiciju i njegovati ljubav prema našoj domovini.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj razgovara sa učenicima, te im postavlja pitanja tipa:

1. Kako se zove naša domovina? Koji je glavni grad Bosne i Hercegovine?
2. Zašto kažemo naša domovina? Šta smo sve naučili u trećem razredu o našoj domovini? Je li ona bogata zemlja?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o našoj domovini Bosni i Hercegovini, o njenom uređenju.

Glavni dio časa

Šta znači riječ uređenje? Učenici nude različite odgovore. Učitelj objašnjava učenicima:

Naša zemlja je puna prirodnih ljepota i kulturnih dobara. Zemlja ima mnogo ostataka starije prošlosti.

Mnogo je starih građevina, mostova, tvrđava i vjerskih objekata. Narodna nošnja i muzika su također kulturna obilježja jedne države.

Bosna i Hercegovina je domovina sevdalinki. Šta je sevdalinka? Iz naše domovine potiče mnogo značajnih osoba: naučnika, književnika, umjetnika i sportista (nabrajamo i s poštovanjem se podsjećamo na njihova djela).

Bosnu i Hercegovinu čine dva entiteta: Federacija BiH i Republika Srpska te Brčko distrikt Bosne i Hercegovine.

Federacija Bosne i Hercegovine se sastoji od deset kantona.

Ponovimo: Koja su državna obilježja svake države? Koje su boje naše zastave i grba? Šta predstavlja himna?

Učenici iznose svoja mišljenja o uređenju zemlje.

Završni dio časa

Učenici u sveske pišu osnovne informacije o uređenju BiH.
Zatim crtaju grb i zastavu naše domovine.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 39.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 60.****Nastavna jedinica:****Prošlost, sadašnjost, budućnost**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, rad na tekstu

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

odrediti vrijeme kao slijed događaja, razlikovati dešavanje u sadašnjosti, prošlosti i budućnosti.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti pojmove prošlost, sadašnjost, budućnost, kada se nešto desilo, kada će se desiti, razlikovati svoju bližu i dalju prošlost.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, razvijati i poticati zajednički rad.

Odgojni – pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, čuvanje tradicije i njegovanje ljubavi prema našoj domovini, prema životu, izgrađivanje stajališta o vrijednosti snalaženja u vremenu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenici su imali zadatak da donesu fotografije svoje porodice iz prošlosti, neke svoje drage igračke, i da pripreme odgovore/priče za predmete koje su donijeli.

Razgovarati sa učenicima o slikama i predmetima koje su donijeli.

Najava cilja časa: Danas ćemo razgovarati o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Glavni dio časa

Učitelj objašnjava i izlaže nove sadržaje učenicima:

Donijeli ste nekoliko svojih fotografija od rođenja pa do trećeg razreda.

Uzimam nekoliko slika od jednog učenika i upoređujem ih.

Slika na kojoj ste mala beba. To se desilo u prošlosti. Sada si treći razred. To je sadašnjost. A razmišljamo o budućnosti. Šta će se desiti u budućnosti?

Prošlost može biti bliža i dalja.

Dok smo mladi, sjećamo se bliže prošlosti. Pamtimo je. Sjećamo se događaja i doživljaja. O bližoj prošlosti možemo razgovarati sa svojim prijateljima, roditeljima i učiteljem/učiteljicom.

U daljoj prošlosti su se događaji dogodili ranije, prije više godina, decenija ili stoljeća. Događaja iz dalje prošlosti se ne možemo sjećati. O daljoj prošlosti saznajemo iz knjiga, filmova, starih građevina, muzeja i drugog kulturnog nasljeđa od predaka.

Budućnost je vrijeme koje će tek doći.

Završni dio časa

Ponoviti naučeno kroz pitanja: Šta je sadašnjost? Šta je prošlost? Šta je budućnost?
Za domaći rad učenici mogu da odgovore na pitanja iz udžbenika.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 40.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 61.****Nastavna jedinica:****Prošlost, sadašnjost, budućnost**

Tip nastavnog časa: ponavljanje i vježbanje
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija, ilustracija,
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike,
 hamer papir

Cilj čas: ponoviti naučeno o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Zadaci nastave

Obrazovni – utvrditi pojmove prošlost, sadašnjost, budućnost, orijentisati se u vremenu.

Funkcionalni – razvijati sposobnosti promatranja, zaključivanja i primjenjivanja znanja, mišljenja, rasuđivanja.

Odgojni – razvijanje urednosti, tačnosti, preciznosti, dosljednosti.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kroz pitanja naučeno sa prethodnog časa:

1. Šta je to prošlost?
2. Šta je sadašnjost?
3. Šta je budućnost?
4. Kakva budućnost može biti?

Najava cilja časa: I danas ćemo govoriti o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti!

Glavni dio časa**Učitelj dijeli učenike u grupe**

Predstavnici grupa se biraju po dogovoru onih koji pripadaju toj grupi.

Rad učenika po grupama. Svaka grupa dobija kovertu sa zadatkom, u koverti su slike iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Učenici treba da prepoznaju koja slika pripada kojem vremenu i da ih zalijepe na hamer papir.

Nakon završenog slijedi prezentacija urađenog.

Završni dio časa:

Ponoviti pismeno naučeno kroz pitanja za domaću zadaću:

- Vrijeme koje obuhvata događaje koji se sada događaju je _____.
- Prošlo, proteklo vrijeme označavamo kao _____.
- Vrijeme koje će doći je _____.
- Vrijeme je slijed događaja iz života ljudi. DA NE.
- Polazak u prvi razred pripada tvojoj daljoj prošlosti. DA NE.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 62.****Nastavna jedinica:****Naselja u širem zavičaju, SELO**

Tip nastavnog časa: obrada
Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada: frontalni, individualni
Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa: upoznati osnovne zanimljivosti sela, gustinu naseljenosti, zanimanje ljudi.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti i ujedno ponoviti sve o naseljima u zavičaju, našem gradu, njegovim specifičnostima, koje su karakteristike sela, šta se u njemu nalazi.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenici rješavaju asocijaciju čije je rješenje riječ selo. Učitelj uvodi učenike u temu časa.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o naselju u širem zavičaju, ali ovaj put nešto više o selu!

Glavni dio časa

Učenici otvaraju udžbenik i čitaju tekst o naselju u širem zavičaju – selu.

Rekli smo da su manja naselja sela i zaseoci.

U ravničarskim (nizinskim) selima kuće se grade jedna pored druge. Ulice su obično široke i duge. Ljudi iz takvih sela lako putuju iz mjesta u mjesto.

U planinskim krajevima kuće su raštrkane, pa nema ulica, kao u ravničarskim selima. Stanovnici putuju teže iz mjesta u mjesto.

U selu se ljudi većinom bave *zemljoradnjom* i *stočarstvom*. Dio svojih proizvoda nose u grad i prodaju na pijacama ili u tvornicama koje se bave preradom proizvedenog, a dio zadržavaju za sebe. U selima obično postoji samo jedna osnovna škola. Učenici koji žele da nastave školovanje odlaze u najbliži grad.

Analizira se pročitano. Učenici govore šta im je iz pročitanoog teksta već bilo poznato a šta su novo naučili. Razgovarati sa učenicima o selima koja oni poznaju. Pitati ih u kojoj mjeri su naseljena ta sela, da li u selima ima više starijih ili mlađih stanovnika.

Završni dio časa

Učenici rješavaju zadatke poslije nastavne jedinice. A zatim crtaju slike kuća kako su izgledale prvobitno, a kakve su kuće danas.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 41.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 63.****Nastavna jedinica:****Naselja u širem zavičaju, GRAD**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

naučiti osnovne karakteristike grada.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti i ujedno ponoviti sve o naseljima u zavičaju, našem gradu, njegovim specifičnostima, po čemu je poznat naš grad, šta se u njemu nalazi.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj razgovorom uvodi učenike u temu:

Na jednom od časova smo razgovarali o naselju tako što smo pravili maketu naselja i tada smo naučili šta je to naselje i kako ono izgleda. Na prošlom času smo nešto više govorili o selu, karakteristikama sela, po čemu su poznata naša sela.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o naselju u širem zavičaju, gradu.

Glavni dio časa

Učenici iz udžbenika čitaju tekst o gradu.

Ljudi grade naselja da bi u njima živjeli. Grade ih obično u blizini vode. Manja naselja su sela i zaseoci, a veća naselja su gradovi. Naselja se razlikuju po veličini, izgledu, broju stanovnika, načinu života i zanimanjima stanovnika.

U gradovima živi mnogo stanovnika. To su velika naselja. Ulice su asfaltirane. Zgrade su sa više spratova.

U gradovima se nalaze velike škole, bolnice, kina, pozorišta, pošte, banke, stadioni..

U blizini gradova su fabrike. Ljudi su snadbjeveni vodom iz vodovoda, a prljava voda se odvodi kanalizacijom.

Život u gradu ne bi bio moguć bez rada ljudi na selu.

Nakon pročitano g slijedi analiza pročitano g teksta. Koliko se gradovi danas razlikuju od gradova nekada? Po čemu? Po čemu su slični gradovi nekada i danas?

Završni dio časa

Učenici odgovaraju pismeno na pitanja poslije nastavne jedinice. Nakon urađenog nekoliko učenika čita svoje odgovore.

Učenici na času ponavljanja mogu praviti maketu grada i sela.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 42.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 64.****Nastavna jedinica:****Naselja u zavičaju**

Tip nastavnog časa:

ponavljanje i vježbanje

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna, enciklopedije, slike

Cilj časa:

naučiti osnovne karakteristike sela i grada.

Obrazovni – ponoviti sve o naseljima u zavičaju, njegovim specifičnostima, po čemu se razlikuju, šta se u njima nalazi.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj ponavlja sa učenicima o prethodnim nastavnim jedinicama, selu i gradu. Gdje je zdravije živjeti? Gdje rade ljudi koji žive u gradu? Po čemu su slični selo i grad?

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o selu i gradu.

Glavni dio časa

Učitelj bi mogao da pripremi nekoliko legendi ili historijski zasnovanih priča u vezi sa nekim događajem ili nekom važnom ličnošću. Te priče treba da posluže učenicima kao inspiracija za samostalno istraživanje. Učenike treba uputiti na izvore informacija (enciklopedije, internet). Učenici bi mogli da nauče neku pjesmu koju je napisao pjesnik iz njihovog kraja.

Završni dio časa

Učitelj i učenici se mogu igrati igre memori.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 65.****Nastavna jedinica:****Privreda u užem zavičaju**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

razvijati interesovanje za osnovne zakonitosti u društvu, gdje ljudi žive, čime se bave, šta proizvode, međusobna povezanost.

Zadaci nastave

Obrazovni – Usvojiti i ujedno ponoviti sve o naseljima u zavičaju, čime se ljudi bave u gradu, a čime na selu, povezanost grada i sela, šta je to privreda. Trajnost stečenog znanja.

Funkcionalni – logičko i apstraktno mišljenje, samostalno donošenje zaključaka, primjena stečenih znanja i povezivanje sa novim znanjima, postupnost, sistematičnost u radu, sigurnost i samopouzdanje tokom rada. Jačanje radne discipline i atmosfere. Razvijanje misaonih aktivnosti i voljnih karakteristika učenika, sposobnost zaključivanja, uočavanja i rasuđivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

1. Gdje vi živite? U gradu ili selu?
2. Gdje rade vaši roditelji? A komšije?

Na prošlim časovima smo nešto više govorili o gradu i selu, karakteristikama grada i sela, po čemu je poznat naš grad, kakva je povezanost grada i sela, čime se ljudi bave u gradu, a čime na selu.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o privredi u zavičaju.

Glavni dio časa

Kratko ponoviti naučeno o selu i gradu, te o povezanosti grada i sela.

Učenici čitaju tekst iz udžbenika, a zatim razgovaraju o pročitanoj.

Ponovimo čime se bave ljudi na selu, a čime ljudi u gradu! Rekli smo da život u gradu ne bi bio moguć bez rada ljudi na selu. Put zrna pšenice od njive pa do našeg stola nije nimalo jednostavan niti kratak.

Za svaki predmet, igračku ili hranu potrebno je puno truda i rada.

Sve što čovjek proizvede, preradi i proda, zove se jednom riječju *privreda* (*gospodarstvo*).

Privreda

Poljoprivreda se bavi obradom zemljišta, uzgojem i iskorištavanjem biljaka i životinja.

Industrija se bavi tvorničkom proizvodnjom raznih proizvoda, električne energije izgradnjom puteva, škola...

Uslužne djelatnosti se bave prevozom svih vrsta, prodajom i turizmom.

Završni dio časa

Usmeno ponoviti naučeno. Zatim zapisati osnovne informacije o privredi .

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 43.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 66.****Nastavna jedinica:****Privreda u užem zavičaju**

Tip nastavnog časa:

ponavljanje i vježbanje

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

utvrđivanje znanja o privredi u užem zavičaju.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti sve o privredi u zavičaju, čime se bave stanovnici, šta se sve može dobiti preradom voća i povrća, šta se proizvodi u tvornicama.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja. Logičko i apstraktno mišljenje, samostalno donošenje zaključaka, primjena stečenih znanja i povezivanje sa novim znanjima, postupnost, sistematičnost u radu, sigurnost i samopouzdanje tokom rada. Jačanje radne discipline i atmosfere.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kroz pitanja gradivo sa prethodnog časa. Neka od pitanja mogu biti: Kako dijelimo privredu? Čime se bave ljudi na selu i u gradu? Šta se proizvodi u tvornicama?

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o privredi.

Glavni dio časa

Učitelj je pripremio na grafoskopu slike raznih zanimanja, tvornica.

Učenici jedni drugima postavljaju pitanja i daju odgovore. Cilj je da što bolje usvoje pomenutu nastavnu jedinicu.

Završni dio časa

Kao završnu aktivnost, učenici igraju igru pantomime. Učitelj promiješa ceduljice sa nazivima zanimanja. Jedan učenik izvlači cedulju i pantomimom pokazuje o kojem je zanimanju riječ. Učenik može klimanjem glave da potvrđuje ili odriče tvrdnje učenika koji pogađaju.

Učenici pogađaju o kojem je zanimanju riječ i treba da odrede da li je to zanimanje kojim se bave ljudi na selu ili u gradu.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 67.****Nastavna jedinica:****Kopneni saobraćaj**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa: ponoviti i proširiti znanja o kopnenom saobraćaju.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti sve o saobraćaju (prometu) u širem zavičaju, kopnenom saobraćaju – prevozna sredstva...

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, primjena ranijih znanja, jačanje radne atmosfere i discipline.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenici rješavaju ukrštenicu čije rješenje najavljuje temu časa. Zatim se vodi razgovor o tome na koji se sve način može prevesti sa jednog mjesta na drugo.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o saobraćaju u širem zavičaju, ali ovaj put nešto više o kopnenom saobraćaju.

Glavni dio časa

Jedan učenik naglas čita tekst iz udžbenika ili učitelj može napisati osnovne informacije o kopnenom saobraćaju na grafofoliju pa da učenici pročitaju.

Roba, putnici i pošiljke se prevoze saobraćajnim sredstvima. Saobraćajna sredstva se mogu kretati **kopnom, vodom i zrakom**.

KOPNENI SAOBRAĆAJ – pokazati slike –

- drumski / cestovni saobraćaj i
- željeznički saobraćaj

Cestama se kreću automobili, kamioni, autobusi, motori. Željeznički saobraćaj se odvija vozovima (vlakovima). Ko upravlja vozom? Ko upravlja automobilom?

Završni dio časa

Učenici posmatraju ilustracije koje nastavnik lijepi na tablu i razgovaraju zašto je saobraćaj važan i koliko bi naš život bio drugačiji da ne postoje automobili, autobusi i sl.

Učenici odgovaraju na pitanja poslije teksta u udžbeniku. Provjera urađenog.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 44.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 68.****Nastavna jedinica:****Ponavljanje i vježbanje
Kopneni saobraćaj**

Tip nastavnog časa:

ponavljanje i vježbanje

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

utvrđivanje znanja o kopnenom saobraćaju.

Zadaci nastave*Obrazovni* – utvrditi znanje o vrstama saobraćaja i kopnenom saobraćaju*Funkcionalni* – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, primjena ranijih znanja, jačanje radne atmosfere i discipline.*Odgojni* – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.**STRUKTURA ČASA****Uvodni dio časa**

Najava cilja časa: Danas ćemo utvrditi znanja o saobraćaju u širem zavičaju i kopnenom saobraćaju.

Glavni dio časa

Razviti dijalog sa učenicima:

1. Kuda se kreću automobili, kamioni, autobusi, motori?
2. Kako se odvija željeznički saobraćaj?
3. Ko upravlja vozom?
4. Ko upravlja automobilom?

Završni dio časa

Učenici posmatraju ilustracije koje nastavnik lijepi na tablu i razgovaraju zašto je saobraćaj važan. Učenici daju odgovore na pitanje kakav bi naš život bio da ne postoje automobili, autobusi i sl.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 69.****Nastavna jedinica:****Zračni saobraćaj**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija, ilustracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

proširiti nivo znanja o zračom saobraćaju.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti sve o saobraćaju (prometu) u širem zavičaju, zračnom saobraćaju – prevozna sredstva, ljudi koji upravljaju tim sredstvima.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, primjena ranijih znanja, jačanje radne atmosfere i discipline.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj treba pripremiti, odnosno snimiti zvukove aviona, helikoptera i sl.

Učenici bi trebali nakon slušanja da pogode o kojem se prevoznom sredstvu radi, a zatim da kažu što znaju o tom prevoznom sredstvu.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o saobraćaju u širem zavičaju – zračni saobraćaj.

Glavni dio časa

Učitelj iz udžbenika čita tekst o zračnom saobraćaju, a učenici pažljivo slušaju. Zrakom se saobraćaj odvija avionima i helikopterima. Avioni i helikopteri polijeću i slijeću na aerodromske piste. Za helikoptere pista nije neophodna. Avionom upravlja pilot, a u avionu vam pomaže stjuardesa.

Helikoptere mnogo koriste policija, zdravstveni radnici u hitnim slučajevima i vojska.

Učitelj na grafoskopu pokazuje slike a učenici opisuju slike koje vide.

Završni dio časa

Zapisati osnovne informacije iz udžbenika o zračnom saobraćaju, a zatim nacrtati neko prevozno sredstvo zračnog saobraćaja.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 45.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 70.****Nastavna jedinica:****Vodeni saobraćaj**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija,

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

proširiti nivo znanja o vodenom saobraćaju.

Zadaci nastave*Obrazovni* – naučiti sve o saobraćaju (prometu) u širem zavičajju, vodeni saobraćaj...*Funkcionalni* – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, primjena ranijih znanja, jačanje radne atmosfere i discipline.*Odgojni* – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.**STRUKTURA ČASA****Uvodni dio časa**

Ponoviti gradivo sa prethodnog časa kroz pitanja: Šta je saobraćaj? Kako se dijeli saobraćaj? Šta je kopneni saobraćaj? Čime se odvija? A zračni? Koji još saobraćaj-vrstu nismo učili?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o saobraćaju u širem zavičajju – vodeni saobraćaj.

Glavni dio časa

Učenici otvaraju udžbenik i čitaju tekst svako za sebe. Nakon pročitano učitelj postavlja pitanja a učenici odgovaraju:

Čime se odvija vodeni saobraćaj? Koja prevozna sredstva su sredstva vodenog saobraćaja? Ko upravlja brodom? Ko su mornari? Opiši kako izgleda brod?

Zatim učenici pojedinačno govore šta su već znali o vodenom saobraćaju, a šta su naučili novo.

Učitelj pokazuje slike brodova, čamaca. Učenici ih opisuju.

Završni dio časa

Pismeno odgovoriti na pitanja poslije teksta u udžbeniku. Pročitati i analizirati urađeno. Prikupiti slike prevoznih sredstava svih vrsta saobraćaja.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 46.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 71.****Nastavna jedinica:****Ponavljjanje i vježbanje
Ponavljjanje i vježbanje
Zračni i vodeni saobraćaj**

Tip nastavnog časa:

ponavljanje i vježbanje

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

utvrđivanje znanja o zračnom i vodenom saobraćaju.

Zadaci nastave*Obrazovni* – utvrditi znanje o zračnom i vodenom saobraćaju.*Funkcionalni* – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, primjena ranijih znanja, jačanje radne atmosfere i discipline.*Odgojni* – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.**STRUKTURA ČASA****Uvodni dio časa**

Najava cilja časa: Danas ćemo utvrditi znanja o zračnom i vodenom saobraćaju u širem zavičaju.

Glavni dio časa

Razviti dijalog sa učenicima:

1. Kuda se kreću avioni, a kuda brodovi?
2. Kako se odvija vodeni saobraćaj?
3. Ko upravlja avionom?
4. Ko upravlja brodom?

Završni dio časa

Učenici posmatraju ilustracije koje nastavnik lijepi na tablu i razgovaraju zašto je važan zračni i vodeni saobraćaj. Učenici daju odgovore na pitanje kakav bi naš život bio da ne postoje automobili, autobusi i sl.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 72.****Nastavna jedinica:****Osnovni pojmovi u saobraćaju**

Tip nastavnog sata:	obrada
Nastavne metode:	usmeno izlaganje, razgovor, demonstracija, ilustracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, grafoskop

Cilj časa: naučiti koji su osnovni pojmovi u saobraćaju.**Zadaci nastave**

Obrazovni – usvojiti nova znanja, naučiti koji su osnovni pojmovi u saobraćaju, naučiti za šta nam služe saobraćajni znakovi, šta radi saobraćajna policija.

Odgojni – razvijanje urednosti u radu, ljubav i navika za poštivanje saobraćajnih propisa, odgovornost i samostalnost.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja, pamćenja, logičkog zaključivanja, uočavanja, kreativnosti.

STRUKTURA NASTAVNOG SATA**Uvodni dio:**

Učitelj čas započinje razgovorom o onome što su učenici prethodno naučili:

Zašto su na raskrsnici postavljeni semafori?

Da li se u blizini škole nalazi raskrsnica? Ko će opisati tu raskrsnicu? Da li ima semafor na raskrsnici? Zašto nam služi?

Najava cilja časa: Danas ćemo razgovarati o osnovnim pojmovima u saobraćaju.

Glavni dio:

Učitelj je pripremio prezentaciju na grafoskopu, tekst iz udžbenika, ali praćen slikama i dodatnim objašnjenjima.

Zatim učitelj pita učenike: Ko su učesnici u saobraćaju? A to su:

- pješaci
- vozači u putnom saobraćaju
- mašinovođe u željezničkom
- kapetan u vodenom i
- piloti u zračnom saobraćaju.

Zatim učitelj učenicima pokazuje na grafoskopu slike učesnika u saobraćaju i objašnjava.

Svi učesnici u saobraćaju prvo moraju da se upoznaju sa pojedinim pojmovima koji se koriste u regulisanju saobraćaja.

Šta mislite koji su to pojmovi?

Saobraćajni znakovi postoje radi sigurnijeg odvijanja saobraćaja. Saobraćajni znakovi u putnom saobraćaju obavještavaju, upoznaju i naređuju vozačima i pješacima kako treba da se ponašaju u saobraćaju. (Navesti primjer i pokazati slike).

Semafor je svijetleći saobraćajni znak. Saobraćajna policija kontroliše da li učesnici u saobraćaju poštuju saobraćajna pravila.

Ko će opisati kako izgleda semafor za vozače?

A kako izgleda semafor za pješake?

Šta se desi ako vozači ne poštuju saobraćajne propise?

Učitelj pokazuje nekoliko važnih saobraćajnih znakova koje učenici treba da zapamte.

Završni dio:

Učitelj piše kratak zapis na tabli o osnovnim pojmovima u saobraćaju, a učenici prepisuju.

Zatim učenici samostalno pismeno odgovaraju na pitanja iz udžbenika poslije nastavne jedinice. Kada završe, usmeno odgovaraju na pitanja.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 47.** u Radnoj svesci **Moja okolina za 3. razred.**

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 73.****Nastavna jedinica:****Ponavljanje i vježbanje
Osnovni pojmovi u saobraćaju**

Tip nastavnog sata: ponavljanje i vježbanje
 Nastavne metode: razgovor, demonstracija, ilustracija
 Oblici rada: frontalni, individualni, grupni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, materijal za rad

Cilj časa: Ponoviti i znati primijeniti naučeno o osnovnim pojmovima u saobraćaju.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti naučeno o osnovnim pojmovima u saobraćaju, znati primijeniti naučeno, povezivati nova znanja sa prethodnim znanjima.

Odgojni – razvijanje urednosti i preciznosti u radu, smisla za kreativnost, poštivanje pravila grupnog oblika rada.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja, pažnje, donošenje zaključaka na osnovu zapažanja i učenih tvrdnji.

STRUKTURA NASTAVNOG SATA**Uvodni dio:**

Kroz pitanja učitelj će ponoviti gradivo sa prethodnog časa.

1. Čemu služe saobraćajni znakovi?
2. Šta je raskrsnica?
3. Zbog čega je važno poštovati saobraćajne propise?
4. Šta je posao saobraćajne policije?

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o osnovnim pojmovima u saobraćaju. Radit ćemo u grupama.

Glavni dio:

Učitelj učenike dijeli u grupe. Svaka grupa će da predstavlja jednu vrstu učesnika u saobraćaju.

Učenici pripremaju materijal za rad. Učitelj daje detaljne upute za rad, svi članovi grupe treba da učestvuju u izradi zadataka.

1. grupa – pješaci
2. grupa – vozači u putnom saobraćaju
3. grupa – mašinovođe u željezničkom saobraćaju
4. grupa – kapetani u vodenom i
5. grupa – piloti u zračnom saobraćaju.

Učitelj će od papira napraviti raskrsnicu u učionici ili holu škole kako bi učenici nakon urađenog mogli pokazati šta su napravili, ali i naučili.

Završni dio:

Nakon urađenog, grupe izlaze i pokazuju šta su pripremili. Zajednička analiza urađenog.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 74.****Nastavna jedinica:****Bezbjednost djece u saobraćaju**

Tip nastavnog časa:	obrađena
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, nastavni list

Cilj časa: proširivanje znanja o značenju osnovnih saobraćajnih znakova.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti kako se čuvati i biti oprezan u saobraćajnim sredstvima, naučiti sve o učesnicima u saobraćaju (prometu), usvojiti znanje o saobraćajnim propisima.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj dijeli učenicima nastavne listove na kojima su nacrtane različite saobraćajne situacije: neobazrivo prelaženje ulice van pješačkog prelaza, prelaženje ulice na zeleno svjetlo semafora, prelaženje ulice na crveno svjetlo semafora, korištenje podzemnog prolaza. Potrebno je da učenici uoče i obilježe one saobraćajne situacije za koje misle da pokazuju bezbjedno prelaženje ulice. Slijedi analiza odgovora, otkrivanje tačnih odgovora i razgovor o njima.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o bezbjednosti djece u saobraćaju.

Glavni dio časa

Slijedi razgovor o tome kako je moguće da se spriječe situacije koje dovode u pitanje bezbjednost djece u saobraćaju. Na učitelju je da napravi dinamičan i provokativan razgovor u kojem će učenici na neposredan način učiti o pravilnom ponašanju u saobraćaju (kada se nalaze u ulozu pješaka, bicikliste, onih koji se voze u automobilu).

Pri izlasku iz škole potrebno je biti naročito oprezan.

Pred svakom školom postoje znakovi upozorenja, koje treba da poštuju svi učesnici u saobraćaju.

Ako u naselju nema trotoara, krećemo se lijevom stranom u susret vozilima.

Ako ide kolona, onda se treba kretati desnom stranom.

Uveče je potrebno ponijeti bateriju, da bi nas vozači primijetili.

Na učeničkim torbama postoje "mačije oči", a postoje i prsluci koji svijetle u mraku. Tako vozači bolje vide pješake.

Ako u naselju ima trotoar, krećemo se po njemu.

Na velikim raskrsnicama pratimo rad semafora i ulicu prelazimo kada je zeleno svjetlo. Ponekad nam u sigurnom prelasku ulice pomaže saobraćajna policija.

Učenici bilježe vlastite ideje o tome šta bi kao saobraćajni policajci rekli djeci o ponašanju u saobraćaju.

Završni dio časa

Promjenom uloga učenici imaju priliku da definišu osnovna pravila bezbjednog ponašanja u saobraćaju. Zatim učenici odgovaraju na pitanja koja se nalaze u udžbeniku.

Uradi pitanja i zadatke iz **radnog lista 48.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 75.****Nastavna jedinica:****Saobraćaj (promet)**

Tip nastavnog časa:

ponavljanje i vježbanje

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

ponoviti naučeno o saobraćaju.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti sve o saobraćaju (prometu) u širem zavičaju, vrste saobraćaja i ponoviti usvojeno znanje o bezbjednosti djece u saobraćaju.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, primjena ranijih znanja, jačanje radne atmosfere i discipline.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, domovini. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenici su za ovaj čas pripremili slike raznih prevoznih sredstava. Na tabli su postavljena tri plakata na kojima su napisane vrste saobraćaja i jedan plakat o bezbjednosti djece u saobraćaju.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponoviti sve što smo naučili o saobraćaju.

Glavni dio časa

Učitelj kroz pitanja ponavlja naučeno o saobraćaju:

Kako dijelimo saobraćaj? Kako dijelimo kopneni saobraćaj? Kako dijelimo vodeni saobraćaj? Koja prevozna sredstva koristimo za putovanja? Gdje počinje putovanje autobusom? Za kakva putovanja nam služe gradski autobusi? Odakle kreću vozovi? Gdje brod počinje i završava plovidbu? Ko se brine o udobnosti putovanja na brodu? Koja prevozna sredstva koristimo za daleka putovanja?

Mi pješaci smo takođe učesnici u saobraćaju. Kakvo je naše učešće u saobraćaju? Našu sigurnost obezbjeđuje poštovanje znakova upozorenja. Kojom se stranom krećemo ako u naselju nema trotoara? Kuda se krećemo ako u naseljima postoje trotoari?

Uvečer je potrebno ponijeti bateriju, da bi nas vozači primijetili.

Na učeničkim torbama postoje "mačije oči", a postoje i prsluci koji svijetle u mraku. Tako vozači bolje vide pješake.

Završni dio časa

Nakon što učenici ponove sve o saobraćaju, izlaze pojedinačno pred tablu i na plakate lijepo slike koje su pripremili. Svaki učenik piše pravilo koje pomaže da djeca budu bezbjedna u saobraćaju i lijepi na odgovarajući plakat.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 76.****Nastavna jedinica:****Ponašanje u sredstvima javnog prijevoza**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

učenici treba da nauče kako se pravilno treba ponašati u sredstvima javnog prevoza.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti kako se treba ponašati u sredstvima javnog prijevoza, kome sve treba ustupiti mjesto.

Funkcionalni – *razvijanje* pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razvoj kreativnosti, percepcije

Odgojni – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti i brzine u radu, sposobnost za samokontroliranje urađenog.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Za ovaj dio časa učitelj može pripremiti igrokaz da djeca odglume. Cilj igrokaza je da učenici vide kako se ne treba ponašati u sredstvima javnog prevoza. Igrokaz treba da sadrži elemente kojima će učenike potaknuti na razmišljanje.

Nakon igrokaza slijedi razgovor: Kako su se djeca ponašala u autobusu? Kome nisu ustupila mjesto? A zašto? Da li su pravilno postupila?

Najava cilja časa: Danas ćemo razgovarati o ponašanju u sredstvima javnog prevoza.

Glavni dio časa

Učitelj izvodi učenike na raskrnicu u blizini škole. Zadatak učenika je da prate ponašanje svih učesnika u saobraćaju i da svoja zapažanja zapisuju u sveske. Po povratku u učionicu slijedi analiza urađenog i viđenog. Moguće je napraviti tabelu u kojoj bi se brojčano prikazivali odnosi pravilnog i nepravilnog ponašanja posmatranih učesnika u saobraćaju. Posebno se razgovara o tome koje je nepravilno ponašanje najčešće uočeno. Naglasiti da je kršenje pravila ponašanja u saobraćaju opasno.

Završni dio časa

Učenici samostalno izvode zaključke o lijepom ponašanju u sredstvima javnog prijevoza i zapisuju ih u sveske. Crtežom mogu predstaviti neku situaciju u kojoj su učestvovali.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 49.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 77.****Nastavna jedinica:****Saobraćaj**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, nastavni list

Cilj časa: utvrditi znanje o pravilnom ponašanju u sredstvima javnog prevoza.

Obrazovni – ponoviti usvojeno znanje o saobraćaju, vrstama saobraćaja, osnovnim pojmovima u saobraćaju, bezbjednosti djece u saobraćaju, ponašanju u sredstvima javnog prijevoza.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja. Logičko i apstraktno mišljenje, samostalno donošenje zaključaka, primjena stečenih znanja i povezivanje sa novim znanjima, postupnost, sistematičnost u radu, sigurnost i samopouzdanje tokom rada. Jačanje radne discipline i atmosfere.

Odgojni – Razvijanje ljubavi prema okolini, domovini. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Razgovor sa učenicima o tome na koji način oni dolaze u školu. Učitelj govori kako on ide do škole i opisuje na koji način učestvuje u saobraćaju na putu od kuće do škole (vozač, putnik, pješak), kao i koja pravila mora da poznaje i poštuje na putu do škole. Učenici govore o svojim iskustvima u vezi sa dolaskom u školu i odlaskom iz nje, bilo da pješače bilo da koriste neki prevoz.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o saobraćaju.

Glavni dio časa

Učitelj učenicima dijeli nastavni list na kojem se nalaze pitanja koja su obuhvaćena ovim nastavnim jedinicama. Pitanja su jasna i kratka. Učenici samostalno rade. Učitelj može na osnovu nekoliko pitanja da provjeri da li su učenici savladali ovo gradivo.

Završni dio časa

Učenici prave znak koji bi vozače podsjećao na to da treba da paze na djecu. Moguće je izabrati nekoliko dobrih radova/znakova pa ih okačiti u blizini škole.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 78.****Nastavna jedinica:****Državni, međunarodni i školski praznici**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

razvoj osjećaja pripadnosti svojoj domovini, porodici, razvijati moralne vrijednosti,

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti sve o državnim i međunarodnim praznicima, njihovu važnost, kada i zašto se obilježavaju, imenovati ih i razlikovati.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema domovini, poštovanje i uvažavanje svih naroda.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj započinje čas razgovorom:

Ko nam je posljednji slavio rođendan? Zašto mi slavimo rođendan? Koji mi ustvari dan slavimo? Naravno, dan svog rođenja! Kako vi proslavljate svoje rođendane? Koga pozovete na proslavu? Šta vam donesu na poklon? Jeste li znali da i naša država ima mnoge svoje praznike, kao i svoj rođendan?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o praznicima.

Glavni dio časa

Učitelj iz udžbenika čita tekst o praznicima a učenici pažljivo slušaju.

Praznici su svečani dani koje svi rado očekuju i kojima se svi radujemo. Postoje porodični, školski, državni, međunarodni i vjerski praznici.

Državni praznici su: Dan državnosti BiH – 25.11. – tog dana proslavljamo rođendan naše države, čija je državnost obnovljena 25. 11. 1943. u Mrkonjić Gradu; Dan nezavisnosti BiH obilježava se 1. 3.

Međunarodni praznici su: Nova godina – 31. 12. ispraćamo staru, a dočekujemo novu godinu koja nastupa 1.1. Ljudi se oblače svečano i ukrašavaju domove. Novoj godini se raduju posebno i djeca jer je to ujedno i Dan dječije radosti.

Dan žena – 8. Mart je međunarodni praznik žena.

Praznik rada – 1. Maj se obilježava u većini zemalja svijeta. Tada se slavi rad i prisjeća na borbu koju su u prošlosti radnici vodili za svoja prava.

Školski praznici su: Dan škole, Dan učitelja (koji je ujedno i međunarodni praznik).

Završni dio časa

Učenici zapisuju osnovne informacije o praznicima u sveske, a zatim pismeno odgovaraju na pitanja koja nastavnik postavlja kako bi provjerio naučeno.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 50.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 79.****Nastavna jedinica:****Porodični i vjerski praznici – blagdani**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, rad na tekstu

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, grafoskop

Cilj časa:

proširiti znanje i uočiti važnost obilježavanja vjerskih i porodičnih praznika.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti sve o vjerskim praznicima – blagdanima, njihovoj važnosti, kada i zašto se obilježavaju.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema domovini, poštovanje i uvažavanje drugih naroda.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Kratko ponoviti gradivo o praznicima sa prethodnih časova.

Koji su to državni praznici? Međunarodni? Kada ih slavimo? Kako ih proslavljamo?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o vjerskim praznicima!

Glavni dio časa

Učenici čitaju tekst iz udžbenika ili učitelj pokazuje slike na grafoskopu. Razgovaraju o slikama i učitelj navodi učenike na razgovor o vjerskim praznicima.

Blagdani su vjerski praznici. Svaka vjera ima svoje praznike pa tako razlikujemo islamske, katoličke, pravoslavne, jevrejske, romske blagdane.

Islamski praznici

Ramazanski bajram je praznik koji se obilježava nakon završetka ramazana. Dva mjeseca i deset dana nakon Ramazanskog bajrama nastupa *Kurban* ili *Hadžijski bajram*.

Hidžretska nova godina je praznik kojim se obilježava seoba Muhammeda a.s. i muslimanskog naroda iz Meke u Medinu.

Katolički praznici

Božić je praznik Isusova rođenja.

Dan uoči Božića, 24.12. je *Badnjak*.

Uskrs je praznik oprosta, ljubavi i rođenja novog života.

Pravoslavni praznici

Veče uoči pravoslavnog Božića unosi se badnjak od hrastovog drveta, isječen na tri ili pet komada. U kući cijelu noć gori svijeća.

Božić se proslavlja 7.1.

Vaskrs se proslavlja u proljeće.

Jevrejski praznici

Roš-hašana je septembarski praznik koji označava jevrejsku Novu godinu. Vjerovalo se da je na taj dan stvoren svijet.

Jom-kipur je dan pomirenja, pokajanja i praštanja. To je najsvetiji dan u jevrejskoj tradiciji.

Pesah je praznik kojim se slavi oslobađanje Jevreja od egipatskog ropstva.

Hanuka je praznik svjetla.

Romski praznici

Romska Nova godina se obilježava u januaru. Običaj je da se na taj dan ispeče ćurka.

Đurđevdan se obilježava 6. 5. Običaj je da se u zoru ide na rijeku i umiva. Djevojke se kite cvijećem.

Porodični praznici

- rođendani,
- rođenje djeteta,
- vjenčanja,

Završni dio časa

Zapisivanje osnovnog u sveske o praznicima. Zadati učenicima da opišu kako obilježavaju neki vjerski ili porodični praznik.

NAPOMENA:

Planirana je posjeta vjerskim objektima.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 51.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 80.****Nastavna jedinica:****Praznici**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada:	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva:	materijal za rad, slike, udžbenik

Cilj časa: ponoviti naučeno o praznicima.

Zadaci nastave

Obrazovni – provjeriti usvojeno znanje učenika, znati razlikovati praznike, važnost obilježavanja praznika.

Funkcionalni – *razvijanje* pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, razvoj kreativnosti, percepcije.

Odgojni – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenici su donijeli slike vjerskih objekata i slike jela koja se najčešće pripremaju za određene praznike. Također su napisali sastav kako obilježavaju neki vjerski ili porodični praznik. Pročitati nekoliko radova i ukratko ponoviti gradivo o praznicima.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati o praznicima.

Glavni dio časa

Čas ponavljanja je moguće organizovati i kao posjetu vjerskim objektima. Učenici bi mogli vidjeti šta se sve nalazi u njima.

Učenike podijeliti u grupe, svaka grupa dobija zadatak da obradi jednu vrstu praznika. Potom će svaka od njih zalijepiti slike na plakat i napisati sve što znaju o toj vrsti praznika.

Slijedi prezentacija urađenog i zajedničko iznošenje zaključaka.

Završni dio časa

Pismeno odgovoriti na pitanja koja učitelj postavi.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 81.****Nastavna jedinica:****Lična higijena**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna sredstva, pribor za ličnu higijenu

Cilj časa:

ponoviti i proširiti znanja o higijeni, naučiti da je čovjek prirodno i društveno biće koje njeguje higijenske navike.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti nova znanja o ličnoj higijeni, zašto je ona bitna, šta spada u ličnu higijenu, kako se održava, razvijati higijenske navike.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje redovnih navika lične higijene, urednost.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Zašto kažemo da je čistoća pola zdravlja?

Na stolu se nalazi jedna korpa. Nekoliko učenika izlazi i izvlači po jedan predmet iz korpe. Kada izvučemo sve predmete, otkrivamo za šta nam oni služe. U korpi se nalaze četka za kosu, sapun, četkica za zube, peškiri, makaze i drugi pribor za održavanje lične higijene.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o ličnoj (osobnoj) higijeni.

Glavni dio časa

Učenici iz udžbenika čitaju tekst:

Higijena znači čistoća. Čistoća tijela je veoma bitna za naše zdravlje. Važno je da redovno brinemo o čistoći tijela. Redovno održavanje higijene treba da nam postane navika. Svaka osoba treba da ima svoj pribor za ličnu higijenu. Svakodnevno obavljamo *jutarnju, dnevnu i večernju higijenu*.

Ruke treba prati što češće u toku dana. Obavezno je prati ruke prije i poslije jela. Da bi ruke bile što bolje oprane, koristimo toplu vodu i sapun.

Kupanje je obavezno više puta sedmično. Tijelo prati toplom vodom i blagim sapunom, a zatim ga dobro posušiti peškirom.

Kosu treba prati najmanje jednom sedmično. Za pranje kose koristimo toplu vodu i šampon.

Higijena intimnih dijelova tijela se obavlja svaki dan. Za to pranje koristimo toplu vodu i sapun.

Noge peremo toplom vodom i sapunom. Poslije pranja nogu treba dobro posušiti kožu između prstiju. Treba redovno mijenjati čarape i sjeći nokte na nogama.

Usta i zube takođe moramo redovno prati i čistiti. Zube peremo ujutro, poslije jela i prije spavanja. Zube treba trljati u svim pravcima najmanje tri minute, a usta dobro isprati.

Odjeća mora biti čista i uredna. Treba svakodnevno mijenjati donji veš i čarape.

Završni dio časa

Učitelj razgovara sa učenicima o onome šta su znali o ličnoj higijeni, a šta su novo naučili. Zatim učenici postavljaju pitanja učitelju/učiteljici ako im nešto nije jasno. Učenici u sveske zapisuju osnovne informacije o ličnoj higijeni, crtaju sredstva za ličnu higijenu.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 52.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 82.****Nastavna jedinica:****Čistoća odjeće i obuće**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

naučiti da čovjek treba njegovati i održavati higijenu odjeće i obuće.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti nova znanja o ličnoj higijeni, o čistoći odjeće i obuće i značaju održavanje higijene za zdravlje, zašto je ona bitna, šta spada u ličnu higijenu, kako utiče na naše zdravlje, šta je to zdravlje, kako se brinuti o zdravlju, kako održavati higijenu odjeće i obuće.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje redovnih navika lične higijene.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti nastavno gradivo koje ste obrađivali na prethodnom času kroz moguća pitanja:

1. Šta je higijena?
2. Kako higijenu dijelimo?
3. Šta spada u ličnu higijenu?
4. Zašto je važno održavati higijenu?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o higijeni odjeće i obuće.

Glavni dio časa

Učitelj kroz razgovor objašnjava učenicima i iznosi nove informacije:

Higijena znači čistoća. Čistoća tijela je veoma bitna za naše zdravlje. Važno je da redovno brinemo o čistoći tijela. Redovno održavanje higijene treba da nam postane navika. Svaka osoba treba da ima svoj pribor za ličnu higijenu. Svakodnevno obavljamo *jutarnju, dnevnu i večernju higijenu*.

Odjeća mora biti čista i uredna.

Obuća mora uvijek biti čista. Odlaze se na posebno mjesto koje smo odredili za obuću. Kada kažemo za nekoga da je zdrav to ne znači samo da nije bolestan.

Zdrav je onaj čovjek koji voli raditi i radovati se životu. Ako smo srdačni i volimo druge ljude i to je zdravlje. Za zdravlje se treba potruditi. Naše je pravo da budemo zdravi, ali to je i naša dužnost. Zdravlje moramo sačuvati, a sačuvat ćemo ga:

- ako se zdravo hranimo,
- **ako redovno održavamo ličnu higijenu,**
- ako redovno idemo na pregled kod ljekara,
- ako često boravimo u prirodi, šetamo, igramo se i družimo,
- ako se bavimo nekim sportom.

Završni dio časa

Učitelj postavlja pitanja učenicima kako bi provjerio koliko su usvojili novo gradivo, a oni pismeno odgovaraju na pitanja.

Nekoliko učenika čita svoje odgovore. Zadatak za zadaću jeste da svaki učenik razgovara sa svojim roditeljima i sazna kako i na koji način oni održavaju higijenu odjeće i obuće.

Uraditi pitanja i zadatke iz radnog lista 53. u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 83 (I).****Nastavna jedinica:****Higijena i čistoća (I)**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa: ponoviti usvojena znanja o ličnoj higijeni i higijeni odjeće i obuće.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti znanja o ličnoj higijeni, zašto je ona bitna, šta spada u ličnu higijenu, ponoviti kako se održava higijena odjeće i obuće.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, navikavanje tijela na udobnu i čistu odjeću i obuću.

Odgojni – razvijanje redovnih navika lične higijene, redovno održavanje higijene tijela i odjeće i obuće.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učenici su imali zadatak za prethodni čas da saznaju kako njihovi roditelji održavaju čistoću odjeće i obuće.

Nekoliko učenika priča šta su saznali.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponoviti gradivo o higijeni.

Glavni dio časa

Za ovaj dio časa učitelj može pripremiti slike na osnovu kojih će ponoviti sve o higijeni. Učenici će posmatrajući slike razgovarati i iznositi svoje znanje o ličnoj higijeni i higijeni odjeće i obuće.

Također, učenici mogu da između sebe postavljaju pitanja. Kako, Alene, ti održavaš ličnu higijenu? Koliko puta se sedmično tuširaš?

Učitelj može da organizuje grupni oblik rada i da ponovi sa učenicima naučeno o higijeni. Jedna grupa bi napisala sve što zna o ličnoj higijeni, a druga grupa o higijeni odjeće i obuće. Jedna grupa može da bude grupa ispitivača koji će grupama postavljati pitanja nakon urađenog.

Završni dio časa

Grupe izlaze pred tablu i prezentiraju urađeno. Grupa ispitivača postavlja pitanja, na kraju odlučuju i proglašavaju koja grupa je bila uspješnija.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 83 (II).****Nastavna jedinica:****Higijena (II)**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva:	osnovna, slike, pribor za ličnu higijenu

Cilj časa: ponoviti usvojena znanja o ličnoj i higijeni odjeće i obuće.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti usvojena znanja o higijeni, važnost higijene za zdravlje čovjeka, kako higijenu dijelimo.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja. Logičko i apstraktno mišljenje, samostalno donošenje zaključaka, primjena stečenih znanja i povezivanje sa novim znanjima, postupnost, sistematičnost u radu, sigurnost i samopouzdanje tokom rada. Jačanje radne discipline i atmosfere.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, prema životinjama i pravilan odnos prema njima. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kratko kroz razgovor naučeno o ličnoj higijeni, higijeni odjeće i obuće.
Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati naučeno o higijeni.

Glavni dio časa

Učenike podijeliti u dvije grupe. Grupe će biti zadužene za:

1. Grupa – lična higijena
2. Grupa – higijena odjeće i obuće

Svaka grupa treba da nacrtá šta spada u ličnu higijenu, a šta u higijenu odjeće i obuće, osnovne karakteristike higijene, važnost održavanja higijene.

Završni dio časa

Prezentacija urađenog. Grupe izlažu svoje radove na vidno mjesto u učionici i prezentiraju urađeno. Ostali učenici pažljivo prate i komentarišu urađeno.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 84.****Nastavna jedinica:****Kultura stanovanja i objekti za stanovanje ljudi**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, grafoskop

Cilj časa:

shvatiti važnost održavanja čistoće stambenog prostora.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti nova znanja o higijeni i kulturi stanovanja, zašto je ona bitna, znati imenovati prostorije u stanu ili kući.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje redovnih navika lične higijene i kulture stanovanja, razvijanje navike lijepog ponašanja u zgradi ili kući.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Kroz razgovor učitelj ponavlja sa učenicima gradivo sa prethodnih časova:

Na jednom od prošlih časova učili smo nešto o ličnoj higijeni. Šta je to lična higijena? Šta ona obuhvata? Kada treba voditi računa o ličnoj higijeni? Vodite li vi računa o ličnoj higijeni? Kako?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o kulturi stanovanja i objektima za stanovanje.

Glavni dio časa

Učenik čita tekst iz udžbenika:

Higijena znači čistoća. Čistoća životnog prostora je veoma važna za očuvanje zdravlja, uspjeh u radu i zadovoljstvo. Stan treba redovno pospremati, brisati prašinu i provjetravati. Kao i kod lične higijene, treba razvijati naviku pospremanja prostora u kojem boraviš. Stvarima nađi određeno mjesto. Tako ćeš brzo naći ono što ti treba.

Ljudi žive u zgradama i kućama. Zajedničke prostorije zgrade su: podrum, stepenište i tavan.

Porodične kuće obično imaju jedan ili dva stana.

Otpatke od hrane i drugo smeće bacaj u kantu za smeće ili kontejner. Prljavu odjeću odloži u korpu za rublje.

Svi koji žive u stambenoj zgradi znaju da postoji kućni red. To su pravila ponašanja za ljude koji žive u toj zgradi.

Poštivanje pravila kućnog reda i lijepo ponašanje u svakom prostoru nazivamo kultura stanovanja i kultura ponašanja.

1. Slijedi razgovor o pročitanom tekstu.
2. Učitelj može postavljati pitanja, a da učenici odgovaraju:
3. Šta je kućni red?
4. Koje su zajedničke prostorije u zgradi?

Završni dio časa

Učenici u sveske pišu kratak zapis o kulturi stanovanja. Zadatak za domaći rad jeste da svaki učenik nacrtá stan u kojem živi, tj. prostorije u kojima boravi.

Uraditi pitanja i zadatke iz radnog lista 54. u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 85.****Nastavna jedinica:****Pospremanje i čišćenje stana**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

naučiti kako pospremati stan, pomagati roditeljima pri čišćenju i pospremanju.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti naučeno o higijeni i kulturi stanovanja, zašto je ona bitna, šta spada u higijenu, kako pravimo raspored rada i pospremaemo stan / kuću da sve bude čisto i uredno.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje redovnih navika lične higijene i higijene i kulture stanovanja i boravišnog prostora, pomaganje roditeljima prilikom pospremanja stana.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj je pripremio slike prostorija koje se najčešće nalaze u stanu. Učitelj pokazuje slike na grafoskopu a učenici opisuju šta vide. Mogu se ponuditi i slike na kojima se vide prostorije koje su neuredne ili u kojima se ne održava higijena.

Najava cilja časa: Danas ćemo razgovarati o pospremanju i čišćenju stana.

Glavni dio časa

Da li vi, djeco, pomažete majkama prilikom čišćenja stana? Kako im pomažete? Šta radite? Šta ne biste smjeli dirati? Koji kućanski aparati su opasni? Zašto?

Zatim učitelj kroz razgovor objašnjava učenicima o čistoći i važnosti održavanja čistoće u stanu.

Higijena znači čistoća. Čistoća životnog prostora je veoma važna u očuvanju zdravlja, uspjeha u radu i zadovoljstva. Stan treba redovno pospremati, brisati prašinu i provjetravati. Kao i kod lične higijene treba razvijati naviku pospremanja prostora u kojem boraviš. Stvarima nađi određeno mjesto. Tako ćeš brzo naći ono što ti treba.

Pospremaj sobu i učionicu. Složi uredno svoju odjeću.

Otpatke od hrane i drugo smeće bacaj u kantu za smeće ili kontejner. Prljavu odjeću odloži u korpu.

Poštivanje pravila kućnog reda i lijepo ponašanje u svakom prostoru nazivamo kultura stanovanja i kultura ponašanja.

Redovno čišćenje i pospremanje čini naš život udobnijim i ljepšim.

Završni dio časa

Učitelj postavlja pitanja, a učenici pismeno odgovaraju. Neka od pitanja mogu biti:

1. Nabroj prostorije u stanu.
2. Ko treba pospremati stan?
3. Koje prostorije u stanu zahtijevaju najviše čišćenja?
4. Koji poslovi su svakodnevni u stanu?

Uradi pitanja i zadatke iz **radnog lista 55.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 86.****Nastavna jedinica:****Ponavljanje i vježbanje
Kultura stanovanja i objekti za stanovanje ljudi
Pospremanje i čišćenje stana**

Tip nastavnog časa:

ponavljanje i vježbanje

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni, grupni

Nastavna sredstva:

osnovna, slike, pribor za ličnu higijenu

Cilj časa:

naučiti kako pospremati stan, aktivno učestvovati pri čišćenju i pospremanju.

Obrazovni – ponoviti usvojena znanja o pospremanju i čišćenju stana, kulturi stanovanja i objektima za stanovanje ljudi.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja. Logičko i apstraktno mišljenje, samostalno donošenje zaključaka, primjena stečenih znanja i povezivanje sa novim znanjima, postupnost, sistematičnost u radu, sigurnost i samopouzdanje tokom rada. Jačanje radne discipline i atmosfere.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini i pravilan odnos prema njoj. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kratko kroz razgovor naučeno o pospremanju i čišćenju stana, kulturi stanovanja i objektima za stanovanje ljudi.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati naučeno o pospremanju i čišćenju stana, kulturi stanovanja i objektima za stanovanje ljudi.

Glavni dio časa

Učenike podijeliti u tri grupe. Svaka grupa će biti zadužena za:

1. Grupa – pospremanje i čišćenje stana
2. Grupa – kultura stanovanja
3. Grupa – objekti za stanovanje ljudi

Svaka grupa treba nacrtati šta spada u pospremanje i čišćenje stana, kulturu stanovanja, šta su objekti za stanovanje ljudi i kakvi mogu biti, kako se treba ponašati, kako se čiste zajedničke prostorije, šta je kućni red.

Završni dio časa

Prezentacija urađenog. Grupe izlažu svoje radove na vidno mjesto u učionici i prezentiraju urađeno. Ostali učenici pažljivo prate i komentarišu urađeno.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 87.****Nastavna jedinica:****Zdravstvene ustanove**

Tip nastavnog časa: obrada
 Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje
 Oblici rada: frontalni, individualni
 Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

Razvijati odgovornost i brigu za zdravlje, način korištenja zdravstvenih ustanova.

Zadaci nastave

Obrazovni – usvojiti nova znanja o zdravstvenim ustanovama, njihovoj svrsi, kada ih posjećujemo, nabrojati i imenovati zdravstvene ustanove, navesti funkciju svake nabrojane ustanove.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, razlikovanje zdravstvene ustanove prema namjeni i vrsti usluga, razvijanje navike kulturnog ponašanja u zdravstvenim ustanovama.

Odgojni – razvijanje redovnih navika lične higijene i redovne posjete ljekaru, razvijati pravilan odnos prema zdravstvenim radnicima.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti naučeno o ustanovama iz prethodnog razreda.

Ako je moguće, prije obrade posjetiti najbližu zdravstvenu ustanovu i razgovarati o viđenom.

Da li smo u drugom razredu učili o javnim ustanovama?

Kako se dijele ustanove? Na javne i kulturne.

Koje su to kulturne ustanove? A javne? U javne ustanove spadaju i zdravstvene ustanove.

Šta mislite, kakve su to ustanove? Kada ih posjećujemo?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o zdravstvenim ustanovama.

Glavni dio časa

Učitelj kroz razgovor objašnjava učenicima šta su zdravstvene ustanove, ko u njima radi, kako se treba ponašati u njima.

Kada smo bolesni, pomoć tražimo u zdravstvenim ustanovama. Tamo rade zdravstveni radnici. Lakši bolesnici idu na pregled u ambulantu ili dom zdravlja. Važni i komplicirani pregledi se obavljaju u poliklinikama. Nakon pregleda u poliklinici bolesnici se vraćaju kući. Po potrebi idu na kontrolni pregled. Kada je neko teže bolestan ili mora na operaciju, onda ide na liječenje u bolnicu. Tamo bolesnici primaju stalnu medicinsku njegu.

Starim, nemoćnim ili nepokretnim ljudima ljekari i medicinski radnici idu u kućne posjete.

Neki bolesnici se moraju dugo oporavljati poslije teške bolesti. Oni mogu ići u banje i lječilišta.

O zdravlju zuba brine se stomatolog (zubar). Zube treba kontrolisati svakih šest mjeseci. Bolesnike njeguju medicinske sestre i medicinari.

Da bi bila zaštićena od nekih zaraznih opasnih bolesti, djeca primaju vakcine.

Lijekove nabavljamo u apoteci. Neke dobijemo na recept, a neke moramo kupiti.

Ako neko nastrada ili se dogodi da nekome pozli, zovemo hitnu pomoć na telefonski broj hitne pomoći **124**.

Zdravstvene ustanove imaju posebne oznake. Te su oznake iste u cijelom svijetu.

Osim na zdravstvenim ustanovama, ove oznake možeš vidjeti i na saobraćajnim znacima.

Završni dio časa

Pitanjima ponoviti naučeno. Učitelj može da pripremi pitanja na nastavnom listiću, da podijeli učenicima i tako provjeri naučeno, a poslije urađenog da zalijepe u sveske taj nastavni list.

Uraditi pitanja i zadatke iz radnog lista 56. u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA: DATUM:**ČAS 88.****Nastavna jedinica: Najčešće bolesti školske djece**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rad:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, enciklopedije, slike

Cilj časa: naučiti koje su najčešće bolesti školske djece, kako se liječiti od njih.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti šta je zdravlje, zašto je ono bitno, kako utičemo na naše zdravlje, kako se brinuti o zdravlju, naučiti koje su to najčešće bolesti školske djece.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje redovnih navika lične higijene, urednost u radu, navika posjete ljekaru ukoliko je potrebno.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj razgovorom započinje čas, a samim tim ponavlja naučeno na prethodnim časovima:

1. Šta je to higijena?
2. Kako je održavamo?
3. Za šta je važna čistoća tijela?
4. Šta je zdravlje?
5. Jeste li bili bolesni, kako ste se osjećali?
6. Kako ste se izliječili?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o najčešćim bolestima djece.

Glavni dio časa

Učitelj je na grafoskopu pripremio slike praćene tekstom koji se nalazi u udžbeniku. Za svaku bolest učitelj je pripremio slike kako bi učenici što bolje razumjeli.

Epidemija je kada neka bolest s jedne osobe pređe na veću skupinu učenika.

Zarazne bolesti nazivamo i bolestima prljavih ruku.

Često se dogodi da se pojave uši (vaške), a ponekad i svrab.

Uši (vaške) se brzo razmnožavaju i lako prelaze s jedne osobe na drugu. Uši nije sramota dobiti, ali ih je sramota zadržati. Kosu treba prati šamponom kupljenim u apoteci.

Šugu (svrab) prenose sitni paraziti, bubica koju ne vidimo golim okom. Uvlači se pod kožu, i tu se razmnožava. Na rukama izaziva jak svrabež, stalnim češanjem nastaju kraste.

Krpelj je poput sićušnog pauka. Živi na drveću, grmlju ili travi.

Ostale najčešće bolesti školske djece su:

- *gripa*
- *zarazna žutica*
- *dizenterija*
- *angina (upala grla).*

Svaka od ovih bolesti se mora liječiti pod nadzorom ljekara. Samo zdrave osobe smiju biti u velikim grupama ljudi. Tako neće doći do širenja bolesti. Nakon prezentacije koju je učitelj spremio, učenici iznose svoje mišljenje. Pričaju o bolestima koje su oni bolovali, način na koji su se liječili. Zaključiti da se bolesnim prijateljima obavezno ide u posjetu.

Završni dio časa

Zapisati osnovne informacije o najčešćim bolestima školske djece, a zatim iz enciklopedije izdvojiti neke karakteristike vezane za bolesti školske djece. Ljekara redovno posjećujemo – sistematski pregled, podsjetimo se na to!

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 57.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 89.****Nastavna jedinica: Zdravstvene ustanove (Najčešće bolesti školske djece)**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna, slike

Cilj časa: ponoviti usvojeno znanje o zdravstvenim ustanovama i najčešćim bolestima školske djece.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti koje ustanove ubrajamo u zdravstvene, zašto zdravstveni radnici nose bijele mantile, zašto djeca treba da posjećuju redovno zubara i ljekara.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja. Logičko i apstraktno mišljenje, samostalno donošenje zaključaka, primjena stečenih znanja i povezivanje sa novim znanjima, postupnost, sistematičnost u radu, sigurnost i samopouzdanje tokom rada. Jačanje radne discipline i atmosfere.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, prema životinjama i pravilan odnos prema njima. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj bi mogao da za ovaj čas da zamoli nekog roditelja (koji je ljekar ili radi u bolnici) pa da održi predavanje učenicima.

Ljekar će učenicima da postavlja pitanja o zdravstvenim ustanovama i najčešćim bolestima školske djece, kako bi učenici pokazali koliko su naučili i usvojili gradivo.

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti i ponavljati o zdravstvenim ustanovama i najčešćim bolestima školske djece.

Glavni dio časa

Prethodno se dogovoriti sa ljekarom da pripremi slike / prezentaciju o zdravstvenim ustanovama, zdravstvenim radnicima i najčešćim bolestima školske djece.

Dok ljekar prezentira, učenici pažljivo slušaju.

Završni dio časa

Nakon prezentacije učenici postavljaju pitanja zdravstvenom radniku ukoliko ih nešto interesira.

MOGUĆE JE ORGANIZOVATI POSJETU ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA!

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 90.****Nastavna jedinica:****Zdrava ishrana**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija,
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna sredstva, udžbenik, slike, plakat

Cilj časa: razvijati interesovanje za zdravu ishranu u svakodnevnom životu.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti kako ishrana utiče na naše zdravlje, šta je to zdravlje, kako se brinuti o zdravlju, usvojiti kakva je to zdrava ishrana, kako se treba hraniti, važnost zdrave ishrane za životne aktivnosti, važnost redovitog uzimanja hrane u obrocima.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja, razvijanje navike zdrave prehrane.

Odgojni – razvijanje redovne navike unošenja zdrave hrane u organizam, kulturno i pristojno ponašanje za stolom.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Razgovor započeti pitanjima:

1. Zašto je živim bićima potrebna hrana?
2. Kako se hrane biljke, a kako životinje?
3. Zašto ishrana čovjeka mora biti bogata vitaminima i mineralima?
4. Kakvu hranu jedemo ljeti, a kakvu zimi?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o zdravoj ishrani.

Glavni dio časa

Jedan učenik priča šta on sve pojede u toku dana:

1. Koliko obroka ima u toku dana?
2. Šta obroci sadrže?
3. Koliko često jede voće i povrće?

Da bismo bili zdravi, snažni i otporni na bolesti, moramo se zdravo i pravilno hraniti. Dobro je jesti hranu biljnog porijekla (hljeb, tjesteninu, rižu, povrće i voće). Takođe, treba jesti i hranu životinjskog porijekla (meso, mlijeko, jaja, sir).

Hranu treba uzimati u umjerenim količinama.

Najbolje je hranu uzimati pet puta tokom dana: **doručak, užina, ručak, užina i večera**. Doručak je veoma važan obrok i ne treba ga izostavljati.

Žitarice sadrže ugljikohidrate, voće i povrće sadrže vitamine i minerale, a namirnice životinjskog porijekla bjelančevine.

Za jačanje mišića je potrebno jesti crveno meso, meso peradi, ribu i jaja.

Za jače kosti treba jesti mliječne proizvode i boraviti na suncu.

Za zdrav rast i borbu protiv bolesti potrebni su vitamini i minerali kojih ima u voću i povrću, ali i u maslacu, mileramu i ulju.

Za energiju treba jesti žitarice, slatkiše i krompir.

U organizam se svakodnevno mora unositi voda.

Završni dio časa

Učitelj dijeli učenicima nekoliko knjiga kuhara, učenici čitaju recepte i razgovaraju o pročitanom receptu za neku hranu. Za domaći rad učenici treba da napišu šta sve jedu u toku dana i šta svaki obrok sadrži. Na sljedećem času nekoliko učenika će pročitati svoje radove.

Uradi pitanja i zadatke iz **radnog lista 58.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 91.****Nastavna jedinica:****Sastavljanje jelovnika**

Tip nastavnog časa:

ponavljanje i vježbanje

Cilj časa:

ponoviti i vježbati sastavljanje jelovnika

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni, grupni

Nastavna sredstva:

osnovna

Cilj časa:

Primjena stečenog znanja o zdravoj ishrani u svakodnevnom životu.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti sve što smo naučili o ličnoj higijeni, zašto je ona bitna, kako utiče na naše zdravlje, šta je to zdravlje, kako se brinuti o zdravlju, usvojiti kakva je to zdrava ishrana.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, razvijanje pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje redovnih navika lične higijene.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Pregled zadaće i analiza.

1. O čemu smo govorili na prethodnom času?
2. Za šta je važna čistoća tijela?
3. Kada kažemo za nekog čovjeka da je zdrav?
4. Šta je sve važno za zdravlje?
5. Šta smo govorili o zdravoj ishrani?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti o sastavljanju jelovnika i o tome kako se postavlja sto.

Glavni dio časa

Učenici rade u pet grupa. Sve grupe imaju zadatak da sastavi jelovnik za doručak, ručak i večeru, ali i za užine. Učenicima je jako zanimljivo. Na tabli se nalazi piramida zdrave ishrane, tako da učenici mogu izab ono što je najzdravije.

Završni dio časa

Izlaganje grupa.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 92.****Nastavna jedinica:****Ponašanje za stolom, postavljanje stola**

Tip nastavnog časa:	praktičan rad
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, pribor za postavljanje stola, udžbenik, slike

Cilj časa:

naučiti kako se kulturno ponašati za stolom i kako pravilno postaviti sto za jelo.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti sve gradivo o zdravoj ishrani, važnosti održavanja higijene, naučiti kako se kulturno ponašati za stolom, pravilno postaviti sto za jelo.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje navike urednosti u radu, lijepog ponašanja za stolom; lijepo postavljanje stola za ručak.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj razgovara sa učenicima o gradivu sa prethodnih časova kako bi ih približio današnjoj temi.

1. O čemu smo govorili na prethodnom času?
2. Za šta je važna čistoća tijela?
3. Kada kažemo za nekog čovjeka da je zdrav?
4. Šta je sve važno za zdravlje?
5. Šta smo govorili o zdravoj ishrani?

Najava cilja časa: Danas ćemo govoriti i o tome kako se postavlja sto i kako se treba ponašati za stolom.

Glavni dio časa

Učitelj priprema materijal za postavljanje stola, a ujedno učenicima objašnjava važnost serviranja stola.

Rekli smo da hrana koju jedemo treba biti svježija i dobro pripremljena. Međutim, veoma je važno da se tokom jela osjećamo lijepo i ugodno. To postizemo pažljivim serviranjem jela na stolu, ali i pristojnim ponašanjem za stolom.

Neka vam ne bude teško pomagati u postavljanju stola za jelo. Sa jelom se počinje tek kada su svi sjeli za sto. Jedemo polako, zatvorenih usta.

Sto treba prekriti čistim stolnjakom. Svaka osoba za stolom treba svoj pribor za jelo i svoju čašu za vodu. Pribor i posuđe za jelo moraju biti čisti. Na sto možemo staviti i malu vazicu s cvijećem ili lijepu svijeću. Svako treba imati salvetu za brisanje usta. Tokom jela koristimo pribor. Zavisno od toga kakvo je jelo, služimo se različitim

priborom. Kašikom jedemo tečnu a viljuškom čvrstu hranu. Neku hranu možemo jesti rukom. Komad hrane drži se s dva prsta, ne cijelom rukom. Nožem se ne jede ni jedno jelo. Nož nam služi za rezanje hrane.

Nakon što je učitelj objasnio način na koji se postavlja sto, učenici pokušavaju da to sami pravilno učine.

Završni dio časa

Pošto imamo kompletan pribor za jelo, stolnjak, salvete i ostalo, vježbamo praktično postavljanje stola. Učitelj to još jednom demonstrira, a zatim učenici sami vježbaju (učitelj pomaže ukoliko je potrebno). Moguće je organizovati postavljanje stola u grupama, pa proglasiti koja je grupa najljepše postavila sto.

Uraditi pitanja i zadatke iz radnog lista 59. u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 93.****Nastavna jedinica:****Alkohol i duhan**

Tip nastavnog časa:	obrada
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni
Nastavna sredstva:	osnovna nastavna sredstva, udžbenik, pribor za ogled

Cilj časa: razvijati svijest o štetnosti uzimanja duhana i alkohola.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti sve što smo naučili o zdravlju, kako se brinuti o zdravlju, ko je najveći neprijatelj našeg zdravlja, naučiti sve o štetnosti uzimanja alkohola i duhana.

Funkcionalni – razvijanje logičkog mišljenja i zaključivanja, pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijati naviku zdravog načina života, svijest o štetnosti pijenja alkohola i pušenja cigareta.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Kratko ponoviti o važnosti zdravlja u životu čovjeka.

Ko će mi reći šta je to zdravlje? Kako čuvamo zdravlje? Kada kažemo za nekog čovjeka da je zdrav? Šta je sve važno za zdravlje?

Najava cilja časa: Danas ćemo razgovarati o najvećim neprijateljima našeg zdravlja.

Glavni dio časa

Učitelj će prvo pokazati učenicima kako duhan utiče na zdravlje čovjeka. Izvest će ogled pomoću flaše, vate i cigarete. Učenici treba da vide kako i koliko je duhan štetan za zdravlje. Zatim će pročitati tekst iz udžbenika.

Duhan sadrži otrovnu materiju nikotin. Dio nikotina pušač direktno unosi u pluća i njime ih oštećuje. Dokazano je da nikotin izaziva teško oboljenje – rak pluća i drugih organa. Svaka popušena cigareta skraćuje život.

Alkohol je razorio i uništio mnoge porodice. Razgovarajte s roditeljima kako i zašto.

Ljudima koji piju alkoholna pića poremećen je san, vid, imaju stomachne probleme.

Prekomjerno uzimanje alkohola izaziva trovanje i smrt.

Ljudi koji piju alkohol ugrožavaju svoj i tuđe živote.

Pokazati slike kako izgledaju ljudi koji konzumiraju alkohol i duhan. Uporediti sa ljudima koji se zdravo hrane.

Završni dio časa

Učenici će samostalno napraviti tabelu i napisati kako je i na koji način zdravo živjeti, a kako je nepravilno živjeti. Na sljedećem času nekoliko učenika će pročitati svoje radove.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 60.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 94.****Nastavna jedinica:****Droga**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavana sredstva

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike, grafoskop

Cilj časa:

naučiti kako droga uništava čovjeka i koliko je štetna za zdravlje.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti sve što smo naučili o zdravlju, kako se brinuti o zdravlju, ko je najveći neprijatelj našeg zdravlja.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, pamćenja, posmatranja i razumijevanja.

Odgojni – razvijanje redovnih navika lične higijene i zdravog života, izbjegavati mjesta i osobe koje uzimaju opojna sredstva, razvijati vlastiti stav o porocima.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Učitelj je na grafoskopu pripremio slike ljudi koji koriste drogu. Razgovarati o viđenom. Najava cilja časa: I danas ćemo razgovarati o najvećem neprijatelju našeg zdravlja – drogi.

Glavni dio časa

Kroz razgovor kratko ponoviti gradivo o štetnosti duhana i alkohola za ljudski organizam. Ponoviti šta su učenici primijetili prilikom oglada koji je učitelj izveo na prethodnom času.

Rekli smo da duhan sadrži otrovnu materiju nikotin. Dio nikotina pušač direktno unosi u pluća i njime ih oštećuje. Dokazano je da nikotin izaziva teško oboljenje – rak pluća i drugih organa. Svaka popušena cigareta skraćuje život.

Alkohol je razorio i uništio mnoge porodice. Razgovarajte s roditeljima kako i zašto.

Ljudima koji piju alkoholna pića poremećen je san, vid, imaju stomačne probleme.

Prekomjerno uzimanje alkohola izaziva trovanje i smrt.

Ljudi koji piju alkohol ugrožavaju svoj i tuđe živote.

Droge oštećuju mozak, jetru i bubrege.

Udisanje droga izaziva gušenje, a po tijelu otvorene rane. Prekomjerno uzimanje izaziva smrt. Ovisnost o drogama se vrlo brzo stvara a odvikavanje je vrlo teško.

Učitelj je rekao učenicima da prikupe novinske članke, ili da na internetu pronađu članke o drogi i neprijateljima zdravlja uopšte.

Učenici su prikupili novinske članke o štetnosti duhana, alkohola i droge.

Završni dio časa

Svi učenici čitaju i pokazuju šta su pripremili i donijeli, a zatim izlaze pred tablu i članke lijepe na plakat koji je učitelj prethodno pripremio. Plakat treba istaknuti na vidnom mjestu u učionici kako bi učenici uvijek bili svjesni štetnosti koju izazivaju droga, alkohol i duhan.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 61.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 95.****Nastavna jedinica:****Ponavljanje i vježbanje
Duha, alkohol, droga**

Tip nastavnog časa:

ponavljanje i vježbanje

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni, grupni

Nastavna sredstva:

osnovna, slike

Ciljevi časa:

shvatiti da su duhan, alkohol i droga štetni za zdravlje i da uništavaju čovjeka

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti usvojena znanja o opasnostima od pušenja duhana, pijenja alkohola i uzimanja droge.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, pamćenja, posmatranja i razumijevanja. Logičko i apstraktno mišljenje, samostalno donošenje zaključaka, primjena stečenih znanja i povezivanje sa novim znanjima, postupnost, sistematičnost u radu, sigurnost i samopouzdanje tokom rada. Jačanje radne discipline i atmosfere.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, prema zdravim navikama i pravilan odnos prema njima. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za zdrav život bez ovisnosti.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kratko kroz razgovor naučeno o opasnostima od pušenja duhana, pijenja alkohola i korištenja droge.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati naučeno o opasnostima koje sobom nosi konzumiranje cigareta, alkoholnih pića i droge.

Glavni dio časa

Učenike podijeliti u tri grupe. Grupe će biti zadužene zasebno za:

1. grupa – duhan
2. grupa – alkohol
3. grupa – droga.

Svaka grupa treba nacrtati do kakvih opasnosti za čovjeka i društvo može dovesti duhan, do kojih alkohol a do kojih droga.

Završni dio časa

Prezentacija urađenog. Grupe izlažu svoje radove na vidnom mjestu u učionici i prezentiraju urađeno. Ostali učenici pažljivo prate i komentarišu.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 96.****Nastavna jedinica:****Zaštita i čuvanje okoliša**

Tip nastavnog časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa:

razvijati svijest o zdravom okolišu, ne zagađivati ga raznim otpacima, jer od toga zavisi zdravlje ljudi.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti sve o opasnostima koje prijete našoj zemlji, o mogućnosti da se otpad razvrstava i manje škodi okolini u kojoj živimo; naučiti da otpad koji ljudi bacaju utiče na čovjeka.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, pamćenja, posmatranja i razumijevanja; živjeti u skladu s prirodom, ne bacati smeće.

Odgojni – razvijanje navike za očuvanje prirode, jer je ona važna za dobro zdravlje čovjeka.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Razgovor sa učenicima:

1. Ko zagađuje okolinu?
2. Šta je smeće?
3. Da li se u tvom naselju razvrstava smeće?

Najava cilja časa: Danas ćemo razgovarati o zaštiti i čuvanju okoliša.

Glavni dio časa

Učenici otvaraju udžbenik i čitaju tekst o zaštiti i čuvanju okoline.

Zatim razgovaraju o utiscima nakon pročitanoog teksta, da li su nekad došli u dodir sa sličnim zagađenjem ili čuli za neku prirodnu katastrofu.

1. Kako se zove planeta na kojoj živimo?
2. Šta je ekologija?
3. Kako mi možemo pomoći da se smanje zagađenja na Zemlji?
4. Na koji način ljudi zagađuju zrak?
5. Na koji način možemo spriječiti zagađenje zraka, vode, tla?
6. Šta se čini sa otpadom?
7. Šta je to otpad i gdje ga odlažemo?
8. Možemo li uticati da se količina otpada smanji?

Po mogućnosti, učitelj bi mogao pripremiti film o Zemlji – kako izgleda, kako i koliko je ljudi zagađuju.

Završni dio časa

Do kraja časa razgovarati o filmu. Dati prijedloge kako zaštititi i čuvati okolinu.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 62.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 97.****Nastavna jedinica:****Otpad nije smeće**

Tip nastavnog časa: obrada
Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada: frontalni, individualni
Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cilj časa: naučiti da otpad nije smeće i da se on može iskoristiti.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti sve o zagađivačima naše okoline, naučiti da otpad nije smeće i na koji način se može iskoristiti.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, pamćenja, posmatranja i razumijevanja, povezivanja već naučenog sa novim gradivom.

Odgojni – razvijanje navike za razvrstavanjem otpada i iskorištavanjem otpada ako je moguće.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kroz razgovor gradivo sa prethodnog časa. Učitelj može pripremiti slike na grafoskopu, tako da učenicima što bolje približi sadržaj koji obrađuje.
Najava cilja časa: Naučiti da otpad nije smeće.

Glavni dio časa

Učitelj naglas čita tekst iz udžbenika, a učenici pažljivo slušaju.
Naučiti da bi trebalo u našoj okolini imati kante (kontejnere) za razvrstavanje otpada (otpad biljnog porijekla, papir i staklo). Naučiti da se tako sakupljeni otpad može ponovo iskoristiti – prerađivati i ponovo upotrebljavati. Otpad koji se može ponovo prerađivati je papir, plastika i staklo. Pokazati učenicima i oznaku koja znači da se materijal od kojeg je ambalaža napravljena može ponovo preraditi / reciklirati.

Završni dio časa

Zapisati u sveske šta je reciklaža. Nacrtati kontejnere za otpad.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 63.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

ČAS U PRIRODI**REDNI BROJ ČASA:****DATUM:****Čas 98.****Nastavna jedinica:****Čas u prirodi**

Tip nastavnog časa:

utvrđivanje

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna

Cilj časa:

praktična primjena stečenih znanja o godišnjem dobu ljetu.

Obrazovni – odlazak u prirodu, uočavanje promjena u prirodi koje su se desile dolaskom ljeta.*Funkcionalni* – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, pamćenja, posmatranja i razumijevanja.*Odgojni* – razvijanje redovnih navika lične higijene.**STRUKTURA ČASA****Uvodni dio časa**

Priprema za polazak u prirodu.

Odlazak u šetnju u blizini škole.

Najava cilja časa: Danas ćemo ići u obilazak prirode.

Glavni dio časa

Razgledamo okoliš. Uočavamo negativne posljedice uticaja čovjeka na okoliš.

Pitanja za učenike:

Zašto nije lijepo bacati otpatke po okolini?

Kako možemo čuvati prirodu?

Završni dio časa

Vraćamo se u učionicu.

REDNI BROJ ČASA: **DATUM:**

ČAS 99.

Nastavna jedinica: **Odvojeno prikupljanje otpada**

Tip časa: obrada
Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada: frontalni, individualni
Nastavna sredstva: osnovna nastavna sredstva, udžbenik, slike

Cij časa: Naučiti razvrstavati otpad, odvojeno ga prikupljati i odlagati.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti kako razvrstavati otpad, odlagati ga u posebne kontejnere, ponoviti naučeno o zagađenju okoline.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja, pamćenja, logičkog zaključivanja, rasuđivanja, percepcija, uočavanje.

Odgojni – razvijanje urednosti, tačnosti i preciznosti u radu, navika za odlaganjem i redovnim razvrstavanjem otpada.

STRUKTURA ČASA

Uvodni dio časa

Razgovarati o prirodi:
Zbog čega treba čuvati okolinu? Zagađuju li prirodu biljke i životinje? Zašto?
Najava cilja časa: Danas ćemo razgovarati o odvojenom prikupljanju otpada.

Glavni dio časa

Učitelj čita tekst iz udžbenika, a učenici slušaju:
Iako je dio prirode i od nje zavisi, čovjek ipak na razne načine, iz nepažnje ili neznanja, zagađuje prirodu. Nikada ne smiješ zaboraviti da zagađivanjem prirode zagađuješ sebe. Zbog toga pomoz prirodi da bude čista. Ne bacaj smeće po travi i u rijeke. Opominji starije da svi treba da čuvamo prirodu. Samo u čistim rijekama mogu živjeti ribe, u čistim šumama cvrkutati ptice, a na čistom zemljištu sazrijevati lijepo i ukusno voće, povrće i razne žitarice od kojih se dobija brašno. Živimo u skladu sa prirodom, jer mi smo dio prirode.
Ponoviti da postoje kontejneri za razvrstavanje otpada i da se otpad može iskoristiti za proizvodnju nove ambalaže.

Završni dio časa

Učenici su u toku dana prikupljali otpad od užine: papir, flaše od soka i sl. Odlazimo u dvorište i odlažemo, razvrstavamo otpad u kontejnere.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 64.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 100.****Nastavna jedinica: Ponavljanje i vježbanje
Odvojeno prikupljanje otpada**

Tip nastavnog časa:	ponavljanje i vježbanje
Nastavne metode:	razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija
Oblici rada:	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva:	osnovna, slike

Cilj časa: shvatiti važnost razvrstavanja, prikupljanja i odlaganja otpada.

Zadaci nastave

Obrazovni – ponoviti usvojena znanja o odvojenom prikupljanju otpada.

Funkcionalni – razvijanje logičkog povezivanja i zaključivanja, pamćenja, posmatranja i razumijevanja. Logičko i apstraktno mišljenje, samostalno donošenje zaključaka, primjena stečenih znanja i povezivanje sa novim znanjima, postupnost, sistematičnost u radu, sigurnost i samopouzdanje tokom rada. Jačanje radne discipline i atmosfere.

Odgojni – razvijanje ljubavi prema okolini, prema životinjama i pravilan odnos prema njima. Pažnja pri radu, motivacija za rad, zainteresovanost, sticanje i razvijanje radnih, estetskih i kulturnih navika, podsticaj za svakodnevno učenje, radoznalost u radu, istraživački duh kod učenika, volja i želja za znanjem, ljubav prema radu i okolišu.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kratko kroz razgovor naučeno o odvojenom prikupljanju otpada.

Najava cilja časa: Danas ćemo ponavljati naučeno o odvojenom prikupljanju otpada.

Glavni dio časa

Učenike podijeliti u tri grupe. Svaka grupa će biti zadužena za:

1. grupa – otpad od papira
2. grupa – otpad od stakla
3. grupa – otpad od plastike.

Svaka grupa treba nacrtati šta spada u pojedine vrste otpada, kako se ovaj otpad treba prikupljati i dr.

Završni dio časa

Prezentacija urađenog. Grupe izlažu svoje radove na vidnom mjestu u učionici i prezentiraju urađeno. Ostali učenici pažljivo prate i komentarišu.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 101.****Nastavna jedinica:****Postupanje sa otpadom u školi**

Tip časa:

obrada

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija,

Oblici rada:

frontalni, individualni,

Nastavna sredstva:

osnovna sredstva, udžbenik, razni otpad,

Cilj časa:

Naučiti odlagati otpad u kontejnere ispred škole.

Zadaci nastave

Obrazovni – naučiti da se uvijek otpad u školi baca u kante za smeće ili u kontejner, uticati i opominjati druge učenike da isto čine.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja, pamćenja, logičkog zaključivanja, rasuđivanja.

Odgojni – razvijati naviku urednosti, odlaganje otpada u kante ili kontejnere.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Ponoviti kroz razgovor gradivo sa prethodnih časova. Također, učenici mogu pripremiti pitanja koja ih interesiraju i pitati učitelja. Mogu ispričati priču ukoliko su se našli u nekoj situaciji vezanoj za zagađivanje okoline.

Najava cilja časa: Danas ćemo učiti kako postupati sa otpadom u školi.

Glavni dio časa

Učenici su imali zadatak da posmatraju druge učenike na velikom odmoru – kako i šta rade sa otpadom nakon pojedene užine. Zatim sakupljaju otpad koji su učenici ostavili na pogrešnom mjestu.

Otpad učenici treba da odnesu do kontejnera i da ga razvrstaju u odgovarajuće kontejnere. Razgovarati o tome kako se učenici ponašaju za vrijeme velikog odmora i gdje bacaju smeće.

Završni dio časa

Povratak u učionicu. Učenici pišu komentar zadatka koji su imali. Nekoliko učenika čita svoje radove.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 65.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 102.****Nastavna jedinica:****Ponavljanje i vježbanje
Analiza godišnje provjere znanja**

Tip nastavnog časa:

sistematizacija

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, pismeni radovi

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna, nastavni listić

Cilj časa:

shvatiti važnost odlaganja otpada u kontejnere.

Obrazovni – provjeriti usvojeno znanje učenika putem pismenih radova.*Funkcionalni* – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, kreativnosti, percepcije.*Odgojni* – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti.**STRUKTURA ČASA****Uvodni dio časa**

Razgovor. Na prošlom času razgovarali smo o lekcijama koje smo radili u ovom polugodištu. Najavili smo da ćemo danas raditi analizu urađenog testa. Nadam se da ste spremni.

Glavni dio časaUčenicima dijelim nastavne listove.
Zajednički analiziramo urađeno, uočavamo greške i nastojimo da ih ispravimo, trajno i sa razumijevanjem usvojimo znanja.
Učenici počinju sa radom.
Samostalno rade zadatke.**Završni dio časa**

Prikupljanje nastavnih listića od učenika.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 103.****Nastavna jedinica:****Uredi svoju okolinu****Tip časa:**

praktiča rad

Nastavne metode:

razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija

Oblici rada:

frontalni, individualni, grupni

Nastavna sredstva:

osnovna sredstva, otpad, udžbenik

Cilj časa:

važnost uređenja okoline u kojoj živimo.

Zadaci nastave

Obrazovni – proširiti znanja o načinu uređenja okoline u kojoj se krećemo, važnost održavanja okoline čistom i urednom.

Funkcionalni – razvijanje mišljenja, pamćenja, rasuđivanja, uočavanja.

Odgojni – razvijanje navike za urednost, tačnost, preciznost, navika za rad i redovno čišćenje okruženja.

STRUKTURA ČASA:**Uvodni dio časa**

Učitelj postavlja pitanja, a učenici pismeno odgovaraju na njih. Nekoliko učenika čita svoje radove.

Najava cilja časa: Danas ćemo uređivati svoju okolinu.

Glavni dio časa

1. Šta čini našu okolinu?
2. Kako je možemo urediti?

Učitelj izlazi sa učenicima u školsko dvorište. Učenici sakupljaju otpad koji se nalazi na travi i na drugim mjestima gdje ne bi trebalo da se nalazi.

Učitelj može organizovati i sađenje cvijeća sa učenicima, kako bi dvorište bilo što ljepše i urednije.

Završni dio časa

Učenici crtaju radove kojima će ukasiti učionicu.

Uraditi pitanja i zadatke iz **radnog lista 66.** u Radnoj svesci Moja okolina za 3. razred.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 104.****Nastavna jedinica:****Sistematizacija**

Tip nastavnog časa:

sistematizacija

Nastavne metode:

razgovor, rad na tekstu

Oblici rada:

frontalni, individualni

Nastavna sredstva:

osnovna sredstva, nastavni list

Cilj časa:

provjeriti usvojeno znanje pismenim putem.

Zadaci nastave

Obrazovni – provjeriti usvojeno znanje učenika putem pismenih radova ili usmenim putem.

Funkcionalni – razvijanje pamćenja, mišljenja i logičkog zaključivanja, kreativnosti, percepcije.

Odgojni – razvijanje tačnosti, preciznosti, dosjetljivosti, snalažljivosti.

STRUKTURA ČASA**Uvodni dio časa**

Razgovor. Na prošlom času razgovarali smo o lekcijama koje smo radili u ovom polugodištu. Najavili smo da ćemo danas ponavljati. Nadam se da ste spremni i da će rezultati biti dobri.

Glavni dio časa

Učenicima podijeliti nastavne listove.
Čitam pitanja, dajem objašnjenja.
Učenici počinju sa radom.
Samostalno rade zadatke.

Završni dio časa

Prikupljanje nastavnih listića od učenika.

REDNI BROJ ČASA:**DATUM:****ČAS 105.****NASTAVNA JEDINICA: ZAVRŠNI ČAS U II POLUGODIŠTU**

Individualni razgovor sa učenicima i zaključivanje ocjena.

LITERATURA

1. Dr. sc. Ivan De Zan, mr. Sc. Maro Vasilj: *Metodički priručnik prirode i društva za učitelje/učiteljice od 1. do 4. razreda osnovne škole*, Školska naklada, Mostar, 2003.
2. Ivana Vasiljević, Jelena Kenda: *Priručnik za učitelje za nastavu prirode i društva u trećem razredu osnovne škole*, Kreativni centar, Beograd, 2006.
3. Ivana Vasiljević, Jelena Kenda: *Priručnik za učitelje za nastavu uz Svijet oko nas u drugom razredu osnovne škole*, Kreativni centar, Beograd, 2005.

BUDIMO PRIJATELJ OKOLIŠA!

Zijad Numić, Zineta Šahinpašić: PRIRUČNIK ZA NASTAVNIKE UZ *MOJU OKOLINU* ZA 3. RAZRED DEVETOGODIŠNJE OSNOVNE ŠKOLE – Izdavač: DJEČIJA KNJIGA, Sarajevo, Pijačna 94, tel. 033/768-545, fax 768-546, E-Mail: uprava@bosanska-rijec.ba – Suizdavač: BOSANSKA RIJEČ, Sarajevo – Za izdavače: Ivica Vanja Rorić – Prvo izdanje, 2011.